

Bruksela, 14 czerwca 2018 r.
(OR. en)

10148/18

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2018/0243 (COD)

CADREFIN 108	COLAC 43
FIN 471	COAFR 165
POLGEN 95	COASI 153
CODEC 1071	RELEX 556
ACP 53	ECOFIN 626
COEST 122	ASIM 74
MAMA 101	ATO 38
DEVGEN 100	PE 83

WNIOSEK

Od: Sekretarz Generalny Komisji Europejskiej,
podpisał dyrektor Jordi AYET PUIGARNAU

Data otrzymania: 14 czerwca 2018 r.

Do: Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Sekretarz Generalny Rady Unii
Europejskiej

Nr dok. Kom.: COM(2018) 460 final

Dotyczy: Wniosek dotyczący ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU
EUROPEJSKIEGO I RADY ustanawiającego Instrument
Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2018) 460 final.

Załącznik: COM(2018) 460 final

Bruksela, dnia 14.6.2018
COM(2018) 460 final

2018/0243 (COD)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY
ustanawiające Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej

{SEC(2018) 310 final} - {SWD(2018) 337 final}

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

• Przyczyny i cele

Niniejszy wniosek sporządzono w kontekście wieloletnich ram finansowych (WRF) na lata 2021–2027 ujętych w komunikacie Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej i Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie „Nowoczesnego budżetu dla Unii, która chroni, wspiera i broni – Wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027”¹. W komunikacie, w dziale „Sąsiedztwo i świat”, określono główne priorytety i ogólne ramy budżetowe dla programów działań zewnętrznych UE, w tym ustanowienia Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej.

Celem Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej jest umacnianie i propagowanie wartości i interesów unijnych na całym świecie, tak aby dążyć do realizacji celów i zasad działań zewnętrznych Unii określonych w art. 3 ust. 5, art. 8 i art. 21 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE).

Wyzwania, którym trzeba zaradzić w ramach działań zewnętrznych, nasiliły się w ostatnich latach. Dzisiejszy świat charakteryzuje się coraz większą niestabilnością spowodowaną kilkoma kryzysami w krajach sąsiedzkich UE i poza nimi. Konflikty regionalne, terroryzm, nierówności gospodarcze oraz narastająca presja migracyjna są częścią tej nowej rzeczywistości, potęgowane wzrostem liczby ludności, zmianą klimatu oraz degradacją środowiska. Jednocześnie, mimo że poziom ubóstwa spada na całym świecie, liczba osób żyjących w ubóstwie nadal stanowi poważny problem, także w gospodarkach wschodzących. Choć niektórym partnerom udało się poczynić znaczące postępy, inni pozostają w sytuacji niestabilności.

Zgodnie z obecnymi wieloletnimi ramami finansowymi na lata 2014–2020 w ramach działu „Globalny wymiar Europy” współistnieje wiele instrumentów finansowych, z których większość wygaśnie w dniu 31 grudnia 2020 r. Ich cele różnią się w zależności od ogólnych celów działań zewnętrznych UE i obejmują:

- ograniczenie ubóstwa i zrównoważony rozwój (rozporządzenie (UE) nr 233/2014 ustanawiające Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju),
- promowanie strategicznych interesów Unii (rozporządzenie (UE) nr 234/2014 ustanawiające Instrument Partnerstwa),
- pomoc dla obszarów objętych polityką sąsiedztwa Unii (rozporządzenie (UE) nr 232/2014 ustanawiające Europejski Instrument Sąsiedztwa),
- ochronę praw człowieka (rozporządzenie (UE) nr 235/2014 ustanawiające Europejski Instrument na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka na świecie),
- reagowanie kryzysowe, zapobieganie konfliktom, działania na rzecz budowania pokoju w krajach partnerskich (rozporządzenie (UE) nr 230/2014 ustanawiające Instrument na rzecz Przyczyniania się do Stabilności i Pokoju),
- promowanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa jądowego (rozporządzenie (Euratom) nr 237/2014 ustanawiające Instrument Współpracy w dziedzinie Bezpieczeństwa Jądowego),

¹ COM (2018) 321 final

- wsparcie w przywracaniu zrównoważonej sytuacji finansowej przy jednoczesnym wspieraniu reform w zakresie dostosowania gospodarczego (pomoc makrofinansowa)²,
- wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw w wybranych krajach trzecich oraz rozwój infrastruktury społecznej i gospodarczej, a także wsparcie projektów dotyczących zmiany klimatu (decyzja (UE) 2018/412 zmieniająca decyzję nr 466/2014/UE w sprawie upoważnienia EBI do udzielania pożyczek na rzecz państw trzecich),
- fundusz gwarancyjny dla działań zewnętrznych (rozporządzenie (WE, Euratom) nr 480/2009), a także
- Europejski Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (EFZR), gwarancję EFZR oraz fundusz gwarancyjny EFZR (rozporządzenie (UE) 2017/1601).

Wspólne rozporządzenie wykonawcze (rozporządzenie (UE) 236/2014) ustanawiające wspólne zasady i procedury wdrażania unijnych instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych również wkrótce wygaśnie.

11. Europejski Fundusz Rozwoju (EFR)³, choć obecnie jest finansowany poza budżetem Unii, jest jednym z głównych instrumentów finansowania zewnętrznego, wygasającym pod koniec 2020 r. Jego celem jest zapewnienie współpracy z państwami Afryki, Karaibów i Pacyfiku, umawiającymi się stronami umowy o partnerstwie z Kotonu oraz z krajami i terytoriami zamorskimi.

Zgodnie z komunikatem „Nowe, nowoczesne wieloletnie ramy finansowe dla Unii Europejskiej, która skutecznie realizuje swoje priorytety po 2020 r.”⁴ i wnioskami z oceny skutków⁵ towarzyszącej niniejszemu rozporządzeniu wszystkie wspomniane powyżej instrumenty powinny zostać połączone w jeden szeroki instrument, z wyjątkiem dotacji pomocy makrofinansowej udzielanych w ramach Instrumentu Współpracy w Dziedzinie Bezpieczeństwa Jądrowego⁶.

Niedawne przeglądy i oceny⁷ instrumentów zewnętrznych wykazały ich wartość dodaną i znaczenie. Zwróciły one jednak również uwagę na możliwości poprawy, w szczególności na potrzebę uproszczenia metod działania i na zapewnienie Unii większej elastyczności w reagowaniu na nieprzewidziane okoliczności. Zdobyte doświadczenie oraz rosnące wyzwania skłoniły Komisję do modyfikacji struktury instrumentów finansowania zewnętrznego oraz do uwzględnienia w budżecie działań finansowanych obecnie przez Europejski Fundusz Rozwoju. Dzięki niniejszemu wnioskowi UE będzie mogła nadal odgrywać aktywną rolę między innymi w promowaniu praw człowieka, stabilizacji, rozwoju, bezpieczeństwa, w zwalczaniu przyczyn nielegalnej migracji i nielegalnego handlu, zwalczaniu zmiany klimatu i ochronie środowiska. Zarazem będzie mogła to robić w sposób

² Pomoc makrofinansowa to instrument finansowy używany w poszczególnych przypadkach w celu zapewnienia pomocy państwom geograficznie bliskim terytorium UE, które zmagają się z poważnymi problemami związanymi z bilansem płatniczym.

³ Umowa wewnętrzna w sprawie 11. Europejskiego Funduszu Rozwoju – Dz.U. L 210 z 6.8.2013 s. 1; rozporządzenie Rady (UE) 2015/322 w sprawie realizacji 11. Europejskiego Funduszu Rozwoju; oraz decyzja Rady (UE) 2015/334 zmieniająca Umowę wewnętrzną.

⁴ COM/2018/092 final

⁵ SWD (2018) 337.

⁶ Działania związane z problematyką jądrową wymagają specjalnej podstawy prawnej i przyjmowane są zgodnie ze szczególną procedurą przewidzianą w Traktacie Euratom.

⁷ https://ec.europa.eu/europeaid/mid-term-review-report-external-financing-instruments_en

bardziej kompleksowy, zapewniając większą elastyczność w przenoszeniu zasobów tam, gdzie są potrzebne w miarę rozwoju sytuacji międzynarodowej.

Niniejszy wniosek przewiduje jako datę rozpoczęcia stosowania 1 stycznia 2021 r. i jest przedstawiany Unii składającej się z 27 państw członkowskich, zgodnie z notyfikacją o zamiarze wystąpienia z Unii Europejskiej i Euratomu przekazaną przez Zjednoczone Królestwo na podstawie art. 50 Traktatu o Unii Europejskiej, otrzymaną przez Radę Europejską w dniu 29 marca 2017 r.

- **Spójność z przepisami obowiązującymi w tej dziedzinie polityki**

Niniejszy wniosek zapewnia ramy umożliwiające wdrożenie polityki w zakresie działań zewnętrznych i międzynarodowych zobowiązań. Do tych międzynarodowych zobowiązań należą Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030⁸, porozumienie klimatyczne z Paryża⁹ oraz Program działań z Addis Abeby¹⁰, ramy z Sendai dotyczące ograniczania ryzyka klęsk żywiołowych w latach 2015–2030¹¹ oraz rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 2282 (2016 r.) w sprawie zachowania pokoju¹². W obrębie UE ramy polityczne obejmują przepisy Traktatu dotyczące działań zewnętrznych, które są szczegółowo określone w globalnej strategii na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE¹³, nowym Europejskim konsensusie w sprawie rozwoju¹⁴, odnowionym partnerstwie UE i Afryki¹⁵ oraz zmienionej europejskiej polityce sąsiedztwa¹⁶, jak również w innych dokumentach¹⁷. Rozporządzenie będzie również stanowić ramy dla wdrażania umowy zastępującej obecną umowę z Kotonu¹⁸, która określa zasady stowarzyszenia i partnerstwa między członkami grupy państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku a Unią Europejską i jej państwami członkowskimi.

- **Spójność z innymi obszarami polityki Unii**

Podczas wdrażania niniejszego rozporządzenia zapewniona zostanie zgodność z innymi obszarami działań zewnętrznych Unii i jej innymi odnośnymi politykami, a także spójność polityk na rzecz rozwoju¹⁹. Zgodnie z agendą 2030 oznacza to uwzględnienie oddziaływania wszystkich polityk na zrównoważony rozwój na wszystkich szczeblach – na szczeblu krajowym, w obrębie UE, w innych krajach i na szczeblu globalnym.

⁸ <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

⁹ http://unfccc.int/paris_agreement/items/9485.php

¹⁰ http://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2015/08/AAAA_Outcome.pdf

¹¹ <https://www.unisdr.org/we/coordinate/sendai-framework>

¹² Przyjętą przez Radę Bezpieczeństwa na 7680. posiedzeniu w dniu 27 kwietnia 2016 r.:

¹³ <http://www.securitycouncilreport.org/un-documents/document/sres2282.php>.

¹⁴ <https://europa.eu/globalstrategy/en/global-strategy-foreign-and-security-policy-european-union>

¹⁵ https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/european-consensus-on-development-final-20170626_en.pdf

¹⁶ <https://www.africa-eu-partnership.org/en>

¹⁷ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/neighbourhood/pdf/key-documents/151118_joint-communication_review-of-the-enp_en.pdf

¹⁸ Między innymi polityka wobec Arktyki (JOIN(2016) 21 final, wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego i Rady „Zintegrowana polityka Unii Europejskiej w sprawie Arktyki” z 27 kwietnia 2016 r.) oraz synergia czarnomorska (COM(2007) 160 final, komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego „Synergia czarnomorska – nowa inicjatywa współpracy regionalnej” z 11 kwietnia 2007 r.).

¹⁹ https://ec.europa.eu/europeaid/regions/african-caribbean-and-pacific-acp-region/cotonou-agreement_en

¹⁹ https://ec.europa.eu/europeaid/policies/policy-coherence-development_en

Ponadto należy dążyć do synergii z działaniami prowadzonymi w ramach innych programów UE, aby zmaksymalizować wpływ połączonych działań. Interakcje i komplementarność z tymi programami powinny umożliwić zwiększenie wpływu Unii. Działania finansowane w ramach niniejszego wniosku powinny być spójne z działaniami prowadzonymi w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej III²⁰, decyzji w sprawie krajów i terytoriów zamorskich²¹, Europejskiego Instrumentu na rzecz Bezpieczeństwa Jądrowego w celu uzupełnienia działań realizowanych w ramach Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej na podstawie Traktatu Euratom²², wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz nowo zaproponowanego Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju²³, który jest finansowany poza budżetem UE. Pomoc humanitarna określona w art. 214 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej nie będzie finansowana na podstawie niniejszego wniosku; działania z zakresu pomocy humanitarnej będą dalej finansowane na podstawie rozporządzenia dotyczącego pomocy humanitarnej²⁴.

Gwarancja na działania zewnętrzne, finansowana na podstawie niniejszego rozporządzenia i w ramach IPA III, obejmuje również tworzenie rezerw na pokrycie pomocy makrofinansowej służącej zaradzeniu kryzysom w bilansie płatniczym odpowiednich krajów. Rezerwa w ramach gwarancji na działania zewnętrzne na pokrycie pomocy makrofinansowej powinna być odpowiednia do zaradzenia wyzwaniom politycznym i niestabilności gospodarczej w tych krajach, w oparciu o punkt odniesienia w postaci rocznej wielkości pożyczek uzgodnionej w przeglądzie średnioterminowym wieloletnich ram finansowych na lata 2014–2020. To wsparcie nieprogramowalne powinno zapewnić komplementarność w stosunku do innych rodzajów pomocy przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu.

Finansowanie z rozporządzenia powinno być również wykorzystywane do finansowania działań związanych z mobilnością edukacyjną do państw trzecich, z nich lub między nimi w ramach programu Erasmus, jak również do współpracy i dialogu politycznego z tymi państwami, w sposób zgodny z rozporządzeniem w sprawie programu Erasmus.

2. PODSTAWA PRAWNA, POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ

• Podstawa prawna

Podstawą niniejszego wniosku są art. 209, 212 oraz 322 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Jest on prezentowany przez Komisję zgodnie z procedurą określoną w art. 294 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Część piąta, tytuł III, rozdziały 1 i 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej określa ramy prawne współpracy z krajami i regionami partnerskimi.

²⁰ COM (2018) 465 final Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA III).

²¹ COM(2018) 461 final Wniosek dotyczący decyzji Rady w sprawie stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich z Unią Europejską, w tym stosunków między Unią Europejską, z jednej strony, a Grenlandią i Królestwem Danii, z drugiej strony („decyzja o stowarzyszeniu zamorskim”)

²² COM(2018) 462 final Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady ustanawiającego Europejski Instrument na rzecz Bezpieczeństwa Jądrowego uzupełniający Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej na podstawie Traktatu Euratom.

²³ C(2018) 3800 final Wniosek Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa skierowany do Rady dotyczący decyzji Rady ustanawiającej Europejski Instrument na rzecz Pokoju.

²⁴ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1257/96 z dnia 20 czerwca 1996 r. dotyczące pomocy humanitarnej (Dz.U. L 163 z 2.7.1996, s. 1).

- **Pomocniczość**

Dzięki wielu czynnikom UE jest w wyjątkowej sytuacji, która umożliwia jej świadczenie pomocy zewnętrznej. Status podmiotu ponadnarodowego zapewnia jej wpływ polityczny i stałe oddziaływanie. Unia jest obecna na arenie międzynarodowej przez swoje delegatury, dzięki czemu posiada szeroką sieć informacyjną co do sytuacji w krajach na całym świecie. UE jest również stroną większości procesów wielostronnych mających na celu sprostanie globalnym wyzwaniom. Zapewnia jej to stały dostęp do informacji dotyczących nowych potrzeb i problemów, a co za tym idzie możliwość odpowiedniej realokacji zasobów. Komplementarność działań UE i działań prowadzonych przez państwa członkowskie jest coraz większa. Powoduje to wzmocnienie dialogu i współpracy z krajami partnerskimi, która jest coraz częściej realizowana przez wspólne programowanie z państwami członkowskimi.

UE ma również możliwość uzupełnienia działań prowadzonych przez państwa członkowskie w ramach radzenia sobie z potencjalnie niebezpiecznymi sytuacjami lub w przypadku szczególnie kosztownych interwencji. W niektórych obszarach, gdzie państwa członkowskie nie podejmują działań, UE pozostaje głównym lub czasem jedynym podmiotem podejmującym interwencję. Jest tak na przykład w przypadku delikatnych kwestii takich jak obrona praw człowieka i unijne misje obserwacji wyborów.

UE ma możliwość nawiązania dialogu i współpracy z organizacjami międzynarodowymi i regionalnymi, na przykład z grupą państw AKP i państwami Unii Afrykańskiej.

UE może wnieść wartość dodaną, która wynika z wielkości środków przekazywanych w ramach jej instrumentów, z jej stosunkowo elastycznych trybów zarządzania oraz z przewidywalności zasobów w okresie objętym wieloletnimi ramami finansowymi.

UE dysponuje znaczną wiedzą fachową w niektórych dziedzinach wynikającą z samej historii Europy (np. integracja regionalna i przemiany demokratyczne) oraz ze skutecznej polityki (np. wiedza fachowa w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego uzyskana dzięki wspólnej polityce rolnej i wspólnej polityce rybołówstwa oraz normom technicznym jednolitego rynku). UE cieszy się uznaną reputacją międzynarodową jako podmiot działający na rzecz pokoju i zapobiegania konfliktom oraz aktywny orędownik wolnych wyborów i praw człowieka.

- **Proporcjonalność**

Zgodnie z zasadą proporcjonalności proponowane rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia jego celów.

- **Wybór instrumentu**

Zgodnie z art. 209 i 212 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w których ustanowiono zwykłą procedurę ustawodawczą stosowaną przy przyjmowaniu środków mających na celu wdrażanie współpracy z państwami trzecimi, niniejszy wniosek ma formę rozporządzenia w celu zapewnienia jego jednolitego stosowania, a także zapewnienia, aby był wiążący w całości i bezpośrednio stosowany.

3. WYNIKI OCEN RETROSPEKTYWNYCH, KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCEN SKUTKÓW

• Oceny retrospektywne / oceny adekwatności obowiązującego prawodawstwa

W przyjętym przez Komisję sprawozdaniu z przeglądu śródkresowego²⁵ dotyczącym dziesięciu spośród instrumentów finansowania zewnętrznego²⁶, a także w sprawozdaniu z oceny *ex post* dotyczącym pomocy makrofinansowej oraz w przeglądzie śródkresowym dotyczącym upoważnienia EBI do udzielania pożyczek na rzecz państw trzecich²⁷ stwierdzono, że te instrumenty finansowania zewnętrznego zasadniczo spełniają swoje zadanie oraz że pojawiają się pozytywne tendencje w odniesieniu do osiągnięcia celów. Jak wynika ze sprawozdań, należy przeznaczyć więcej środków na instrumenty finansowania zewnętrznego, ponieważ te zostały już wykorzystane do finansowych granic możliwości.

Instrumenty określają zakres, cele i procedury wdrażania polityki. W sprawozdaniu z przeglądu śródkresowego wykazano, że w związku z ich prorozwojowym charakterem instrumenty te obejmują większość potrzeb i celów działań zewnętrznych UE. Skorzystałyby one na lepszym odzwierciedleniu wielu zmian, takich jak: nowe ramy polityki, w tym powszechny zakres agendy 2030, kryzys migracyjny/uchodźczy oraz zewnętrzne oddziaływanie polityki wewnętrznej. Ponadto należy poświęcić większą uwagę powiązaniom między rozwojem a bezpieczeństwem oraz rozważyć, jaki powinien być ogólny poziom ambicji w odniesieniu do działań zewnętrznych dotyczących pokoju i bezpieczeństwa.

Wprowadzenie zasady zniesienia preferencji²⁸ zawartej w pewnych instrumentach (tj. Instrumencie Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju) pozostawiło lukę w zdolności UE do współpracy z krajami o wyższym średnim dochodzie w ramach dwustronnej współpracy. Ponieważ niektóre sytuacje w tych krajach mogą wymagać takiego wsparcia (np. sytuacja pokryzysowa), uznano, że UE powinna, zgodnie z nowym Europejskim konsensusem w sprawie rozwoju²⁹, znaleźć innowacyjne sposoby współpracy z bardziej zaawansowanymi gospodarczo krajami rozwijającymi się i partnerami strategicznymi, zgodnie z powszechnym zakresem agendy 2030.

Promowanie wartości podstawowych i praw człowieka stanowi kluczowy element omawianych instrumentów. W niektórych krajach wystąpiły jednak trudności w promowaniu i dalszej realizacji tej agendy, a w wielu krajach organizacje społeczeństwa obywatelskiego mają coraz mniejsze pole działania. Sytuacja ta utrudnia prowadzenie prac w tych dziedzinach i zwraca uwagę na napięcia pomiędzy promowaniem programu praw człowieka a priorytetowymi interesami partnerów.

²⁵ Sprawozdanie z przeglądu śródkresowego COM(2017) 720 final zostało opracowane na podstawie dziesięciu dokumentów roboczych służb Komisji, z których każdy jest poświęcony innemu instrumentowi (zob. lista poniżej); dokumenty te oparte są z kolei na dziesięciu niezależnych ocenach instrumentów. Przegląd śródkresowy, dokumenty robocze służb Komisji i niezależne oceny można znaleźć tutaj: https://ec.europa.eu/europeaid/public-consultation-external-financing-instruments-european-union_en

²⁶ Wśród tych 10 instrumentów znalazły się: Instrument finansowania współpracy na rzecz rozwoju (DCI); Europejski Fundusz Rozwoju (EFR); Europejski Instrument Sąsiedztwa (ENI); Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II); Instrument na rzecz Przyczyniania się do Stabilności i Pokoju (IcSP); Europejski Instrument na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka (EIDHR); Instrument Partnerstwa (IP); Instrument Współpracy w dziedzinie Bezpieczeństwa Jądrowego; Decyzja w sprawie Grenlandii (GD); oraz wspólne rozporządzenie wykonawcze (CIR).

²⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52016DC0584>

²⁸ Przy obecnej współpracy UE zniesienie preferencji oznacza, że kraje o wyższym średnim dochodzie nie kwalifikują się już do współpracy dwustronnej z UE.

²⁹ Punkty 91–93.

W obecnym kontekście licznych kryzysów i konfliktów UE musi być w stanie szybko reagować na zmieniające się warunki. W przypadku niektórych instrumentów możliwość reakcji została jednak utrudniona przez brak elastyczności finansowej. Kiedy pojawiły się nowe kwestie priorytetowe, takie jak kryzys migracyjny/uchodźczy, napotkano problemy związane z realokacją środków w ramach instrumentów finansowanych z budżetu, ponieważ duże kwoty były zamrożone w długoterminowych programach, co nie pozwalało na zapewnienie wystarczającego marginesu nieprzydzielonych środków. Jak to zostało stwierdzone w sprawozdaniu z przeglądu śródkresowego, należy zwiększyć elastyczność.

Potrzebna jest spójność między częściami składowymi instrumentu, spójność między różnymi instrumentami oraz spójność z darczyńcami. Ogólnie w sprawozdaniu z przeglądu śródkresowego odnotowano różne ustalenia dotyczące spójności. W odniesieniu do spójności w ramach instrumentów ustalenia były zadowalające. Odnotowano pewien poziom spójności między instrumentami, ale wielość programów prowadziła czasem do nakładania się na siebie działań, w szczególności w przypadku kompleksowej współpracy z bardziej zaawansowanymi państwami rozwijającymi się. Dodatkowo zależność między podejściem geograficznym a tematycznym skutkowała czasem brakiem konsekwencji na poziomie krajowym. Zgodnie z informacjami zwrotnymi przekazanymi przez delegatury UE, napotkały one utrudnienia w zarządzaniu i wykorzystaniu komplementarności między instrumentami i tworzeniu synergii między nimi. Ogólnie uznano, że UE nie wykorzystuje możliwości w zakresie skoordynowanych strategii dla danego państwa/regionu.

W odniesieniu do spójności z państwami członkowskimi przegląd wykazał, że istnieje potencjał do dalszego wzmocnienia wspólnego programowania. W pewnych przypadkach wymagałoby to jednak większego zaangażowania zarówno ze strony rządów krajów partnerskich, jak i państw członkowskich.

W sprawozdaniu z przeglądu śródkresowego wskazano pojawiające się pozytywne tendencje w odniesieniu do realizacji celów. Odnotowano jednak trudności w ocenie stopnia realizacji tych ostatnich. Często informacje o systemach monitorowania wymienionych w instrumentach były ograniczone. Brakowało danych (w tym dotyczących wartości bazowej) umożliwiających dokonanie oceny, czy instrumenty są na dobrej drodze do osiągnięcia części celów (w szczególności tych najbardziej ogólnych). Brakowało również zrozumienia, że wiele czynników zewnętrznych (np. polityka kraju partnerskiego i innych darczyńców) ma wpływ na realizację celów.

Pod względem włączania priorytetów UE w główny nurt działań odnotowano znaczne postępy w ramach istniejących instrumentów związanych ze zmianą klimatu³⁰, jednak należy podjąć dalsze działania, aby stawić czoła pozostałym wyzwaniom środowiskowym, takim jak utrata różnorodności biologicznej i wyczerpywanie się zasobów naturalnych. Prace nad uwzględnieniem kwestii związanych z prawami człowieka, w tym równouprawnienia płci i wzmocnienia pozycji kobiet, uznano w większości przypadków za niezakończone, wobec wykazywania niekiedy przez rządy krajów partnerskich braku zainteresowania lub oporu w tych obszarach.

Chociaż ogólną wydajność organizacyjną oceniono jako odpowiednią, niektóre strony uznały, że wdrażanie niektórych instrumentów było uciążliwe z administracyjnego punktu widzenia.

³⁰ Przykładowo wkład na rzecz łagodzenia zmiany klimatu w ramach 11. EFR wzrósł z 3,3 % w 2014 r. do 23,3 % w 2016 r., a wkład na rzecz łagodzenia zmiany klimatu w ramach DCI wzrósł z 17,7 % w 2014 r. do 24,9 w 2016 r. Źródło: wskaźnik 12b, unijne ramy wyników w zakresie rozwoju i współpracy międzynarodowej oraz informacje z systemu sprawozdawczości wierzycieli OECD DAC.

Pod względem oddziaływania udało się w ramach planu inwestycji zewnętrznych przyciągnąć znaczne inwestycje prywatne na rzecz wykonalnych propozycji działalności gospodarczej opracowanych tak, aby odpowiadały na potrzeby zrównoważonego rozwoju, przy ograniczonych funduszach publicznych. Gwarancja Europejskiego Funduszu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju przyczynia się do zwiększenia inwestycji niezbędnych w krajach partnerskich, w tym na obszarach i w sektorach wysokiego ryzyka; odnotowała ona obiecujący początek. Europejski Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Plus (EFZR+) i gwarancja na działania zewnętrzne powinny dalej opierać się na tych pozytywnych doświadczeniach.

- **Konsultacje z zainteresowanymi stronami**

Podczas przygotowywania dokumentów oceny, które posłużyły do sporządzenia sprawozdania z przeglądu śródkresowego, odbyły się trzy rodzaje konsultacji z zainteresowanymi stronami. Osoby odpowiedzialne za dokonanie oceny przeprowadziły około tysiąca ustrukturyzowanych i częściowo ustrukturyzowanych wywiadów z urzędnikami UE i przedstawicielami instytucji unijnych, państw członkowskich i krajów partnerskich. Odbyło się kilka warsztatów technicznych mających na celu zaprezentowanie i omówienie projektów oceny z udziałem Parlamentu Europejskiego, grup roboczych Rady, komitetów państw członkowskich oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego i lokalnych władz. W 2017 r. przeprowadzono otwarte konsultacje publiczne³¹. Miały one na celu zebranie od zainteresowanych stron informacji zwrotnych dotyczących ustaleń zawartych w ocenie instrumentów oraz przyszłych instrumentów finansowania zewnętrznego po roku 2020³².

Poniżej podsumowano najważniejsze wnioski z opinii zainteresowanych stron biorących udział w konsultacjach.

Elastyczność: Zainteresowane strony zgodziły się, że nowe instrumenty finansowe powinny być bardziej elastyczne pod względem reagowania na nieprzewidziane trudności i kryzysy. W szczególności podkreślono konieczność ułatwienia przenoszenia funduszy w ramach regionów i sposobów udzielania pomocy. Podkreślono też jednak fakt, że zwiększenie elastyczności nie powinno odbywać się kosztem mniejszej przewidywalności, osłabionej odpowiedzialności krajowej, ani mniejszej koncentracji na osiągnięciu długoterminowych celów w zakresie rozwoju. Z myślą o zapewnieniu elastyczności i przewidywalności niektórzy respondenci opowiadali się za utworzeniem wystarczających rezerw.

Spójność: Zainteresowane strony uznały za niezbędne zapewnienie większej spójności między polityką wewnętrzną i zewnętrzną UE, a także między samymi instrumentami finansowania zewnętrznego. Niektórzy podkreślali konieczność wzmocnienia komplementarności i synergii między instrumentami geograficznymi i tematycznymi. Zdaniem innych cele zrównoważonego rozwoju zapewniają najodpowiedniejszą podstawę dla zwiększenia spójności między polityką wewnętrzną i zewnętrzną. Większość stron zalecała, aby UE przyjęła wiodącą rolę w dążeniu do poprawy komplementarności między różnymi stronami zainteresowanymi, zarówno w UE, jak i poza jej granicami.

Niektórzy respondenci podkreślali ryzyko powielania działań w przypadku finansowania tych samych celów polityki w ramach wielu instrumentów. Respondenci wezwali też do wyraźnego rozgraniczenia instrumentów, podkreślając jednocześnie potrzebę zapewnienia,

³¹ https://ec.europa.eu/europeaid/public-consultation-external-financing-instruments-european-union_en

³² Więcej informacji o konsultacjach publicznych: zob. https://ec.europa.eu/europeaid/public-consultation-external-financing-instruments-european-union_en

aby programy geograficzne i tematyczne wykorzystywały międzysektorową synergię i powiązania między nimi.

Komplementarność: W odniesieniu do struktury przyszłych instrumentów zainteresowane strony przyznały, że połączenie programów geograficznych i tematycznych przynosi pozytywne efekty. Podkreśliły one fakt, że wartość geograficznie ustrukturyzowanych instrumentów tkwi w ich zdolności stosownego uwzględnienia szczególnych potrzeb krajów partnerskich. Jest to bardzo ważne, biorąc pod uwagę zróżnicowanie wyzwań i potrzeb w tych krajach. Zainteresowane strony doceniły również globalne, ukierunkowane interwencje oferowane przez instrumenty takie jak Instrument Partnerstwa i Instrument na rzecz Przyczyniania się do Stabilności i Pokoju.

Uproszczenie: Zdecydowanie wezwano UE do dalszego uproszczenia ogólnej struktury instrumentów. UE powinna również kontynuować działania mające na celu uproszczenie uciążliwych procedur administracyjnych i finansowych. Społeczeństwo obywatelskie i władze lokalne podkreśliły, że stosowane obecnie procedury i przepisy w znaczący sposób wpływają na możliwości większego zaangażowania się we współpracę na rzecz rozwoju.

Dźwignia: zainteresowane strony zgodziły się, że innowacyjne instrumenty finansowe mogą odgrywać ważną rolę w zwiększaniu publicznego i prywatnego finansowania pomocy zewnętrznej UE. Pozytywne ustalenia dotyczące efektu dźwigni i dodatkowości finansowej tych instrumentów w najnowszej ocenie instrumentów łączonych³³ uznaje się za zachęcające. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego wyraziły jednak obawy, że priorytety sektora prywatnego będą nadrzędne wobec działań na rzecz ograniczenia ubóstwa w krajach partnerskich.

Niniejszy wniosek stanowi odpowiedź na większość obaw wyrażonych przez zainteresowane strony.

- **Wiedza ekspertów zewnętrznych**

Sprawozdanie z przeglądu śródkresowego i towarzyszące mu dokumenty robocze służb Komisji były w dużej mierze oparte na zestawie niezależnych sprawozdań z oceny przygotowanych między 2016 r. a 2017 r. (każda ocena dotycząca innego instrumentu). Jednocześnie na podstawie najważniejszych wniosków i przesłania wynikających z rzeczoności zestawu, zlecone zostało sporządzenie niezależnego sprawozdania dotyczącego instrumentów działań zewnętrznych ujętych w sprawozdaniu z przeglądu śródkresowego³⁴.

Poza tymi najnowszymi sprawozdaniami wzajemna ocena współpracy na rzecz rozwoju UE przeprowadzona przez Komitet Pomocy Rozwojowej OECD w 2012 r.³⁵ zawierała zalecenia dotyczące struktury, przepisów i procedur instrumentów finansowania zewnętrznego UE. OECD wezwała na przykład UE do dalszego uproszczenia i modernizacji współpracy przez zmniejszenie liczby pozycji budżetowych, ujednoczenie zasad dotyczących Instrumentu Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju, usprawnienie procedur zatwierdzania oraz poprawę spójności między programami regionalnymi i tematycznymi. Zwrócono się do UE o zwiększenie skuteczności, terminowości i elastyczności zarówno na poziomie programów, jak i w ramach zestawu instrumentów.

³³ Zob. https://ec.europa.eu/europeaid/evaluation-blending_en

³⁴ Zob. https://ec.europa.eu/europeaid/public-consultation-external-financing-instruments-european-union_en

³⁵ <http://www.oecd.org/dac/peer-reviews/europeanunion2012dacpeerreviewmainfindingsandrecommendations.htm>

Jeżeli chodzi o elastyczność, apelowano o nią w szczególności w sytuacjach niestabilnych i kryzysowych, w których OECD odnotowała szerokie pole do doskonalenia.

- **Ocena skutków**

W 2018 r. Komisja przeprowadziła ocenę skutków³⁶ obejmującą działania zewnętrzne w ramach działu „Globalny wymiar Europy” zawartego w wieloletnich ramach finansowych na lata 2014–2020, koncentrując się na głównych zmianach proponowanych w zakresie działań zewnętrznych, w tym na połączeniu kilku instrumentów w jeden szeroki instrument oraz na włączeniu działań finansowanych obecnie z Europejskiego Funduszu Rozwoju do budżetu UE.

Na podstawie analizy stwierdzono, że korzyści wynikające z zaprzestania finansowania działań na rzecz rozwoju za pośrednictwem Europejskiego Funduszu Rozwoju poza budżetem UE przewyższyłyby wady, o ile spełnione byłyby pewne warunki wstępne, takie jak:

- utrzymanie kwoty przydzielonej na działania zewnętrzne na poziomie wyższym lub równym sumie EFR i wszystkich pozostałych instrumentów finansowania zewnętrznego,
- przeniesienie w możliwym zakresie mechanizmów elastyczności EFR na budżet UE, oraz
- kontynuacja za pośrednictwem operacji wojskowych finansowanych z Instrumentu na rzecz Pokoju w Afryce w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju za pośrednictwem innego mechanizmu pozabudżetowego – Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju, objętego odrębnym wnioskiem.

Z oceny skutków wynika też, że większość instrumentów, poza tymi o bardzo specyficznym charakterze jak pomoc humanitarna z jej zasadą neutralności, można by połączyć w jeden instrument. Takimi instrumentami są: wspólne rozporządzenie wykonawcze, Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju, Europejski Fundusz Rozwoju, Europejski Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju, upoważnienie EBI do udzielania pożyczek na rzecz państw trzecich, Europejski Instrument Sąsiedztwa, Europejski Instrument na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka, Fundusz Gwarancyjny, Instrument na rzecz Przyczyniania się do Stabilności i Pokoju oraz Instrument Partnerstwa. Wśród instrumentów, które powinny pozostać oddzielone, są: Instrument Pomocy Przedakcesyjnej, pomoc humanitarna; wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa; kraje i terytoria zamorskie z uwzględnieniem Grenlandii; Unijny Mechanizm Ochrony Ludności; program „Wolontariusze pomocy UE”, wsparcie dla społeczności Turków cypryjskich; rezerwa na pomoc nadzwyczajną; oraz nowy Europejski Instrument na rzecz Pokoju.

Zgodnie z tym, co stwierdziła Komisja³⁷, i zgodnie z informacjami zwrotnymi otrzymanymi od partnerów podczas otwartych konsultacji publicznych, obecna struktura instrumentów finansowania zewnętrznego jest zbyt złożona. Połączenie wielu instrumentów w jeden szeroki instrument zapewniłoby możliwość racjonalizacji ich systemów zarządzania i nadzoru, a tym samym zmniejszenie obciążenia administracyjnego nałożonego na zainteresowane strony. Wdrożenie uproszczonego systemu nadzoru umożliwiłoby właściwym instytucjom lepsze, bardziej kompleksowe spojrzenie na wydatki zewnętrzne UE.

³⁶ SWD (2018) 337.

³⁷ W szczególności w dokumencie otwierającym debatę na temat przyszłości finansów UE (czerwiec 2017 r.) oraz w komunikacie Komisji do Parlament Europejskiego i Rady (luty 2018 r.).

Szeroki instrument zapewniłby bardziej kompleksowe pod względem geograficznym i tematycznym podejście, ułatwiając tym samym wdrożenie różnych polityk na poziomie transregionalnym, wielosektorowym i globalnym. Dzięki połączeniu kilku instrumentów UE mogłaby ułatwić synergii oraz podejmowanie spójnych działań, przełamując schematyczne podejścia tematyczne i geograficzne.

Pozwoliłoby to wyeliminować nakładanie się działań, w szczególności między obecnym Instrumentem Partnerstwa a Instrumentem Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju, w odniesieniu do współpracy z bardziej zaawansowanymi państwami rozwijającymi się, a także między programami geograficznymi i tematycznymi (tj. między programami geograficznymi w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju i programami tematycznymi w ramach Instrumentu Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju).

W dniu 25 kwietnia 2018 r. Rada ds. Kontroli Regulacyjnej przeanalizowała ocenę skutków i wydała pozytywną opinię z zastrzeżeniami³⁸ przy założeniu, że ocena powinna zostać skorygowana w sposób uwzględniający zalecenia Rady w pewnych sprawach. W rezultacie ocena została zmieniona w celu:

- dostarczenia dodatkowych informacji na temat struktury zarządzania nowym instrumentem, w tym informacji na temat procedur podejmowania decyzji;
- dalszego wyjaśnienia kilku kwestii związanych z finansowaniem, w tym dotyczących wartości bazowej puli środków finansowych, koncentracji tematycznej dla regionów i obszarów tematycznych oraz klucza do ustalenia wkładu państw członkowskich do Europejskiego Funduszu Rozwoju; oraz
- wypracowania sposobu funkcjonowania przyszłych systemów monitorowania i oceny.

Opinia Rady i wynikające z niej zmiany wprowadzone do oceny skutków są szczegółowo opisane w załączniku 1 do oceny skutków.

• **Uproszczenie**

Priorytetem Komisji w odniesieniu do wieloletnich ram finansowych jest uproszczenie ich otoczenia regulacyjnego.

Połączenie wielu instrumentów w jeden szeroki instrument umożliwi racjonalizację ich systemów zarządzania i nadzoru, tym samym zmniejszając obciążenie administracyjne nałożone na instytucje UE i państwa członkowskie. Zamiast skupiać się na dużej liczbie procesów programowania debaty dotyczyłyby w większym stopniu celów politycznych i współpracy z partnerami zewnętrznymi. Ponadto działania, na które przyznano łączne finansowanie z różnych programów Unii, poddawane są audytowi tylko raz z uwzględnieniem wszystkich powiązanych programów i odpowiednich mających zastosowanie przepisów.

Uproszczenie nie oznacza mniejszej kontroli czy rozliczalności. Równowaga międzyinstytucjonalna byłaby w pełni zachowana. Uprawnienia budżetowe i kontrolne Parlamentu Europejskiego zostałyby raczej rozszerzone przez włączenie działań obecnie finansowanych przez Europejski Fundusz Rozwoju do budżetu UE.

³⁸ Placeholder

Jeżeli chodzi o ujednoczenie przepisów, dzięki włączeniu przepisów wspólnego rozporządzenia wykonawczego ten nowy instrument będzie posiadać spójny zestaw przepisów w ramach wszystkich jego części składowych, a partnerzy i przedstawiciele ds. wdrożenia będą mogli go łatwiej zrozumieć.

- **Prawa podstawowe**

UE opiera się na silnym zaangażowaniu w propagowanie i ochronę praw podstawowych takich jak prawa człowieka, demokracja i rządy prawa. Unia aktywnie wspiera przestrzeganie tych praw i zasad w obrębie swojego terytorium, ale również w kontaktach z państwami trzecimi.

Niniejsze proponowane rozporządzenie zastępuje istniejący Europejski Instrument na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka w obszarze praw człowieka, podstawowych wolności i demokracji w państwach trzecich, oraz wspiera działania realizowane w państwach trzecich. Niniejszy wniosek jest także opracowany z myślą o wspieraniu społeczeństwa obywatelskiego jako skutecznej siły na rzecz reform politycznych i obrony praw człowieka.

4. WPLYW NA BUDŻET

W komunikacie z dnia 2 maja 2018 r.³⁹ Komisja Europejska zaproponowała przyznanie kwoty 89,2 mld EUR (wg cen bieżących) na Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej na lata 2021–2027.

5. ELEMENTY FAKULTATYWNE

- **Wkład niniejszego rozporządzenia w zobowiązanie Unii do walki ze zmianą klimatu**

W ramach zobowiązań zawartych w porozumieniu klimatycznym z Paryża oraz w celach zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych niniejsze rozporządzenie powinno przyczynić się do uwzględnienia działań w dziedzinie klimatu w polityce Unii. Walka ze zmianą klimatu należy do największych wyzwań, wobec których stoi świat; w dziedzinie tej istnieje pilna potrzeba działania interwencyjnego na szczeblu krajowym i międzynarodowym. W tym kontekście celem Unii jest przeznaczenie przynajmniej 25 % swojego budżetu na walkę ze zmianą klimatu. Aby przyczynić się do realizacji tego celu, oczekuje się, że w ramach niniejszego rozporządzenia 25 % całkowitej puli środków finansowych na działania zostanie przeznaczonych na cele klimatyczne.

- **Plany wdrożenia i monitorowanie, ocena i sprawozdania**

Komisja będzie regularnie monitorować podejmowane działania i dokonywać oceny postępów w realizacji celów. Zgodnie z ust. 22 i 23 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 13 kwietnia 2016 r.⁴⁰, w którym trzy instytucje potwierdziły, że oceny obowiązującego prawodawstwa i polityki powinny stanowić podstawę ocen skutków wariantów dalszych działań, Komisja przeprowadzi śródkresową i końcową ocenę. Oceny będą dotyczyły skutków Instrumentu i będą opierać się na odpowiednich wskaźnikach oraz analizie stopnia,

³⁹ COM (2018) 321 z 2.5.2018

⁴⁰ Porozumienie międzyinstytucjonalne pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej a Komisją Europejską w sprawie lepszego stanowienia prawa z dnia 13 kwietnia 2016 r.; Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1-14.

w jakim Instrument może zostać uznany za ważny, skuteczny, wydajny, wnoszący wystarczającą wartość dodaną do UE i spójny z innymi obszarami polityki UE. Oceny będą obejmować wyciągnięte wnioski, umożliwiając identyfikację wszelkich problemów lub potencjału do dalszego wzmacniania działań lub poprawy wyników działań, aby pomóc zapewnić ich maksymalne oddziaływanie.

Wyniki tych ocen wraz z załączonymi zastrzeżeniami zostaną przesłane Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

Postępy będą monitorowane w oparciu o wskaźniki dostosowane do celów wniosku. Począwszy od 2022 r. Komisja będzie wysyłać Parlamentowi Europejskiemu i Radzie roczne sprawozdanie z realizacji celów niniejszego rozporządzenia.

Oceny będą przeprowadzane w terminie pozwalającym na uwzględnienie ich wyników w procesie decyzyjnym. Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej powinien być poddany ocenie, kiedy dostępne będą wystarczające informacje na temat jego realizacji.

- **Zakres geograficzny i uczestnictwo państw trzecich**

Proponowane rozporządzenie ma zasięg ogólnoswiatowy. Dlatego wiele różnych podmiotów z państw członkowskich i spoza Unii może posiadać dostęp do przewidzianych w nim funduszy lub może zostać partnerami w ich wdrażaniu.

W odniesieniu do odbiorców funduszy spoza Unii podmioty z krajów i terytoriów rozwijających się, będące głównymi beneficjentami niniejszego rozporządzenia, spełniają kryteria kwalifikowalności do unijnego finansowania. Inne państwa trzecie również mogą się kwalifikować – pod warunkiem, że spełnią warunki określone w art. 24 niniejszego wniosku, zgodne z międzynarodowymi zobowiązaniami Unii w zakresie skuteczności pomocy, w szczególności zaleceniem OECD dotyczącym pomocy niewiązanej⁴¹ oraz forum wysokiego szczebla w Nairobi z 2016 r. Art. 24 stanowi, że co do zasady podmioty z rozwijających się państw trzecich mogą być odbiorcami funduszy w ramach niniejszego rozporządzenia jedynie na podstawie wzajemności dostępu do ich własnej pomocy rozwojowej, uznanej decyzją Komisji. Programy na rzecz stabilności i pokoju oraz demokracji i praw człowieka, a także działania szybkiego reagowania są otwarte dla podmiotów ze wszystkich państw w związku z interesem Unii polegającym na posiadaniu możliwie najszerszej oferty w świetle globalnego zakresu działań, trudnych okoliczności, w których świadczona jest pomoc, oraz potrzeby szybkiego reagowania. Organizacje międzynarodowe również spełniają kryteria kwalifikowalności.

W odniesieniu do wyboru partnerów spoza Unii Komisja może również zdecydować o podjęciu współpracy z organizacjami międzynarodowymi, krajami partnerskimi lub podmiotami z innych państw trzecich w ramach zarządzania pośredniego dotyczącego realizacji danego szczególnego działania, kiedy jest to zgodne z interesem Unii i celami tego działania, a także zasadami i warunkami określonymi w rozporządzeniu finansowym. Wybór ten wymagałby decyzji Komisji. Ponadto państwa członkowskie i państwa trzecie mogą wnieść wkład w gwarancję na działania zewnętrzne, a zatem podmioty z tych państw

⁴¹ Zmienione zalecenie Komitetu Pomocy Rozwojowej w sprawie niewiązania ODA w odniesieniu do krajów najslabiej rozwiniętych i głęboko zadłużonych krajów ubogich z dnia 12 sierpnia 2014 r. (DCD/DAC(2014)37/FINAL)

mogłyby zostać potencjalnymi partnerami we wdrażaniu jej. W przypadku państw trzecich innych niż umawiające się strony Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym wkłady te wymagają wcześniejszej zgody Komisji. Warunki dotyczące takich wkładów powinny być określone w umowie między Komisją a państwem trzecim.

- **Szczegółowe objaśnienia poszczególnych przepisów wniosku**

TYTUŁ I: PRZEPISY OGÓLNE

Przedmiot — w art. 1 określono instrument utworzony na mocy niniejszego rozporządzenia, będący jednym z programów UE w dziedzinie działań zewnętrznych.

Definicje – w art. 2 zawarto definicje podstawowej terminologii stosowanej w rozporządzeniu.

Cele – w art. 3 przedstawiono cel ogólny odnoszący się do wszystkich filarów instrumentu, a także cele szczegółowe.

Zakres i struktura — w art. 4 opisano różne elementy instrumentu: geograficzny, tematyczny oraz szybkiego reagowania. Ustanowiono w nim zakres geograficzny i przedmiotowy każdego elementu i wyjaśniono relacje pomiędzy poszczególnymi elementami.

Element geograficzny składa się z programów geograficznych w państwach objętych polityką sąsiedztwa, w Afryce Subsaharyjskiej, w krajach Azji i Pacyfiku oraz w Amerykach i na Karaibach. Lista krajów objętych obszarem polityki sąsiedztwa jest podana w załączniku I. Służy ona jako podstawa do określania krajów leżących na obszarach przyległych. Pozostałe kraje należą do standardowych obszarów geograficznych. Zakres przedmiotowy programów geograficznych oraz obszary współpracy określono w załączniku II.

Element tematyczny skoncentrowany jest na globalnych wyzwaniach, szczególnie poprzez dedykowane programy tematyczne dotyczące praw człowieka i demokracji, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, stabilności i pokoju oraz globalnych wyzwań obejmujących kwestie takie jak zdrowie, edukacja, kobiety i dzieci, godna praca i ochrona socjalna, kultura, migracja, środowisko i zmiana klimatu, energia ze zrównoważonych źródeł, trwały wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu, sektor prywatny oraz władze lokalne. Programy te stanowią uzupełnienie programów geograficznych i mają zasięg ogólnoswiatowy. Zakres przedmiotowy programów tematycznych, szczególnie obszary interwencji, określono w załączniku III.

Element szybkiego reagowania został opracowany z myślą o zdolności szybkiego reagowania w ramach zarządzania kryzysem, zapobiegania konfliktom i budowania pokoju, a także z myślą o wzmocnieniu odporności i łączeniu operacji humanitarnych z działaniami na rzecz rozwoju oraz o potrzebach i priorytetach działań w ramach polityki zagranicznej. Również ten element ma zasięg ogólnoswiatowy. Obszary interwencji są określone w załączniku IV. W ramach tego elementu nie jest wymagane żadne programowanie; proces wdrożenia odbywa się w formie bezpośredniego przyjęcia nadzwyczajnych środków pomocy, planów działania i poszczególnych działań.

Spójność, konsekwencja i komplementarność – w art. 5 wyjaśniono relacje między instrumentem a innymi instrumentami w ramach działań zewnętrznych, a także powiązania i spójność z programami wewnętrznymi UE.

Budżet – w art. 6 przedstawiono ogólną pulę środków przeznaczonych na instrument, jak również szczegółowy podział ze względu na obszary geograficzne, programy tematyczne i działania w ramach szybkiego reagowania. Nawiązano w nim także do rezerwy na nowe wyzwania i priorytety, mogącej spowodować zwiększenie kwot, o których mowa w tym artykule.

Ramy polityki — w art. 7 odniesiono się do ogólnych ram polityki w zakresie wdrażania instrumentu. Istniejące porozumienia, strategie, konkluzje, rezolucje i inne podobne dokumenty określają polityczną podstawę wdrożenia instrumentu.

Zasady ogólne — w art. 8 wymieniono poszczególne zasady mające zastosowanie do całego instrumentu, takie jak zasada demokracji, rządów prawa oraz poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności, podejście do współpracy na rzecz rozwoju oparte na prawach człowieka, zasada współpracy, dialogu, partnerstwa, skuteczności pomocy rozwojowej, uwzględnienie kwestii klimatu, ochrona środowiska oraz równouprawnienie płci. W artykule tym podkreślono również potrzebę współpracy z państwami członkowskimi. Zawarto w nim też obowiązek informowania Parlamentu Europejskiego i regularnej wymiany informacji z Parlamentem, co umożliwiłoby Komisji i Parlamentowi Europejskiemu regularne prowadzenie rozmów na temat polityki i wdrażania instrumentu.

Budowanie zdolności podmiotów wojskowych w celu wsparcia rozwoju i bezpieczeństwa służącego rozwojowi

– celem art. 9 jest rozgraniczenie działań związanych z bezpieczeństwem, które mogą być finansowane z tego instrumentu, oraz działań, które nie mogą być finansowane z budżetu UE.

TYTUŁ II – WDROŻENIE INSTRUMENTU

W tytule II zawarto rozdziały związane z wdrażaniem instrumentu, w tym związane z wieloletnim programowaniem.

Rozdział I – „Programowanie” (art. 10–15) obejmuje poszczególne przepisy dotyczące programowania wieloletniego, w szczególności podejście ogólne, szczegółowe zasady dotyczące programów o określonym zasięgu geograficznym, treść dokumentów programowych dotyczących zarówno programów geograficznych, jak i tematycznych, a także procedurę ich przyjęcia. W art. 15 określono zasady funkcjonowania rezerwy na nowe wyzwania i priorytety.

Rozdział II – „Szczegółowe przepisy dotyczące polityki sąsiedztwa” (art. 16–18) zawiera szczegółowe przepisy dotyczące obszaru geograficznego objętego polityką sąsiedztwa, w szczególności w odniesieniu do kryteriów przydziału, podejścia opartego na wynikach oraz współpracy transgranicznej.

Rozdział III – „Plany działania, środki i metody wdrażania” (art. 19–25) zawiera przepisy uzupełniające rozporządzenie finansowe w związku ze szczególnym charakterem działań zewnętrznych. W art. 25 zawarto przepisy niezbędne do wprowadzenia mechanizmów elastyczności EFR.

Rozdział IV – „EFZR+, gwarancje budżetowe i pomoc finansowa na rzecz państw trzecich” (art. 26–30) zakłada połączenie i zastąpienie istniejących przepisów dotyczących Europejskiego Funduszu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju, upoważnienia EBI do

udzielania pożyczek na rzecz państw trzecich, a także Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych.

Rozdział V – „Monitoring, sprawozdawczość i ocena” (art. 31–32) zawiera przepisy w zakresie wskaźników i ram dotyczących wyników, stosowanych podczas monitorowania i oceny działań zewnętrznych, a także przepisy dotyczące sprawozdań rocznych i końcowych sprawozdań z oceny.

TYTUŁ III – POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Tytuł III (art. 33–41) odpowiada w dużej mierze przepisom dotyczącym programów polityki wewnętrznej w zakresie kwestii instytucjonalnych, informacji, komunikacji i promocji, uchylecia i wejścia w życie. Zawarto tu również odstępstwa od zasady eksponowania, postanowienia dotyczące Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych i przepisy dotyczące uczestnictwa państwa lub terytorium nieobjętego rozporządzeniem.

Art. 34 tego tytułu obejmuje przekazanie uprawnień w odniesieniu do wskaźnika tworzenia rezerw (przekazanie uprawnień określone w art. 26 ust. 3), obszarów objętych współpracą i interwencją, o których mowa w załączniku II, załączniku III i załączniku IV (przekazanie uprawnień określone w art. 4 ust. 6), obszarów priorytetowych operacji w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Plus i zarządzania nim zawartych w załączniku V i VI (przekazanie uprawnień określone w art. 27 ust. 9), wskaźników, o których mowa w załączniku VII oraz ustanowienia ram monitorowania i oceny (przekazanie uprawnień określone w art. 31 ust. 9).

Kolejna podstawowa kwestia dotyczy procedury komitetowej: w art. 35 ustanowiono Komitet ds. Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 182/2011. Komitet ten jest odpowiedzialny za wydawanie opinii na temat wieloletnich dokumentów programowych i na temat rocznego programu prac (planów działania i przyjętych środków).

Do wniosku dołączono siedem załączników:

- Załącznik I – Wykaz państw i terytoriów należących do obszaru objętego polityką sąsiedztwa
- Załącznik II — Obszary współpracy w ramach programów o określonym zasięgu geograficznym
- Załącznik III — Obszary interwencji w ramach programów tematycznych
- Załącznik IV — Obszary interwencji w ramach działań szybkiego reagowania
- Załącznik V – Obszary priorytetowe operacji w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Plus
- Załącznik VI – Zarządzanie Europejskim Funduszem na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Plus
- Załącznik VII – Wykaz kluczowych wskaźników realizacji celów

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY**ustanawiające Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 209, 212 i 322 ust. 1,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego⁴²,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów⁴³,

uwzględniając opinię Trybunału Obrachunkowego⁴⁴,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Celem ogólnym programu „Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej” (dalej „Instrument”) powinno być umacnianie i propagowanie wartości i interesów unijnych na całym świecie, tak aby dążyć do realizacji celów i zasad działań zewnętrznych Unii określonych w art. 3 ust. 5, art. 8 i art. 21 Traktatu o Unii Europejskiej.
- (2) Zgodnie z art. 21 Traktatu o Unii Europejskiej Unia dąży do osiągnięcia spójności między poszczególnymi obszarami swoich działań zewnętrznych, a także między tymi a innymi politykami, a ponadto dąży do zapewnienia wysokiego poziomu współpracy we wszystkich dziedzinach stosunków międzynarodowych. Szeroka gama działań wspieranych na podstawie niniejszego rozporządzenia powinna przyczynić się do osiągnięcia celów określonych w rzeczonym artykule Traktatu.
- (3) Zgodnie z art. 8 Traktatu o Unii Europejskiej Unia rozwija szczególne stosunki z państwami z nią sąsiadującymi, dążąc do utworzenia przestrzeni dobrobytu i dobrego sąsiedztwa opartej na wartościach Unii i charakteryzującej się bliskimi i pokojowymi stosunkami opartymi na współpracy. Niniejsze rozporządzenie powinno przyczynić się do osiągnięcia tego celu.
- (4) Głównym celem unijnej polityki rozwoju, określonym w art. 208 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, jest zmniejszenie, a docelowo, likwidacja ubóstwa. Polityka Unii w zakresie współpracy na rzecz rozwoju przyczynia się również do osiągnięcia celów działań zewnętrznych Unii, w szczególności

⁴² Dz.U. C z , s. .

⁴³ Dz.U. C z , s. .

⁴⁴ Placeholder

polegających na wspieraniu trwałego rozwoju gospodarczego, społecznego i środowiskowego krajów rozwijających się, przyjmując za nadrzędny cel likwidację ubóstwa, jak przewidziano w art. 21 ust. 2 lit. d) Traktatu o Unii Europejskiej.

- (5) Unia zapewnia spójność polityki na rzecz rozwoju zgodnie z wymogiem określonym w art. 208 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Unia powinna uwzględniać cele współpracy na rzecz rozwoju w politykach, które mogą wpływać na kraje rozwijające się, co będzie stanowiło najważniejszy element strategii na rzecz osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju określonych w Agendzie na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 („agenda 2030”) przyjętej przez Organizację Narodów Zjednoczonych we wrześniu 2015 r.⁴⁵ Zapewnienie spójności polityki na rzecz zrównoważonego rozwoju, zapisane w agendzie 2030, wymaga uwzględnienia oddziaływania wszystkich polityk na zrównoważony rozwój na wszystkich szczeblach – na szczeblu krajowym, w obrębie UE, w innych krajach i na szczeblu globalnym.
- (6) W ramach Instrumentu przewidziano działania wspomagające realizację tych celów i polityki działań zewnętrznych, opierając się także na działaniach wcześniej wspieranych na mocy rozporządzenia (UE) nr 233/2014⁴⁶; Umowy wewnętrznej⁴⁷ i rozporządzenia wykonawczego⁴⁸ w sprawie 11. Europejskiego Funduszu Rozwoju (EFR); rozporządzenia (UE) nr 232/2014⁴⁹, rozporządzenia (UE) nr 230/2014⁵⁰, rozporządzenia (UE) nr 235/2014⁵¹, rozporządzenia (UE) nr 234/2014⁵², rozporządzenia (Euratom) nr 237/2014⁵³ rozporządzenia (UE) nr 236/2014⁵⁴, decyzji

⁴⁵ „Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030” przyjęta podczas szczytu Organizacji Narodów Zjednoczonych w sprawie zrównoważonego rozwoju w dniu 25 września 2015 r. (A/RES/70/1).

⁴⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 233/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju na lata 2014–2020 (Dz.U. L 77 z 15.3.2014, s. 44).

⁴⁷ Umowa wewnętrzna między przedstawicielami rządów państw członkowskich Unii Europejskiej, zebranymi w Radzie, w sprawie finansowania pomocy unijnej na podstawie wieloletnich ram finansowych na lata 2014–2020 zgodnie z umową o partnerstwie AKP-UE oraz w sprawie przydzielania pomocy finansowej dla krajów i terytoriów zamorskich, do których stosuje się część czwartą Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 210/1 z 6.8.2013).

⁴⁸ Rozporządzenie Rady (UE) 2015/322 z dnia 2 marca 2015 r. w sprawie realizacji 11. Europejskiego Funduszu Rozwoju (Dz.U. L 58/1 z 3.3.2015).

⁴⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 232/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Europejski Instrument Sąsiedztwa (Dz.U. L 77 z 15.3.2014, s. 27).

⁵⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 230/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju (Dz.U. L 77 z 15.3.2014, s. 1).

⁵¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 235/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające instrument finansowy na rzecz wspierania demokracji i praw człowieka na świecie (Dz.U. L 77 z 15.3.2014, s. 85).

⁵² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 234/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Partnerstwa na rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi (Dz.U. L 77 z 15.3.2014, s. 77).

⁵³ Rozporządzenie Rady (Euratom) nr 237/2014 z dnia 13 grudnia 2013 r. ustanawiające Instrument Współpracy w dziedzinie Bezpieczeństwa Jądrowego (Dz.U. L 77 z 15.3.2014, s. 109).

⁵⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 236/2014 ustanawiające wspólne zasady i procedury wdrażania unijnych instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych (Dz.U. L 77 z 15.3.2014, s. 95).

nr 466/2014/UE; rozporządzenia (WE, Euratom) nr 480/2009⁵⁵ oraz rozporządzenia (UE) 2017/1601⁵⁶.

- (7) Światowym kontekstem działań jest dążenie do ustanowienia opartego na określonych zasadach porządku światowego, w którym multilateralizm stanowi kluczową zasadę, a którego elementem centralnym jest Organizacja Narodów Zjednoczonych. Agenda 2030 i porozumienie klimatyczne z Paryża⁵⁷ oraz Program działań z Addis Abeby⁵⁸ są odpowiedzią wspólnoty międzynarodowej na globalne wyzwania i tendencje związane ze zrównoważonym rozwojem. Agenda 2030, której centralnym elementem są cele zrównoważonego rozwoju, stanowi ramy dla przemian mających na celu eliminację ubóstwa i osiągnięcie zrównoważonego rozwoju w skali globalnej. Ma ona uniwersalny zasięg i zapewnia kompleksowe wspólne ramy działań mające zastosowanie do Unii, jej państw członkowskich i partnerów. Zapewnia ona równowagę między gospodarczymi, społecznymi i ekologicznymi aspektami trwałego rozwoju i uznaje zasadnicze znaczenie wzajemnych powiązań między celami ogólnymi i szczegółowymi. Agenda 2030 dąży do tego, by nikogo nie pozostawić bez pomocy. Realizacja agendy 2030 będzie ściśle skoordynowana z wdrażaniem innych odnośnych międzynarodowych zobowiązań Unii. W ramach działań podjętych na mocy niniejszego rozporządzenia należy zwrócić szczególną uwagę na wzajemne powiązania między celami zrównoważonego rozwoju oraz na zintegrowane działania, które mogą przynieść dodatkowe korzyści i w spójny sposób posłużyć wielu celom.
- (8) Wdrożenie niniejszego rozporządzenia powinno odbywać się z uwzględnieniem pięciu priorytetów ustanowionych w globalnej strategii na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej („globalna strategia”)⁵⁹ przedstawionej w dniu 19 czerwca 2016 r., która stanowi wizję Unii i ramy dla zjednoczonego i odpowiedzialnego zaangażowania w partnerstwo z innymi w celu wspierania jej wartości i interesów. Unia powinna zachęcać do zawierania partnerstw, upowszechniać dialog merytoryczny oraz wspólne podejście do wyzwań ogólnoświatowych. Działania Unii powinny być ukierunkowane na wspieranie jej interesów i wartości we wszystkich aspektach, w tym na utrzymywanie pokoju, zapobieganie konfliktom, umacnianie bezpieczeństwa międzynarodowego, zwalczanie podstawowych przyczyn nielegalnej migracji, niesienie pomocy narodom, krajom i regionom dotkniętym klęskami żywiołowymi lub katastrofami spowodowanymi przez człowieka, wspieranie polityki handlowej, dyplomacji gospodarczej i współpracy gospodarczej, propagowanie rozwiązań i technologii cyfrowych oraz upowszechnianie międzynarodowego wymiaru polityk Unii. Wspierając swoje interesy Unia powinna stosować się do zasad poszanowania wysokich standardów społecznych i środowiskowych, rządów prawa, prawa międzynarodowego i praw człowieka, jednocześnie promując te zasady.

⁵⁵ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 480/2009 z dnia 25 maja 2009 r. ustanawiające Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych (Dz.U. L 145 z 10.6.2009, s. 10).

⁵⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1601 z dnia 26 września 2017 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Funduszu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (EFZR), gwarancji EFZR i funduszu gwarancyjnego EFZR

⁵⁷ Podpisane w Nowym Jorku w dniu 22 kwietnia 2016 r.

⁵⁸ „Program działań z Addis Abeby przyjęty na trzeciej Międzynarodowej Konferencji w sprawie Finansowania Rozwoju” w dniu 16 czerwca 2015 r. i zatwierdzony przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych w dniu 27 lipca 2015 r. (A/RES/69/313).

⁵⁹ „Wspólna wizja, wspólne działanie: silniejsza Europa. Globalna strategia na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej”, czerwiec 2016 r.

- (9) Nowy Europejski konsensus w sprawie rozwoju („konsensus”)⁶⁰ podpisany w dniu 7 czerwca 2017 r. zapewnia ramy wspólnego podejścia do współpracy na rzecz rozwoju między Unią a jej państwami członkowskimi w celu wdrożenia agendy 2030 i Programu działań z Addis Abeby. Eliminacja ubóstwa, zwalczanie dyskryminacji i nierówności, niepomijanie nikogo i wzmacnianie odporności stanowią trzon polityki współpracy na rzecz rozwoju.
- (10) Z myślą o wdrożeniu nowych ram międzynarodowych ustanowionych na mocy agendy 2030, globalnej strategii i konsensusu celem niniejszego rozporządzenia powinno być zwiększenie spójności i zapewnienie skuteczności działań zewnętrznych Unii przez skoncentrowanie jej wysiłków z wykorzystaniem sprawnego instrumentu na realizacji poszczególnych polityk w zakresie działań zewnętrznych.
- (11) Zgodnie z globalną strategią i ramami z Sendai dotyczącymi ograniczania ryzyka klęsk żywiołowych w latach 2015–2030 przyjętymi w dniu 18 marca 2015 r.⁶¹ należy uznać potrzebę odejścia od reagowania kryzysowego i działań zmierzających do wyjścia z kryzysu na rzecz bardziej strukturalnego, długoterminowego podejścia, które pozwala skuteczniej przeciwdziałać sytuacjom niestabilności, klęskom żywiołowym i katastrofom spowodowanym przez człowieka i przedłużającym się sytuacjom kryzysowym. Należy zwiększyć nacisk na zmniejszenie, zapobieganie i ograniczenie ryzyka oraz gotowość, a w odniesieniu do tych kwestii stosować podejście zbiorowe. Konieczne są też dalsze wysiłki na rzecz wzmocnienia szybkiej reakcji i zapewnienia trwałej poprawy sytuacji. Niniejsze rozporządzenie powinno zatem przyczynić się do wzmocnienia odporności i połączenia operacji humanitarnych z działaniami na rzecz rozwoju dzięki działaniom szybkiego reagowania.
- (12) Zgodnie z międzynarodowymi zobowiązaniami Unii dotyczącymi skuteczności pomocy rozwojowej przyjętymi w Pusanie w 2011 r., odnowionymi na forum wysokiego szczebla w Nairobi w 2016 r. i przywołanymi w konsensusie, w ramach unijnej współpracy na rzecz rozwoju należy stosować zasady skuteczności pomocy rozwojowej, mianowicie odpowiedzialność krajów rozwijających się za priorytety w dziedzinie rozwoju, skoncentrowanie się na rezultatach, integracyjne partnerstwa na rzecz rozwoju, przejrzystość i rozliczalność.
- (13) Zgodnie z celami zrównoważonego rozwoju niniejsze rozporządzenie powinno przyczynić się do osiągnięcia konkretnych rezultatów obejmujących efekty, wyniki i wpływ w krajach partnerskich korzystających z zewnętrznej pomocy finansowej Unii. W szczególności, jak uzgodniono w konsensusie, oczekuje się, że działania w ramach niniejszego rozporządzenia wniosą wkład wynoszący 20 % oficjalnej pomocy rozwojowej finansowanej na podstawie niniejszego rozporządzenia na rzecz włączenia społecznego i rozwoju społecznego, w tym równouprawnienia płci i wzmocnienia pozycji kobiet.
- (14) Jeżeli jest to możliwe i stosowne, rezultaty działań zewnętrznych Unii należy monitorować i oceniać na podstawie uprzednio zdefiniowanych, przejrzystych, właściwych dla danego państwa i mierzalnych wskaźników, dostosowanych do

⁶⁰ Nowy europejski konsensus w sprawie rozwoju „Nasz świat, nasza godność, nasza przyszłość”. Wspólne oświadczenie Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie, Parlamencie Europejskim i Komisji Europejskiej z dnia 8 czerwca 2017 r.

⁶¹ „Ramy z Sendai dotyczące ograniczania ryzyka klęsk żywiołowych” przyjęte w dniu 18 marca 2015 r. i zatwierdzone przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych w dniu 3 czerwca 2015 r. (UNGA A/RES/69/283).

specyfikacji i celów Instrumentu oraz w oparciu o ramy dotyczące wyników stosowane w kraju partnerskim.

- (15) Niniejsze rozporządzenie powinno przyczyniać się do wspólnego celu Unii, jakim jest zapewnienie 0,7 % dochodu narodowego brutto jako oficjalnej pomocy rozwojowej w ramach czasowych agendy 2030. W tym względzie przynajmniej 92 % puli środków finansowych utworzonej na mocy niniejszego rozporządzenia powinno być przeznaczonych na działania opracowane w taki sposób, aby spełniały kryteria oficjalnej pomocy rozwojowej ustanowione przez Komitet Pomocy Rozwojowej Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju.
- (16) W celu zapewnienia, aby środki były skierowane tam, gdzie są najbardziej potrzebne, w szczególności do krajów najsłabiej rozwiniętych oraz państw znajdujących się w sytuacji niestabilności i konfliktu, niniejsze rozporządzenie powinno przyczyniać się do realizacji wspólnego celu końcowego, jakim jest osiągnięcie poziomu przekazywania krajom najsłabiej rozwiniętym oficjalnej pomocy rozwojowej w wysokości 0,20 % dochodu narodowego brutto Unii w okresie obowiązywania agendy 2030.
- (17) Niniejsze rozporządzenie powinno uwzględniać potrzebę koncentracji na strategicznych priorytetach, zarówno pod względem geograficznym – państwa objęte polityką sąsiedztwa i państwa Afryki, a także państwa w sytuacji niestabilności i będące w potrzebie, jak i pod względem tematycznym – bezpieczeństwo, migracja, zmiana klimatu i prawa człowieka.
- (18) Niniejsze rozporządzenie powinno wspierać wdrażanie zmienionej w 2015 r. europejskiej polityki sąsiedztwa oraz wdrażanie ram współpracy regionalnej, takich jak współpraca transgraniczna i zewnętrzne aspekty odnośnych strategii i polityk makroregionalnych oraz strategii na rzecz basenu morskiego. Wszystkie te inicjatywy zapewniają ramy polityki ukierunkowanej na zacieśnienie stosunków z krajami partnerskimi oraz stosunków między tymi krajami, w oparciu o zasady wzajemnej rozliczalności, współodpowiedzialności i poczucia obowiązku.
- (19) Europejska polityka sąsiedztwa, zrewidowana w 2015 r.⁶², ma na celu zapewnienie stabilizacji w państwach sąsiedzkich oraz wzmocnienie odporności, w szczególności w drodze pobudzania rozwoju gospodarczego, jako główny priorytet Unii. Aby osiągnąć swoje cele, zrewidowana europejska polityka sąsiedztwa skupiona jest na czterech obszarach priorytetowych, jakimi są: dobre rządy, demokracja, rządy prawa i prawa człowieka, ze szczególnym uwzględnieniem dalszej współpracy ze społeczeństwem obywatelskim, rozwój gospodarczy; bezpieczeństwo, migracja i mobilność, w tym zwalczanie podstawowych przyczyn migracji. Charakterystycznymi cechami nowej europejskiej polityki sąsiedztwa są zróżnicowanie i większa współwłasność, uznanie różnych poziomów zaangażowania oraz uwzględnienie interesów każdego państwa w kontekście charakteru i ukierunkowania jego partnerstwa z Unią.
- (20) Niniejsze rozporządzenie powinno wspierać wdrożenie zmodernizowanego układu o stowarzyszeniu z grupą państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP) i umożliwić UE i jej partnerom z grupy państw AKP nawiązanie dalszych silnych sojuszy w zakresie

⁶² Wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Przegląd Europejskiej polityki sąsiedztwa” z dnia 18 listopada 2015 r.

najważniejszych globalnych wyzwań. W szczególności niniejsze rozporządzenie powinno wspierać kontynuację współpracy między Unią a Unią Afrykańską nawiązanej w ramach wspólnej strategii Afryka–UE i opierać się na przyszłej umowie AKP–UE po 2020 r., w tym z zastosowaniem podejścia kontynentalnego wobec Afryki.

- (21) Unia powinna dążyć do jak najskuteczniejszego wykorzystania dostępnych zasobów w celu optymalizacji wpływu prowadzonych przez nią działań zewnętrznych. Cel ten należy osiągnąć za sprawą spójności i komplementarności unijnych instrumentów finansowania zewnętrznego, w szczególności Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej III⁶³, Instrumentu Pomocy Humanitarnej⁶⁴, decyzji w sprawie krajów i terytoriów zamorskich⁶⁵, Europejskiego Instrumentu na rzecz Bezpieczeństwa Jądrowego w celu uzupełnienia Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej na podstawie Traktatu Euratom⁶⁶, wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz nowo zaproponowanego Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju⁶⁷, który jest finansowany poza budżetem UE, a także tworzenia synergii z innymi politykami i programami unijnymi. Powyższe obejmuje spójność i komplementarność z pomocą makrofinansową, w stosownych przypadkach. Aby zmaksymalizować wpływ połączonych interwencji na osiągnięcie wspólnych celów, niniejsze rozporządzenie powinno umożliwiać połączenie finansowania z innymi programami Unii, o ile ich wkłady nie dotyczą tych samych kosztów.
- (22) Finansowanie z niniejszego rozporządzenia powinno być wykorzystywane do finansowania działań prowadzonych w międzynarodowym wymiarze Erasmusa, które należy wdrażać zgodnie z rozporządzeniem dotyczącym Erasmusa⁶⁸.
- (23) W przypadku działań finansowanych na mocy niniejszego rozporządzenia głównym podejściem powinno być stosowanie programów geograficznych, tak aby zmaksymalizować wpływ pomocy unijnej i przybliżyć krajom partnerskim i społeczeństwom działania Unii. W stosownych przypadkach takie podejście ogólne powinno zostać uzupełnione o programy tematyczne i działania szybkiego reagowania.
- (24) Zgodnie z konsensusem UE i jej państwa członkowskie powinny zintensyfikować wspólne programowanie, aby zwiększyć swój zbiorowy wpływ przez łączenie zasobów i zdolności. Wspólne programowanie powinno opierać się na zaangażowaniu, odpowiedzialności i samoodpowiedzialności krajów partnerskich. Unia i jej państwa

⁶³ COM (2018) 465 final Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA III).

⁶⁴ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1257/96 z dnia 20 czerwca 1996 r. dotyczące pomocy humanitarnej (Dz.U. L 163 z 2.7.1996, s. 1).

⁶⁵ COM(2018) 461 final Wniosek dotyczący decyzji Rady w sprawie stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich z Unią Europejską, w tym stosunków między Unią Europejską, z jednej strony, a Grenlandią i Królestwem Danii, z drugiej strony („decyzja o stowarzyszeniu zamorskim”).

⁶⁶ COM(2018) 462 final Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady ustanawiającego Europejski Instrument na rzecz Bezpieczeństwa Jądrowego uzupełniający Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej na podstawie Traktatu Euratom.

⁶⁷ C(2018) 3800 final Wniosek Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa skierowany do Rady dotyczący decyzji Rady ustanawiającej Europejski Instrument na rzecz Pokoju.

⁶⁸ COM (2018) 367 final Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego „Erasmus”: unijny program na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu oraz uchylającego rozporządzenie (UE) 1288/2013

członkowskie powinny dążyć do wspierania krajów partnerskich przez wspólną realizację działań w stosownych przypadkach.

- (25) Podczas gdy cele z zakresu demokracji i praw człowieka, w tym równouprawnienie płci i wzmocnienie pozycji kobiet, powinny być odzwierciedlone w procesie wdrażania niniejszego rozporządzenia, pomoc Unii w ramach programów tematycznych na rzecz praw człowieka i demokracji oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego – ze względu na swój globalny charakter i niezależność działania od zgody rządów i organów publicznych odnośnych państw trzecich – powinna mieć szczególnie charakter uzupełniający i dodatkowy.
- (26) Organizacje społeczeństwa obywatelskiego obejmują szeroką gamę podmiotów pełniących różne funkcje i posiadających różne uprawnienia, w tym wszystkie struktury niepaństwowe, niekomercyjne, bezstronne i nastawione pokojowo, dzięki którym ludzie łączą się w imię wspólnych celów i ideałów, czy to politycznych, kulturowych, społecznych, czy ekonomicznych. Obejmują one organizacje miejskie i wiejskie, formalne i nieformalne, działające na szczeblu lokalnym, krajowym, regionalnym i międzynarodowym.
- (27) Niniejsze rozporządzenie określa pulę środków finansowych na przedmiotowy instrument, które stanowią główną kwotę odniesienia w rozumieniu pkt 17 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 2 grudnia 2013 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami⁶⁹ dla Parlamentu Europejskiego i Rady podczas rocznej procedury budżetowej.
- (28) Odzwierciedlając znaczenie przeciwdziałania zmianie klimatu zgodnie z zobowiązaniami Unii do wdrożenia porozumienia klimatycznego z Paryża oraz celów zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych rozporządzenie powinno przyczynić się do włączenia działań w dziedzinie klimatu do głównego nurtu polityki Unii i do osiągnięcia ogólnego celu w postaci przeznaczania 25 % wydatków Unii na cele klimatyczne. Oczekuje się, że w ramach niniejszego rozporządzenia 25 % całkowitej puli środków finansowych na działania zostanie przeznaczonych na cele klimatyczne. Podczas wykonywania niniejszego rozporządzenia zostaną określone właściwe działania, a całkowity wkład z niniejszego rozporządzenia powinien być przedmiotem odpowiednich procesów oceny i przeglądu.
- (29) Konieczne jest dalsze pogłębienie współpracy z krajami partnerskimi w zakresie migracji z myślą o czerpaniu korzyści z dobrze zarządzanej i legalnej migracji oraz skutecznym rozwiązaniu problemu nielegalnej migracji. Taka współpraca powinna przyczynić się do zapewnienia dostępu do ochrony międzynarodowej, wyeliminowania pierwotnych przyczyn nielegalnej migracji, poprawy zarządzania granicami oraz do prowadzenia działań w ramach walki z nielegalną migracją, handlem ludźmi i przemytem nielegalnych imigrantów, a także, w stosownych przypadkach, poprawy w zakresie powrotów, readmisji i reintegracji, w oparciu o wzajemną rozliczalność i pełne przestrzeganie zobowiązań w dziedzinie pomocy humanitarnej i praw człowieka. Dlatego nieodłącznym elementem ogólnych zasad niniejszego rozporządzenia powinna być skuteczna współpraca między państwami trzecimi a Unią. W celu zapewnienia, aby pomoc rozwojowa wspierała kraje partnerskie w skuteczniejszym zarządzaniu migracją, ważna jest wzmocniona spójność

⁶⁹ Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1.

między polityką migracyjną a polityką współpracy na rzecz rozwoju. Niniejsze rozporządzenie powinno przyczynić się do przyjęcia skoordynowanego, całościowego i usystematyzowanego podejścia do migracji, dzięki maksymalizacji synergii i stosowaniu niezbędnych środków nacisku.

- (30) Niniejsze rozporządzenie powinno umożliwić Unii reagowanie na wyzwania, potrzeby i możliwości związane z migracją, stanowiąc uzupełnienie polityki migracyjnej Unii. W tym celu i bez uszczerbku dla nieprzewidzianych okoliczności oczekuje się przeznaczenia 10 % puli środków finansowych w ramach niniejszego rozporządzenia na potrzeby związane z wyeliminowaniem pierwotnych przyczyn nielegalnej migracji i przymusowego wysiedlenia oraz wsparcie zarządzania migracjami, w tym ochrony praw uchodźców i migrantów w zakresie celów niniejszego rozporządzenia.
- (31) Do niniejszego rozporządzenia zastosowanie mają horyzontalne przepisy finansowe przyjęte przez Parlament Europejski i Radę na podstawie art. 322 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Przepisy te są ustanowione w rozporządzeniu finansowym i określają w szczególności procedurę ustanawiania i wykonania budżetu w drodze dotacji, zamówień, nagród, wykonania pośredniego, pomocy finansowej, wsparcia budżetowego, funduszy powierniczych, instrumentów finansowych i gwarancji budżetowych oraz przewidują kontrole wykonywania obowiązków przez podmioty upoważnione do działań finansowych. Przepisy przyjęte na podstawie art. 322 TFUE dotyczą również ochrony budżetu Unii w przypadku uogólnionych braków w zakresie praworządności w państwach członkowskich i państwach trzecich, jako że poszanowanie praworządności jest niezbędnym warunkiem wstępnym należytego zarządzania finansami i skuteczności unijnego finansowania.
- (32) Rodzaje finansowania oraz metody wykonywania określone w tym rozporządzeniu są wybierane na podstawie ich zdolności do realizacji szczegółowych celów działań i osiągnięcia rezultatów, z uwzględnieniem w szczególności kosztów kontroli, obciążenia administracyjnego oraz przewidywanego ryzyka braku zgodności. Dotyczy to wzięcia pod uwagę korzystania z kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i kosztów jednostkowych, a także finansowania niepowiązanego z kosztami, o których mowa w art. 125 ust. 1 rozporządzenia finansowego.
- (33) Nowy Europejski Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Plus („EFZR+”), podobnie jak jego poprzednik, EFZR⁷⁰, powinien stanowić zintegrowaną kopertę finansową zapewniającą zdolność finansowania w formie dotacji, gwarancji budżetowych i instrumentów finansowych na całym świecie. EFZR+ powinien wspierać Europejski plan inwestycji zewnętrznych i mieścić w sobie działania łączone i gwarancje budżetowe objęte gwarancją na działania zewnętrzne, w tym te dotyczące ryzyka związanego z niewypłacalnością państwa w związku z operacjami w dziedzinie udzielania pożyczek, uprzednio prowadzone w ramach upoważnienia Europejskiego Banku Inwestycyjnego do udzielania pożyczek na rzecz państw trzecich. Z uwagi na rolę, jaką na mocy Traktatów pełni Europejski Bank Inwestycyjny oraz jego doświadczenie we wspieraniu polityki Unii w ostatnich dekadach, EBI powinien pozostać naturalnym partnerem Komisji w procesie realizacji działań w ramach gwarancji na działania zewnętrzne.

⁷⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1601 z dnia 26 września 2017 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Funduszu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (EFZR), gwarancji EFZR i funduszu gwarancyjnego EFZR

- (34) EFZR+ powinien mieć na celu wsparcie inwestycji jako środek przyczyniający się do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju przez wspieranie trwałego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju gospodarczego i społecznego oraz promowanie społeczno-ekonomicznej odporności w krajach partnerskich, ze szczególnym naciskiem na eliminację ubóstwa, zrównoważony wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, tworzenie godziwych miejsc pracy i możliwości gospodarczych, rozwijanie umiejętności i przedsiębiorczości, a także sektory społeczno-gospodarcze oraz mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa, jak również wyeliminowanie konkretnych społeczno-ekonomicznych pierwotnych przyczyn nielegalnej migracji, zgodnie z właściwymi indykatywnymi dokumentami programowymi. Należy zwrócić szczególną uwagę na państwa wskazane jako doświadczające niestabilności lub konfliktu, kraje najsłabiej rozwinięte i głęboko zadłużone kraje ubogie.
- (35) EFZR+ powinien zwiększać dodatkowość finansowania, eliminować niedoskonałości rynku i nieoptymalne sytuacje w zakresie inwestycji, tworzyć innowacyjne produkty oraz pozyskiwać środki z sektora prywatnego. Zaangażowanie sektora prywatnego we współpracę Unii z krajami partnerskimi w ramach EFZR+ powinno skutkować wymiernym i dodatkowym wpływem na rozwój, bez zakłócania rynku, i powinno być racjonalne pod względem kosztów w oparciu o wzajemną rozliczalność oraz podział ryzyka i kosztów. EFZR+ powinien funkcjonować jako „punkt kompleksowej obsługi” mający na celu odbieranie propozycji finansowania od instytucji finansowych i inwestorów publicznych lub prywatnych oraz zapewnianie szeroko zakrojonego wsparcia finansowego kwalifikującym się inwestycjom.
- (36) Gwarancja na działania zewnętrzne powinna być ustanowiona w oparciu o istniejącą gwarancję EFZR i Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych. Gwarancja na działania zewnętrzne powinna wspierać operacje w ramach EFZR+ objęte gwarancjami budżetowymi, pomoc makrofinansową i pożyczki na rzecz państw trzecich w oparciu o decyzję Rady 77/270/Euratom⁷¹. Operacje te powinny być wspierane przy pomocy środków przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu oraz środków przewidzianych w rozporządzeniu (UE) nr .../... (IPA III) i rozporządzeniu (UE) nr .../... (Europejski Instrument na rzecz Bezpieczeństwa Jądrowego), które powinny również obejmować odpowiednio tworzenie rezerw i zobowiązania wynikające z pożyczek udzielanych w ramach pomocy makrofinansowej oraz pożyczek udzielanych krajom trzecim, o których mowa w art. 10 ust. 2 rozporządzenia dotyczącego Europejskiego Instrumentu na rzecz Bezpieczeństwa Jądrowego. W przypadku finansowania operacji w ramach EFZR+ należy traktować priorytetowo te operacje, które mają duży wpływ na tworzenie miejsc pracy i których współczynnik opłacalności zwiększa trwałość inwestycji. Działaniom wspieranym z gwarancji na działania zewnętrzne powinna towarzyszyć dogłębna ocena *ex ante* dotycząca aspektów środowiskowych, finansowych i społecznych, w stosownych przypadkach i zgodnie z wymogami lepszego stanowienia prawa. Gwarancja na działania zewnętrzne nie powinna być wykorzystywana do świadczenia podstawowych usług publicznych, co leży w gestii rządu.
- (37) W celu zapewnienia elastyczności, zwiększenia atrakcyjności dla sektora prywatnego oraz zmaksymalizowania wpływu inwestycji, należy przewidzieć odstępstwo od przepisów dotyczących metod wykonywania budżetu Unii określonych

⁷¹ Decyzja Rady 77/270/Euratom z dnia 29 marca 1977 r. upoważniająca Komisję do emisji pożyczek w ramach Euratom w celu udziału w finansowaniu elektrowni jądrowych (Dz.U. L 88 z 6.4.1977 s. 9).

w rozporządzeniu finansowym, w odniesieniu do kwalifikujących się partnerów. Takimi kwalifikującymi się partnerami mogłyby być również podmioty, którym nie powierza się realizacji partnerstwa publiczno-prywatnego, oraz podmioty prawa prywatnego kraju partnerskiego.

- (38) W celu zwiększenia wpływu gwarancji na działania zewnętrzne państwa członkowskie i umawiające się strony Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu powinny mieć możliwość wnoszenia wkładu w formie środków pieniężnych lub gwarancji. Wkład w formie gwarancji nie powinien przekraczać 50 % kwoty operacji gwarantowanych przez Unię. Nie należy tworzyć rezerw w odniesieniu do zobowiązań finansowych powstałych w wyniku tej gwarancji, a bufor płynnościowy powinien być zapewniony przez wspólny fundusz rezerw.
- (39) Działania zewnętrzne są często realizowane w bardzo zmiennym środowisku wymagającym ciągłego i szybkiego dostosowywania do zmieniających się potrzeb partnerów UE oraz do globalnych wyzwań w dziedzinie praw człowieka, demokracji i dobrych rządów, bezpieczeństwa i stabilności, zmiany klimatu i ochrony środowiska, oceanów, a także kryzysu migracyjnego i jego pierwotnych przyczyn. Pogodzenie zasady przewidywalności z potrzebą szybkiego reagowania na nowe potrzeby w konsekwencji oznacza dostosowanie realizacji finansowej programów. Aby zwiększyć zdolność UE do reagowania na nieprzewidziane potrzeby, a także w oparciu o pozytywne doświadczenia związane z Europejskim Funduszem Rozwoju (EFR), rezerwa na nowe wyzwania i priorytety powinna pozostać nieprzydzielona. Powinna ona być uruchamiana zgodnie z procedurami ustanowionymi w niniejszym rozporządzeniu.
- (40) Dlatego też, przy poszanowaniu zasady jednoroczności budżetu UE, niniejsze rozporządzenie powinno zachować możliwość zastosowania mechanizmów elastyczności już dopuszczonych na mocy rozporządzenia finansowego w ramach innych polityk, mianowicie w odniesieniu do przeniesień i ponownego zaangażowania funduszy, w celu zapewnienia wydajnego wykorzystania funduszy unijnych zarówno na rzecz obywateli Unii, jak i krajów partnerskich, i maksymalnego zwiększenia w ten sposób puli funduszy unijnych dostępnych na potrzeby interwencji w ramach działań zewnętrznych Unii.
- (41) Zgodnie z art. 83 decyzji Rady .../... (kraje i terytoria zamorskie), osoby i podmioty z siedzibą w krajach i terytoriach zamorskich (KTZ) powinny spełniać kryteria kwalifikowalności do finansowania w ramach niniejszego rozporządzenia, z zastrzeżeniem jego zasad i celów oraz ewentualnych uzgodnień mających zastosowanie do państwa członkowskiego, z którym dany kraj lub terytorium zamorskie są powiązane. Należy ponadto pobudzać współpracę między krajami partnerskimi oraz krajami i terytoriami zamorskimi jak również regionami najbardziej oddalonymi Unii w obszarach wspólnego zainteresowania zgodnie z art. 349 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.
- (42) Aby zwiększać odpowiedzialność krajów partnerskich za swój rozwój oraz podnosić trwałość pomocy zewnętrznej, Unia powinna, w stosownych przypadkach, propagować wykorzystanie instytucji, systemów i procedur krajów partnerskich we wszystkich aspektach cyklu projektu dotyczącego współpracy.
- (43) Roczne lub wieloletnie plany działania i środki, o których mowa w art. 19, stanowią programy prac na mocy rozporządzenia finansowego. Roczne lub wieloletnie plany działania składają się z zestawu środków zgrupowanych w jednym dokumencie.

- (44) Zgodnie z rozporządzeniem finansowym, rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013⁷², rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 2988/95⁷³, rozporządzeniem Rady (Euratom, WE) nr 2185/96⁷⁴ i rozporządzeniem Rady (UE) 2017/1939⁷⁵ interesy finansowe Unii należy chronić za pomocą skutecznych i proporcjonalnych środków, w tym środków zapobiegania nieprawidłowościom i nadużyciom finansowym, ich wykrywania, korygowania i dochodzenia, a także odzyskiwania środków straconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania sankcji administracyjnych. W szczególności, zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 883/2013 i rozporządzeniem (Euratom, WE) nr 2185/96 Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) może prowadzić dochodzenia administracyjne, w tym kontrole na miejscu i inspekcje, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycie finansowe, korupcja lub jakiegokolwiek inne nielegalne działanie, naruszające interesy finansowe Unii. Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2017/1939 Prokuratura Europejska może prowadzić dochodzenia i ścigać nadużycia finansowe i inne przestępstwa naruszające interesy finansowe Unii, jak przewidziano w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371⁷⁶. Zgodnie z rozporządzeniem finansowym każda osoba lub podmiot, które otrzymują środki finansowe Unii, w pełni współpracują w celu ochrony interesów finansowych Unii, przyznają konieczne prawa i dostęp Komisji, OLAF-owi i Europejskiemu Trybunałowi Obrachunkowemu oraz zapewniają, aby wszelkie osoby trzecie uczestniczące w wykonaniu środków finansowych Unii przyznały tym organom równoważne prawa; W tym celu umowy z państwami i terytoriami trzecimi oraz organizacjami międzynarodowymi, a także każda umowa lub porozumienie wynikające z wykonania niniejszego rozporządzenia powinny zawierać przepisy wyraźnie uprawniające Komisję, Trybunał Obrachunkowy i OLAF do prowadzenia takich audytów, weryfikacji na miejscu i inspekcji, zgodnie z odpowiednimi kompetencjami tych organów, i zapewniać, aby wszelkie osoby trzecie uczestniczące w wykonaniu środków finansowych Unii przyznały tym organom równoważne prawa.
- (45) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania odpowiednich przepisów niniejszego rozporządzenia należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te są wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁷⁷.

⁷² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

⁷³ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 312 z 23.12.1995, s. 1).

⁷⁴ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

⁷⁵ Dz.U. L 283 z 31.10.2017, s. 1.

⁷⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii (Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 29).

⁷⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

- (46) W celu uzupełnienia lub zmiany niektórych innych niż istotne elementów niniejszego rozporządzenia, uprawnienia do przyjęcia aktów zgodnie z art. 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej należy przekazać Komisji w odniesieniu do wskaźników tworzenia rezerw określonych w art. 26 ust. 3, obszarów objętych współpracą i interwencją wymienionych w załączniku II, III i IV, obszarów priorytetowych operacji w ramach EFZR+ wymienionych w załączniku V, zarządzania EFZR+ określonego w załączniku VI oraz wskaźników realizacji celów określonych w załączniku VII, jeżeli uznaje się to za konieczne, oraz w celu uzupełnienia niniejszego rozporządzenia przepisami dotyczącymi ustanowienia ram monitorowania i oceny.
- (47) Zgodnie z ust. 22 i 23 Porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie lepszego stanowienia prawa z dnia 13 kwietnia 2016 r.⁷⁸ konieczne jest dokonanie oceny tego programu w oparciu o informacje zebrane przy wykorzystaniu określonych wymogów dotyczących monitorowania, przy czym należy unikać nadmiernej regulacji i obciążeń administracyjnych, zwłaszcza względem państw członkowskich. W stosownych przypadkach wymogi takie mogą obejmować wymierne wskaźniki służące jako podstawa do przeprowadzenia oceny skutków programu. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym w sprawie lepszego stanowienia prawa z dnia 13 kwietnia 2016 r. W szczególności, aby zapewnić udział na równych zasadach Parlamentu Europejskiego i Rady w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup eksperckich Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.
- (48) Odesłania do instrumentów unijnych w art. 9 decyzji Rady 2010/427/UE⁷⁹, które zastępuje się niniejszym rozporządzeniem, powinny być rozumiane jako odesłania do niniejszego rozporządzenia, a Komisja powinna zapewnić, aby niniejsze rozporządzenie było wykonane zgodnie z rolą, jaką pełni ESDZ, jak określono w przywołanej decyzji.
- (49) Planowane działania, jak przewidziano poniżej, powinny być ściśle zgodne z warunkami i procedurami określonymi w unijnych środkach ograniczających,

⁷⁸ Porozumienie międzyinstytucjonalne pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej a Komisją Europejską w sprawie lepszego stanowienia prawa z dnia 13 kwietnia 2016 r.; Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1-14.

⁷⁹ Decyzja Rady 2010/427/UE z dnia 26 lipca 2010 r. określająca organizację i zasady funkcjonowania Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (Dz.U. L 201 z 3.8.2010, s. 30).

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1 Przedmiot

Niniejsze rozporządzenie ustanawia program „Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej” („instrument”).

Określa ono cele instrumentu, budżet na lata 2021–2027, formy finansowania unijnego oraz zasady dotyczące przyznawania takiego finansowania.

Ustanawia ono również Europejski Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Plus („EFZR+”) oraz gwarancję na działania zewnętrzne.

Artykuł 2 Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- 1) „program krajowy” oznacza program indykatywny obejmujący jedno państwo;
- 2) „program wielokrajowy” oznacza program indykatywny obejmujący więcej niż jedno państwo;
- 3) „współpraca transgraniczna” oznacza współpracę pomiędzy jednym państwem członkowskim lub większą ich liczbą z jednej strony, a jednym państwem trzecim i terytorium położonym wzdłuż zewnętrznych granic Unii lub większą ich liczbą – z drugiej strony;
- 4) „program regionalny” oznacza indykatywny program wielokrajowy obejmujący więcej niż jedno państwo trzecie w ramach tego samego obszaru geograficznego, zgodnie z art. 4 ust. 2;
- 5) „program transregionalny” oznacza indykatywny program wielokrajowy obejmujący więcej niż jedno państwo trzecie w ramach różnych obszarów geograficznych, zgodnie z art. 4 ust. 2 niniejszego rozporządzenia;
- 6) „podmiot prawny” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną utworzoną i uznaną za taką na mocy prawa krajowego, unijnego lub międzynarodowego, która posiada osobowość prawną i która – działając w swoim własnym imieniu – może wykonywać prawa i podlegać obowiązkom, albo podmiot nieposiadający osobowości prawnej zgodnie z art. 197 ust. 2 lit. c) rozporządzenia finansowego;
- 7) „okno inwestycyjne” oznacza docelowy obszar wsparcia z gwarancji EFZR+ udzielanego portfelom inwestycyjnym w konkretnych regionach, krajach lub sektorach;
- 8) „wnoszący wkład” oznacza państwo członkowskie, międzynarodową instytucję finansową lub instytucję publiczną państwa członkowskiego, agencję publiczną lub inny organ wnoszący wkład do wspólnego funduszu rezerw w postaci środków pieniężnych lub gwarancji.

Artykuł 3

Cele

1. Celem ogólnym niniejszego rozporządzenia jest umacnianie i propagowanie wartości i interesów Unii na całym świecie, tak aby dążyć do realizacji celów i zasad działań zewnętrznych Unii określonych w art. 3 ust. 5, art. 8 i 21 Traktatu o Unii Europejskiej.
2. Zgodnie z ust. 1 cele szczegółowe niniejszego rozporządzenia są następujące:
 - a) wsparcie dialogu i współpracy z państwami trzecimi i regionami objętymi polityką sąsiedztwa, krajami w Afryce Subsaharyjskiej, w Azji i na Pacyfiku oraz w obu Amerykach i na Karaibach;
 - b) wzmocnienie i wsparcie na poziomie globalnym demokracji, rządów prawa i praw człowieka, wsparcie organizacji społeczeństwa obywatelskiego, dalsze zapewnianie stabilności i pokoju oraz rozwiązywanie innych globalnych problemów, w tym związanych z migracją i mobilnością;
 - c) szybkie reagowanie na: sytuacje kryzysowe, niestabilność i konflikty, wyzwania związane z odpornością i łączenie pomocy humanitarnej z działaniami na rzecz rozwoju oraz potrzeby i priorytety polityki zagranicznej.Osiągnięcie tych celów mierzy się z zastosowaniem właściwych wskaźników, o których mowa w art. 31.
3. Przynajmniej 92 % wydatków w ramach niniejszego rozporządzenia spełnia kryteria oficjalnej pomocy rozwojowej ustanowione przez Komitet Pomocy Rozwojowej Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju.

Artykuł 4

Zakres stosowania i struktura

1. Finansowanie unijne udzielane na podstawie niniejszego rozporządzenia wdraża się, stosując:
 - a) programy geograficzne
 - b) programy tematyczne
 - c) działania szybkiego reagowania.
2. Programy o określonym zasięgu geograficznym obejmują współpracę państwową i wielopaństwową na następujących obszarach:
 - a) sąsiedztwo
 - b) Afryka Subsaharyjska
 - c) Azja i kraje Pacyfiku
 - d) obie Ameryki i Karaiby.

Programy o określonym zasięgu geograficznym mogą obejmować wszystkie państwa trzecie z wyjątkiem kandydatów lub potencjalnych kandydatów określonych

w rozporządzeniu (UE) nr .../...⁸⁰. (IPA) oraz kraje i terytoria zamorskie określone w decyzji Rady .../... (UE).

Programy o określonym zasięgu geograficznym na obszarze objętym polityką sąsiedztwa mogą obejmować każde państwo, o którym mowa w załączniku I.

Ze względu na realizację celów przewidzianych w art. 3, programy o określonym zasięgu geograficznym dotyczą obszarów współpracy określonych w załączniku II.

3. Programy tematyczne obejmują działania związane z realizacją celów zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym w następujących obszarach:

- a) prawa człowieka i demokracja,
- b) organizacje społeczeństwa obywatelskiego,
- c) stabilność i pokój,
- d) wyzwania globalne.

Programy tematyczne mogą obejmować wszystkie państwa trzecie, jak również kraje i terytoria zamorskie określone w decyzji Rady .../... (UE).

Ze względu na realizację celów przewidzianych w art. 3, programy tematyczne dotyczą obszarów interwencji określonych w załączniku III.

4. Działania szybkiego reagowania umożliwiają wczesne podjęcie działań, które:

- a) przyczyniają się do przywrócenia stabilności i zapobiegania konfliktom w sytuacjach nagłych, początku kryzysu, kryzysowych i pokryzysowych;
- b) przyczyniają się do wzmocnienia odporności państw, społeczeństw, wspólnot i jednostek oraz do łączenia pomocy humanitarnej z działaniami na rzecz rozwoju;
- c) uwzględniają potrzeby i priorytety polityki zagranicznej.

Działania szybkiego reagowania mogą obejmować wszystkie państwa trzecie, jak również kraje i terytoria zamorskie określone w decyzji Rady .../... (UE).

Ze względu na realizację celów przewidzianych w art. 3, działania szybkiego reagowania dotyczą obszarów interwencji określonych w załączniku IV.

5. Działania podejmowane w ramach niniejszego rozporządzenia wdrażane są głównie przez programy o określonym zasięgu geograficznym.

Działania wdrażane w ramach programów tematycznych stanowią uzupełnienie działań finansowanych w ramach programów o określonym zasięgu geograficznym i wspierają globalne i transregionalne inicjatywy na rzecz realizacji celów uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym, w szczególności celów zrównoważonego rozwoju, ochrony globalnych dóbr publicznych i rozwiązywania wyzwań globalnych. Działania w ramach programów tematycznych mogą być również podejmowane w przypadku braku programu o określonym zasięgu geograficznym lub gdy dane działanie nie może być odpowiednio uwzględnione w programach o określonym zasięgu geograficznym.

⁸⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (Dz.U. L).

Działania szybkiego reagowania stanowią uzupełnienie programów geograficznych i tematycznych. Działania te są opracowywane i realizowane w sposób, który w stosownych przypadkach umożliwi zachowanie ich ciągłości w ramach programów geograficznych lub tematycznych.

6. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 34 w celu uzupełnienia lub zmiany załączników II, III i IV.

Artykuł 5

Spójność, zgodność i komplementarność

1. Podczas wdrażania niniejszego rozporządzenia zapewnia się zgodność, synergię i komplementarność z innymi obszarami działań zewnętrznych Unii i jej innymi odnośnymi politykami i programami, a także spójność polityk na rzecz rozwoju.
2. Działania objęte zakresem rozporządzenia Rady (WE) nr 1257/96 nie są finansowane na podstawie niniejszego rozporządzenia.
3. W stosownych przypadkach inne programy unijne mogą mieć wkład w działania przewidziane w niniejszym rozporządzeniu, pod warunkiem, że wkłady z programów nie pokrywają tych samych kosztów. Niniejsze rozporządzenie może także mieć wkład w środki przewidziane w innych programach unijnych, pod warunkiem, że wkład ten nie pokrywa tych samych kosztów. W takich przypadkach w programie prac obejmującym te działania określa się, który zbiór zasad ma zastosowanie.

Artykuł 6

Budżet

1. Pula środków finansowych na wykonanie niniejszego rozporządzenia na lata 2021–2027 wynosi 89 200 mln EUR w cenach bieżących.
2. Pula środków finansowych, o której mowa w ust. 1, składa się z:
 - a) 68 000 mln EUR na programy geograficzne:
 - sąsiedztwo: co najmniej 22 000 mln EUR,
 - Afryka Subsaharyjska: co najmniej 32 000 mln EUR,
 - Azja i kraje Pacyfiku: 10 000 mln EUR,
 - obie Ameryki i Karaiby: 4 000 mln EUR;
 - b) 7 000 mln EUR na programy tematyczne:
 - prawa człowieka i demokracja: 1 500 mln EUR,
 - organizacje społeczeństwa obywatelskiego: 1 500 mln EUR,
 - stabilność i pokój: 1 000 mln EUR,
 - globalne wyzwania: 3 000 mln EUR;
 - c) 4 000 mln EUR na działania szybkiego reagowania.
3. Rezerwa na nowe wyzwania i priorytety w kwocie 10 200 mln EUR stanowi powiększenie kwot, o których mowa w ust. 2, zgodnie z art. 15.
4. Pula środków finansowych, o której mowa w ust. 2 lit. a), odpowiada co najmniej 75 % puli środków finansowych, o której mowa w ust. 1.

Artykuł 7
Ramy polityki

Ogólne ramy polityki do celów wdrażania niniejszego rozporządzenia obejmują układy o stowarzyszeniu, umowy o partnerstwie i współpracy, umowy wielostronne oraz inne umowy ustanawiające prawnie wiążące stosunki z krajami partnerskimi, a także konkluzje Rady Europejskiej, konkluzje Rady, oświadczenia przyjęte podczas szczytów lub wnioski ze spotkań na wysokim szczeblu z krajami partnerskimi, stosowne rezolucje Parlamentu Europejskiego, komunikaty Komisji lub wspólne komunikaty Komisji oraz Wysokiego Przedstawiciela Unii ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa.

Artykuł 8
Zasady ogólne

1. Unia dąży, poprzez dialog i współpracę z krajami i regionami partnerskimi, do propagowania, rozwijania i umacniania zasad demokracji, praworządności, poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności, na których się opiera.
2. Aby przestrzegać zasad dotyczących praw człowieka i wspierać posiadaczy tych praw, szczególnie z ubogich i słabszych grup społecznych, w dochodzeniu swoich praw, a także aby pomagać krajom partnerskim w realizacji ich międzynarodowych zobowiązań w zakresie praw człowieka, należy stosować podejście oparte na prawach człowieka, obejmujące wszystkie prawa człowieka, zarówno obywatelskie, jak i polityczne lub gospodarcze, społeczne oraz kulturalne. Niniejsze rozporządzenie wspiera równouprawnienie płci i wzmacnianie pozycji kobiet.
3. Unia wspiera, stosownie do okoliczności, realizację dwustronnej, regionalnej i wielostronnej współpracy oraz dialogu, umów o partnerstwie oraz trójstronnej współpracy.

Unia propaguje wielostronne i oparte na prawach człowieka podejście do globalnych dóbr i wyzwań, a także współpracuje w tym zakresie z państwami członkowskimi, krajami partnerskimi, organizacjami międzynarodowymi i innymi darczyńcami.

Unia wspiera współpracę z organizacjami międzynarodowymi i innymi darczyńcami.

W stosunkach z krajami partnerskimi bierze się pod uwagę ich wyniki w realizacji zobowiązań, umów międzynarodowych oraz stosunki umowne z Unią.

4. W stosownych przypadkach współpraca między Unią i państwami członkowskimi z jednej strony a krajami partnerskimi z drugiej oparta jest na zasadach skuteczności pomocy rozwojowej i ma na celu ich propagowanie. Zasady te to: odpowiedzialność krajów partnerskich za priorytety w dziedzinie rozwoju, skoncentrowanie się na rezultatach, integracyjne partnerstwa na rzecz rozwoju, przejrzystość i wzajemna rozliczalność. Unia propaguje skuteczne i wydajne uruchamianie i wykorzystanie środków.

Zgodnie z zasadą partnerstwa sprzyjającego integracji w stosownych przypadkach Komisja zapewnia, aby należycie zasięmano opinii właściwych zainteresowanych podmiotów z państw trzecich, w tym organizacji społeczeństwa obywatelskiego i lokalnych władz, a także by podmioty te miały szybki dostęp do właściwych

informacji pozwalających im odgrywać istotną rolę w procesach opracowywania, wdrażania i związanego z tym monitorowania programów.

Zgodnie z zasadą odpowiedzialności Komisja preferuje, w stosownych przypadkach, korzystanie z systemów krajów partnerskich przy wdrażaniu programów.

5. Dążąc do zwiększenia komplementarności i skuteczności swoich działań, Unia i państwa członkowskie koordynują swoje polityki i konsultują się wzajemnie co do swych programów pomocy, w tym w organizacjach międzynarodowych i podczas konferencji międzynarodowych.
6. Programy i działania na podstawie niniejszego rozporządzenia uwzględniają kwestie zmiany klimatu, ochrony środowiska i równouprawnienia płci, a także wzajemne powiązania między celami zrównoważonego rozwoju, tak aby propagować zintegrowane działania, które mogą przynosić dodatkowe korzyści i przyczyniać się do osiągnięcia licznych celów w sposób spójny. Te programy i działania prowadzone są w oparciu o analizę ryzyka i zagrożeń, a także uwzględniając podejście oparte na odporności i kontekst konfliktu. Są one zgodne z zasadą niepozostawiania nikogo bez pomocy.
7. Wobec partnerów przyjmuje się bardziej skoordynowane, całościowe i usystematyzowane podejście do kwestii migracji, a ich skuteczność jest regularnie oceniana.
8. Komisja informuje Parlament Europejski i prowadzi z nim regularną wymianę poglądów.

Artykuł 9

Budowanie zdolności podmiotów wojskowych w celu wsparcia rozwoju i bezpieczeństwa na rzecz rozwoju

1. Zgodnie z art. 41 ust. 2 Traktatu o Unii Europejskiej z pomocy udzielanej przez Unię na mocy niniejszego rozporządzenia nie można korzystać w celu finansowania zakupu broni lub amunicji ani w celu finansowania operacji o konsekwencjach wojskowych lub obronnych.
2. W celu przyczynienia się do zrównoważonego rozwoju, który wymaga utworzenia stabilnych, pokojowych i integracyjnych społeczeństw, pomoc Unii na mocy niniejszego rozporządzenia może być wykorzystywana w kontekście szerszej reformy sektora bezpieczeństwa lub do budowania zdolności podmiotów wojskowych w krajach partnerskich, w nadzwyczajnych okolicznościach określonych w ust. 4, w celu realizacji działań rozwojowych i zapewnienia bezpieczeństwa służącego rozwojowi.
3. Pomoc na podstawie niniejszego artykułu może w szczególności objąć realizację programów budowania zdolności na rzecz rozwoju i bezpieczeństwa służącego rozwojowi, w tym szkoleń, mentoringu i doradztwa, a także dostawy sprzętu, poprawy infrastruktury i świadczenia usług bezpośrednio związanych z tą pomocą.
4. Pomoc na podstawie niniejszego artykułu jest świadczona jedynie w sytuacji, gdy:
 - a) nie ma możliwości spełnienia wymagań dla odpowiedniej realizacji celów Unii wynikających z niniejszego rozporządzenia za pośrednictwem podmiotów niewojskowych i istnieje zagrożenie dla istnienia funkcjonujących instytucji

- państwowych lub dla ochrony praw człowieka i podstawowych wolności, a instytucje państwowe nie są w stanie przeciwdziałać temu zagrożeniu; oraz
- b) dany kraj partnerski i Unia są zgodne co do tego, że podmioty wojskowe są kluczowe dla utrzymania, ustanowienia lub przywrócenia warunków niezbędnych do zrównoważonego rozwoju, w tym w sytuacjach kryzysowych i sytuacjach lub kontekstach delikatnych lub niestabilnych.
5. Pomocy Unii na podstawie niniejszego artykułu nie wykorzystuje się do finansowania budowania zdolności podmiotów wojskowych do celów innych niż zapewnianie działań rozwojowych oraz bezpieczeństwa służącego rozwojowi. Pomoc Unii nie służy w szczególności do finansowania:
- a) stałych wydatków wojskowych;
 - b) zakupu broni i amunicji ani żadnego innego sprzętu przeznaczonego do zabijania;
 - c) szkoleń mających konkretnie na celu przyczynienie się do zdolności bojowej sił zbrojnych.
6. Przy opracowywaniu i wdrażaniu środków na mocy niniejszego artykułu Komisja promuje odpowiedzialność kraju partnerskiego za własny rozwój. Komisja rozwija także elementy i dobre praktyki niezbędne do zapewnienia trwałości w perspektywie średnio- i długoterminowej, jak również propaguje praworządność i ustalone zasady prawa międzynarodowego.
7. Komisja ustanawia odpowiednie procedury oceny ryzyka, monitorowania i oceny środków na podstawie niniejszego artykułu.

TYTUŁ II

WDRAŻANIE NINIEJSZEGO ROZPORZĄDZENIA

Rozdział I

Programowanie

Artykuł 10

Ogólna metodyka programowania

1. Współpraca i interwencje na podstawie niniejszego rozporządzenia są objęte programowaniem z wyjątkiem działań szybkiego reagowania, o których mowa w art. 4 ust. 4.
2. Na podstawie art. 7 programowanie na mocy niniejszego rozporządzenia opiera się na następujących zasadach:
 - a) dokumenty programowe zapewniają spójne ramy współpracy między Unią a krajami lub regionami partnerskimi, zgodnie z ogólnym zamiarem i zakresem, celami i zasadami określonymi w niniejszym rozporządzeniu;
 - b) Unia i państwa członkowskie przeprowadzają wzajemne konsultacje na wczesnym etapie procesu programowania i podczas tego procesu w celu promowania zgodności, komplementarności i spójności działań podejmowanych w ramach współpracy. W przypadku programowania

krajowego preferowanym podejściem jest wspólne programowanie. Wspólne programowanie, w stosownych przypadkach, jest otwarte dla innych darczyńców;

- c) w stosownych przypadkach Unia prowadzi konsultacje również z innymi darczyńcami i partnerami, w tym z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego i władz lokalnych;
- d) programy tematyczne na rzecz praw człowieka i demokracji oraz społeczeństwa obywatelskiego, o których mowa w art. 4 ust. 3 lit. a) i b), umożliwiają udzielanie pomocy niezależnie od zgody rządów i innych organów publicznych odnośnych państw trzecich. Te programy tematyczne wspierają głównie organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

Artykuł 11

Zasady programowania dotyczące programów o określonym zasięgu geograficznym

1. Programowanie w przypadku programów o określonym zasięgu geograficznym opiera się na następujących zasadach ogólnych:
 - a) bez uszczerbku dla ust. 4, działania są w największym możliwym zakresie oparte na dialogu między Unią, państwami członkowskimi i krajami partnerskimi, w tym władzami krajowymi i lokalnymi, z udziałem przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, parlamentów narodowych i lokalnych oraz innych zainteresowanych podmiotów, co służy zwiększeniu poczucia odpowiedzialności za ten proces oraz zachęceniu do wspierania krajowych i regionalnych strategii;
 - b) w stosownych przypadkach okres programowania jest zsynchronizowany z cyklami strategii kraju partnerskiego;
 - c) programowanie może przewidywać działania w zakresie współpracy, finansowane z poszczególnych alokacji środków wymienionych w art. 6 ust. 2 oraz z innych programów unijnych zgodnie z ich aktami podstawowymi.
2. Programowanie w przypadku programów o określonym zasięgu geograficznym zapewnia konkretne dostosowane ramy współpracy w oparciu o:
 - a) potrzeby partnerów określone na podstawie szczególnych kryteriów, z uwzględnieniem społeczności, ubóstwa, nierówności, rozwoju społecznego, narażenia w aspekcie środowiskowym i gospodarczym oraz odporności państwa i społeczeństwa;
 - b) zdolności partnerów do generowania zasobów finansowych, możliwości dostępu do źródeł finansowania i zdolności ich absorpcji;
 - c) zobowiązania i rezultaty partnerów określone na podstawie kryteriów takich jak reformy polityczne i rozwój gospodarczo-społeczny;
 - d) potencjalny wpływ finansowania Unii w krajach i regionach partnerskich;
 - e) zaangażowanie partnera i jego zdolność do propagowania wspólnych interesów i wartości oraz do wspierania wspólnych celów i wielostronnych sojuszy, a także realizacji priorytetów Unii.

3. W procesie przyznawania środków w sposób priorytetowy traktuje się kraje najbardziej potrzebujące, w szczególności kraje najsłabiej rozwinięte, kraje o niskich dochodach, państwa znajdujące się w sytuacji kryzysowej, pokryzysowej, niestabilnej i podatne na zagrożenia, w tym małe rozwijające się państwa wyspiarskie.
4. Współpraca z krajami uprzemysłowionymi skupia się na propagowaniu interesów Unii i interesów wzajemnych.
5. Dokumenty programowe programów o określonym zasięgu geograficznym opierają się na wynikach i uwzględniają, w stosownych przypadkach, uzgodnione na szczeblu międzynarodowym cele końcowe i wskaźniki, w szczególności te określone na potrzeby realizacji celów zrównoważonego rozwoju, a także ramy wyników na poziomie poszczególnych krajów, w celu dokonania oceny i informowania o tym, w jaki sposób Unia przyczynia się do osiągnięcia rezultatów na poziomie produktu, wyników i wpływu.
6. Przy opracowywaniu dokumentów programowych dla krajów i regionów znajdujących się w sytuacji kryzysowej, pokryzysowej, niestabilności i podatnych na zagrożenia bierze się należycie pod uwagę szczególne potrzeby tych krajów oraz okoliczności panujące w danych krajach lub regionach.
Jeżeli kraje lub regiony partnerskie są bezpośrednio objęte lub dotknięte sytuacją kryzysową, pokryzysową lub niestabilności, szczególny nacisk kładzie się na lepszą koordynację działań wszystkich właściwych podmiotów z myślą o wsparciu przejścia od sytuacji wyjątkowej do fazy rozwoju.
7. Niniejsze rozporządzenie przyczynia się do działań przewidzianych w rozporządzeniu (UE) nr .../... (Erasmus). Na podstawie niniejszego rozporządzenia sporządza się jednolity dokument programowy na okres siedmiu lat, obejmujący środki finansowe z rozporządzenia (UE) nr .../....(IPA III). Wykorzystanie tych środków finansowych podlega rozporządzeniu (UE) nr. .../... (Erasmus).

Artykuł 12

Dokumenty programowe programów geograficznych

1. Wdrażanie niniejszego rozporządzenia w przypadku programów o określonym zasięgu geograficznym odbywa się z wykorzystaniem wieloletnich programów indykatywnych i wielokrajowych programów indykatywnych.
2. W wieloletnich programach indykatywnych określa się priorytetowe obszary wybrane do finansowania przez Unię, szczegółowe cele, oczekiwane rezultaty oraz jasne i sprecyzowane wskaźniki realizacji celów, a także orientacyjne przydziały finansowe, zarówno całkowite, jak i w podziale na priorytetowe dziedziny.
3. Wieloletnie programy indykatywne oparte są między innymi na:
 - a) krajowej lub regionalnej strategii w formie narodowego planu rozwoju lub podobnego dokumentu, zatwierdzonych przez Komisję jako podstawa odpowiednich wieloletnich programów indykatywnych, w czasie przyjęcia ostatniego z wymienionych dokumentów;

- b) dokumencie ramowym ustanawiającym politykę Unii względem danego partnera lub partnerów, w tym na wspólnym dokumencie uzgodnionym między Unią a państwami członkowskimi;
 - c) wspólnym dokumencie określającym wspólne priorytety Unii i danego partnera lub partnerów.
4. Aby zwiększyć wpływ zbiorowej współpracy w ramach UE, tam gdzie to możliwe, wspólny dokument programowy zastępuje dokumenty programowe Unii i państw członkowskich. Wspólny dokument programowy może zastąpić wieloletni program indykacyjny, o ile jest zgodny z art. 10 i 11, zawiera elementy wymienione w ust. 2 niniejszego artykułu i ustanawia podział prac pomiędzy Unią i państwami członkowskimi.

Artykuł 13

Dokumenty programowe programów tematycznych

1. Wdrażanie niniejszego rozporządzenia w przypadku programów tematycznych odbywa się z wykorzystaniem wieloletnich programów indykacyjnych.
2. W wieloletnich programach indykacyjnych dla programów tematycznych określa się unijną strategię, priorytety wybrane do finansowania przez Unię, szczegółowe cele, oczekiwane rezultaty oraz jasne i sprecyzowane wskaźniki realizacji celów, sytuację międzynarodową oraz działania głównych partnerów w zakresie danego tematu.

W stosownych przypadkach określa się zasoby i priorytety działania w ramach udziału w inicjatywach ogólnoświatowych.

Wieloletnie programy indykacyjne dla programów tematycznych określają orientacyjny przydział finansowy – całkowity oraz w podziale na obszary współpracy i priorytetowe dziedziny. Orientacyjny przydział finansowy może być przedstawiony w postaci przedziału.

Artykuł 14

Przyjmowanie i zmiany wieloletnich programów indykacyjnych

1. Komisja przyjmuje wieloletnie programy indykacyjne, o których mowa w art. 12 i 13, w drodze aktów wykonawczych. Te akty wykonawcze są przyjmowane zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 35 ust. 2. Procedura ta ma również zastosowanie do przeglądów, o których mowa w ust. 3, 4 i 5 niniejszego artykułu, które znacząco zmieniają treść wieloletnich programów indykacyjnych.
2. Przy przyjmowaniu wspólnych wieloletnich dokumentów programowych, o których mowa w art. 12, decyzja Komisji ma zastosowanie jedynie do wkładu Unii do wspólnego wieloletniego dokumentu programowego.
3. Wieloletnie programy indykacyjne dla programów geograficznych mogą zostać w razie konieczności poddane przeglądowi w celu zapewnienia skutecznego ich wdrożenia, w szczególności w przypadku znaczących zmian w ramach polityki, o których mowa w art. 7, albo w następstwie sytuacji kryzysowej lub pokryzysowej.
4. Wieloletnie programy indykacyjne dla programów tematycznych mogą zostać w razie konieczności poddane przeglądowi w celu zapewnienia skutecznego ich

wdrożenia, w szczególności w przypadku znaczących zmian w ramach polityki, o których mowa w art. 7.

5. Ze względu na należyte uzasadnioną, szczególnie pilną potrzebę związaną z okolicznościami takimi jak kryzysy lub bezpośrednie zagrożenie dla demokracji, praworządności, praw człowieka lub podstawowych wolności Komisja może zmienić aktami wykonawczymi wieloletnie programy indykatywne, o których mowa w art. 12 i 13 niniejszego rozporządzenia, w trybie pilnym, o którym mowa w art. 35 ust. 4.

Artykuł 15

Rezerwa na nowe wyzwania i priorytety

1. Kwota, o której mowa w art. 6 ust. 3, jest przeznaczona między innymi na:
 - a) zapewnienie odpowiedniej reakcji Unii w przypadku nieprzewidzianych okoliczności;
 - b) uwzględnienie nowych potrzeb lub wyzwań, takich jak te związane z sytuacją kryzysową i pokryzysową czy presją migracyjną na granicach UE lub państw sąsiadujących;
 - c) promowanie nowych unijnych lub międzynarodowych inicjatyw i priorytetów.
2. Sposób wykorzystania tych środków finansowych określa się zgodnie z procedurami ustanowionymi w art. 14 i 21.

Rozdział II

Przepisy szczegółowe dotyczące polityki sąsiedztwa

Artykuł 16

Dokumenty programowe i kryteria przydziału

1. W przypadku krajów partnerskich wymienionych w załączniku I obszary priorytetowe do finansowania przez Unię wybierane są głównie spośród tych uwzględnionych w dokumentach, o których mowa w art. 12 ust. 3 lit. c), zgodnie z obszarami współpracy w ramach obszarów geograficznych objętych polityką sąsiedztwa wymienionych w załączniku II.
2. W drodze odstępstwa od art. 11 ust. 2 wsparcie unijne w ramach programów geograficznych realizowanych na obszarze geograficznym objętym polityką sąsiedztwa jest zróżnicowane pod względem formy i kwot, z uwzględnieniem następujących elementów, odzwierciedlających czynniki dotyczące danego kraju partnerskiego:
 - a) jego potrzeby, z zastosowaniem takich wskaźników, jak liczba ludności i poziom rozwoju;
 - b) jego zaangażowanie w realizację wspólnie uzgodnionych celów reform politycznych, gospodarczych i społecznych oraz postępy w tym zakresie;
 - c) jego zaangażowanie w budowanie głębokiej i trwałej demokracji i postępy w tym zakresie;

- d) partnerstwo z Unią, w tym poziom ambicji w zakresie takiego partnerstwa;
 - e) jego zdolność absorpcji unijnego wsparcia udzielanego na podstawie niniejszego rozporządzenia i potencjalny wpływ tego wsparcia.
3. Wsparcie, o którym mowa w ust. 2, zostaje odzwierciedlone w dokumentach programowych, o których mowa w art. 12.

Artykuł 17

Podejście oparte na wynikach

1. Kwota wynosząca w przybliżeniu 10 % puli środków finansowych określonej w art. 4 ust. 2 lit. a), stanowiącej uzupełnienie krajowych przydziałów środków finansowych, o których mowa w art. 12, zostaje przydzielona do krajów partnerskich wymienionych w załączniku I w celu wdrożenia podejścia opartego na wynikach. Przydziały środków w ramach podejścia opartego na wynikach określa się na podstawie postępów w dziedzinie demokracji, praw człowieka, rządów prawa, współpracy w kwestii migracji, zarządzania gospodarczego i reform. Postępy krajów partnerskich podlegają ocenie rocznej.
2. Podejście oparte na wynikach nie ma zastosowania do wsparcia na rzecz społeczeństwa obywatelskiego, kontaktów międzyludzkich, w tym współpracy między władzami lokalnymi, wsparcia na rzecz poprawy przestrzegania praw człowieka ani środków wsparcia związanych z sytuacjami kryzysowymi. W przypadku poważnego lub trwałego pogorszenia się sytuacji w zakresie demokracji, praw człowieka lub praworządności, wsparcie tych działań może zostać zwiększone.

Artykuł 18

Współpraca transgraniczna

1. Współpraca transgraniczna, zgodnie z definicją w art. 2 ust. 3, obejmuje współpracę na przyległych granicach lądowych, współpracę transnarodową na większych terytoriach transnarodowych, współpracę morską wokół basenów morskich, jak również współpracę międzyregionalną.
2. Obszar objęty polityką sąsiedztwa stanowi uzupełnienie programów współpracy transgranicznej, o których mowa w ust. 1, współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach rozporządzenia w sprawie Europejskiej współpracy terytorialnej⁸¹. Na wsparcie tych programów przydziela się orientacyjnie maksymalnie 4 % puli środków finansowych dla obszaru objętego polityką sąsiedztwa.

⁸¹ COM(2018) 374 final, Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) wspieranego w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz instrumentów finansowania zewnętrznego

3. Wkład na rzecz programów współpracy transgranicznej jest określany i wykorzystywany zgodnie z art. 10 ust. 3 [rozporządzenia w sprawie Europejskiej współpracy terytorialnej].
4. Poziom współfinansowania unijnego nie przekracza 90 % wydatków kwalifikowalnych w ramach programu współpracy transgranicznej. W odniesieniu do pomocy technicznej poziom współfinansowania wynosi 100 %.
5. Płatności zaliczkowe na współpracę transgraniczną są określone w programie prac odpowiednio do potrzeb uczestniczących państw i terytoriów trzecich i mogą przekroczyć odsetek, o którym mowa w art. 49 [rozporządzenia w sprawie Europejskiej współpracy terytorialnej].
6. Wieloletni strategiczny dokument indykatywny dotyczący współpracy transgranicznej określający elementy, o których mowa w art. 12 ust. 2 niniejszego rozporządzenia, przyjmuje się zgodnie z art. 10 ust. 1 rozporządzenia [Europejskiej współpracy terytorialnej].
7. W przypadku wstrzymania programów współpracy transgranicznej zgodnie z art. 12 rozporządzenia w sprawie [Europejskiej współpracy terytorialnej], pozostałe środki z obszaru objętego polityką sąsiedztwa przeznaczone na wstrzymany program mogą być wykorzystane w celu finansowania innych działań z obszaru objętego polityką sąsiedztwa.

Rozdział III

Plany działania, środki i metody wdrażania

Artykuł 19

Plany działania i środki

1. Komisja przyjmuje roczne lub wieloletnie plany działania lub środki. Środki te mogą przyjmować formę środków indywidualnych, środków specjalnych, środków wspierających lub nadzwyczajnych środków pomocy. Plany działania i środki uszczegóławiają – dla poszczególnych działań – wyznaczone cele, oczekiwane wyniki i główne działania, metody wdrażania, budżet i wszelkie powiązane wydatki na wsparcie.
2. Plany działania opierają się na dokumentach programowych, z wyłączeniem przypadków, o których mowa w ust. 3 i 4.

W razie potrzeby – przed przyjęciem rocznych lub wieloletnich programów działania lub po ich przyjęciu – pojedyncze działanie można przyjąć jako środek indywidualny. Środki indywidualne opierają się na dokumentach programowych, z wyłączeniem przypadków, o których mowa w ust. 3.

W przypadku nieprzewidzianych potrzeb lub okoliczności, a także w przypadku gdy finansowanie z wielu odpowiednich źródeł jest niemożliwe, Komisja może przyjąć środki specjalne nieprzewidziane w dokumentach programowych.
3. Roczne lub wieloletnie plany działania oraz środki indywidualne mogą być wykorzystywane do realizowania działań szybkiego reagowania, o których mowa w art. 4 ust. 4 lit. b) i c).

4. Komisja może przyjąć nadzwyczajne środki pomocy dla działań szybkiego reagowania zgodnie z art. 4 ust. 4 lit. a).

Okres obowiązywania nadzwyczajnego środka pomocy może wynosić do 18 miesięcy i może zostać przedłużony dwukrotnie o kolejne sześć miesięcy, maksymalnie do 30 miesięcy w przypadku wystąpienia obiektywnych i nieprzewidzianych przeszkód we wdrażaniu środka, jednakże pod warunkiem że kwota przewidziana na ten środek nie zostanie zwiększona.

W sytuacji przedłużającego się kryzysu i konfliktu Komisja może przyjąć drugi nadzwyczajny środek pomocy, na okres do 18 miesięcy. W należycie uzasadnionych przypadkach mogą zostać zastosowane dalsze środki, jeżeli ciągłość działania Unii ma zasadnicze znaczenie i nie może zostać zapewniona za pomocą innych środków.

Artykuł 20 **Środki wsparcia**

1. Unijne finansowanie może obejmować wydatki na wsparcie przeznaczone na wdrożenie instrumentu i realizację jego celów, w tym na wsparcie administracyjne związane z przygotowaniem, działaniami następczymi, monitorowaniem oraz działaniami w zakresie kontroli i oceny, niezbędnymi do wdrożenia, a także wydatki ponoszone przez siedzibę główną i delegatury Unii na wsparcie administracyjne potrzebne do programowania operacji finansowanych na podstawie niniejszego rozporządzenia, w tym działań informacyjnych i komunikacyjnych oraz systemów informatycznych dla przedsiębiorstw, a także do zarządzania nimi.
2. W przypadku gdy wydatki na wsparcie nie są uwzględnione w planach działania i środkach, o których mowa w art. 21, Komisja przyjmuje, w stosownych przypadkach, środki wspierające. Unijne finansowanie w ramach środków wspierających może obejmować:
 - a) analizy, spotkania, działania informacyjne i uświadamiające, szkolenia, przygotowanie i wymianę doświadczeń i najlepszych praktyk, działalność wydawniczą i wszelkie inne wydatki na pomoc administracyjną lub techniczną konieczne do programowania działań i zarządzania nimi, w tym opinie ekspertów zewnętrznych otrzymujących wynagrodzenie;
 - b) działania badawcze, innowacje i analizy dotyczące istotnych zagadnień oraz ich upowszechnianie;
 - c) wydatki związane z realizacją działań informacyjnych i komunikacyjnych, w tym na opracowanie strategii komunikacyjnych i komunikację instytucjonalną dotyczącą politycznych priorytetów Unii oraz ich eksponowanie.

Artykuł 21 **Przyjmowanie planów działania i środków**

1. Plany działania i środki przyjmuje się w drodze aktów wykonawczych przyjmowanych zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 35 ust. 2.
2. Procedura, o której mowa w ust. 1, nie jest wymagana w przypadku:

- a) planów działania, środków indywidualnych i środków wspierających, w przypadku których finansowanie unijne nie przekracza kwoty 10 mln EUR;
- b) środków specjalnych oraz planów działania i środków przyjętych w celu wdrożenia działań szybkiego reagowania, w przypadku których finansowanie unijne nie przekracza kwoty 20 mln EUR;
- c) zmian technicznych, pod warunkiem, że takie zmiany nie wpłyną znacząco na cele danego planu działania lub środka, takich jak:
 - (i) zmiana metody wykonywania;
 - (ii) realokacja środków finansowych między działaniami zawartymi w planie działania;
 - (iii) zwiększenie lub zmniejszenie budżetu planów działania i środków o nie więcej niż 20 % pierwotnego budżetu i bez przekroczenia 10 mln EUR;

w przypadku wieloletnich planów działania i środków progi, o których mowa w ust. 2 lit. a), b) i c) pkt (iii), stosuje się w ujęciu rocznym.

Parlament Europejski i państwa członkowskie są informowane za pośrednictwem właściwego komitetu, o którym mowa w art. 35, o planach działania i środkach, z wyjątkiem środków pomocy, oraz o zmianach technicznych przyjętych na mocy niniejszego ustępu w terminie jednego miesiąca od ich przyjęcia.

3. Przed przyjęciem lub przedłużeniem obowiązywania nadzwyczajnych środków pomocy, które nie przekraczają kwoty 20 mln EUR, Komisja powiadamia Radę o charakterze i celach takiego środka pomocy oraz o przeznaczonych na niego kwotach finansowych. Komisja informuje Radę o zamiarze wprowadzenia znaczących zmian do uprzednio przyjętych nadzwyczajnych środków pomocy. Komisja uwzględnia odpowiednie podejście polityczne Rady do planowania i wdrażania takich środków w celu zachowania spójności działań zewnętrznych Unii.

Komisja należyście i terminowo informuje Parlament Europejski o planowanych zgodnie z niniejszym artykułem nadzwyczajnych środkach pomocy i ich wdrażaniu, w tym o zakładanych kwotach finansowych; informuje Parlament Europejski także o wszelkich istotnych zmianach lub przedłużeniu obowiązywania tej pomocy.

4. W przypadku należyście uzasadnionej szczególnie pilnej potrzeby, takiej jak kryzys, w tym wystąpienie klęsk żywiołowych lub katastrof spowodowanych przez człowieka, bezpośrednie zagrożenie dla demokracji, rządów prawa, praw człowieka lub podstawowych wolności, Komisja może przyjąć plany działania i środki lub przyjąć zmiany istniejących planów działania i środków, w formie aktów wykonawczych mających natychmiastowe zastosowanie, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 35 ust. 4.

5. Na poziomie działań prowadzona jest odpowiednia kontrola wpływu na środowisko, między innymi pod kątem wpływu działań na zmianę klimatu i różnorodność biologiczną, zgodnie z mającymi zastosowanie aktami ustawodawczymi Unii, w tym dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE⁸² i dyrektywą Rady

⁸² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (tekst jednolity) (Dz.U. L 26 z 28.1.2012, s. 1).

85/337/EWG⁸³, w stosownych przypadkach łącznie z oceną oddziaływania na środowisko dla działań, które mogą mieć wpływ na środowisko, w szczególności w przypadku nowych, dużych działań infrastrukturalnych.

W stosownych przypadkach w toku realizacji programów sektorowych przeprowadza się strategiczne oceny oddziaływania na środowisko. W procesie przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko zapewnia się udział zainteresowanych stron i publiczny dostęp do wyników takiej oceny.

Artykuł 22

Metody współpracy

1. Finansowanie w ramach Instrumentu realizowane jest przez Komisję, zgodnie z rozporządzeniem finansowym: albo bezpośrednio przez Komisję, delegatury Unii i agencje wykonawcze, albo pośrednio przez każdy podmiot wymieniony w art. 62 ust. 1 lit. c) rozporządzenia finansowego.
2. Finansowanie w ramach instrumentu może być również udzielane za pomocą wpłat na rzecz funduszy międzynarodowych, regionalnych lub krajowych, takich jak fundusze utworzone lub zarządzane przez EBI, państwa członkowskie, kraje i regiony partnerskie lub organizacje międzynarodowe, lub innych darczyńców.
3. Podmioty wymienione w art. 62 ust. 1 lit. c) rozporządzenia finansowego i art. 29 ust. 1 niniejszego rozporządzenia wypełniają swoje obowiązki sprawozdawcze zgodnie z art. 155 rozporządzenia finansowego w trybie rocznym. Wymogi sprawozdawczości wobec każdego z tych podmiotów są określone w ramowej umowie o partnerstwie, umowie o przyznanie wkładu, umowie dotyczącej gwarancji budżetowych lub umowie finansowej.
4. Działania finansowane w ramach instrumentów mogą być realizowane z wykorzystaniem współfinansowania równoległego lub wspólnego.
5. W przypadku współfinansowania równoległego działanie zostaje podzielone na kilka wyraźnie identyfikowalnych elementów, które są osobno finansowane przez poszczególnych partnerów przekazujących współfinansowanie w sposób każdorazowo umożliwiający określenie końcowego przeznaczenia środków.
6. W przypadku współfinansowania wspólnego całkowity koszt działania dzieli się pomiędzy poszczególnych partnerów współfinansujących, a zasoby trafiają do jednej puli w sposób uniemożliwiający określenie źródła finansowania poszczególnych zadań realizowanych w ramach danego działania.
7. Współpraca między Unią a jej partnerami może przyjąć między innymi formę:
 - a) uzgodnień trójstronnych, na mocy których Unia koordynuje wspólnie z państwami trzecimi swój fundusz pomocy na rzecz kraju lub regionu partnerskiego;
 - b) środków współpracy administracyjnej, takich jak partnerstwo między instytucjami publicznymi, organami władz lokalnych, krajowymi organami publicznymi lub podmiotami prawa prywatnego, którym powierzono zadania

⁸³ Dyrektywa Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz.U. L 175 z 5.7.1985, s. 40–48).

użyteczności publicznej, danego państwa członkowskiego a podmiotami kraju lub regionu partnerskiego, a także środków współpracy z udziałem ekspertów z sektora publicznego oddelegowanych przez państwa członkowskie oraz ich władze regionalne i lokalne;

- c) udziału w niezbędnych kosztach zawiązania partnerstwa publiczno-prywatnego i zarządzania nim;
- d) programów wspierania polityki sektorowej, w ramach których Unia udziela wsparcia na rzecz realizacji programów sektorowych krajów partnerskich;
- e) udziału w kosztach uczestnictwa państw w unijnych programach i działaniach realizowanych przez agencje i organy unijne, a także organy lub osoby upoważnione do wdrażania działań szczególnych w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, zgodnie z tytułem V Traktatu o Unii Europejskiej.
- f) dopłat do oprocentowania,

Artykuł 23

Formy finansowania UE i metody wykonywania

1. Unijne finansowanie może być udzielane z wykorzystaniem rodzajów finansowania przewidzianych w rozporządzeniu finansowym, a w szczególności:
 - a) dotacji;
 - b) zamówień na usługi, dostawy lub roboty budowlane,
 - c) wsparcia budżetowego;
 - d) wpłat na rzecz funduszy powierniczych utworzonych przez Komisję, zgodnie z art. 234 rozporządzenia finansowego;
 - e) instrumentów finansowych;
 - f) gwarancji budżetowych;
 - g) działań łączonych
 - h) redukcji długu w kontekście uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym programów redukcji zadłużenia;
 - i) pomocy finansowej;
 - j) ekspertów zewnętrznych otrzymujących wynagrodzenie.
2. Współpracując z zainteresowanymi podmiotami z krajów partnerskich, Komisja uwzględnia ich specyfikę, w tym potrzeby i sytuację – przy określaniu warunków finansowania, rodzajów wkładów, warunków udzielania dotacji i przepisów administracyjnych dotyczących zarządzania nimi – w celu dotarcia do jak najszerszego grona tych podmiotów i jak najlepszego spełnienia ich oczekiwań. Zgodnie z rozporządzeniem finansowym zachęca się do stosowania warunków szczególnych, takich jak umowy o partnerstwie, zezwolenia na udzielanie wsparcia finansowego na rzecz osób trzecich, bezpośrednie udzielanie dotacji lub zaproszenia do składania ofert z zastosowaniem kryteriów kwalifikowalności, lub też stosowanie płatności ryczałtowych, kosztów jednostkowych i finansowania według stawek zryczałtowanych, a także finansowania niepowiązanego z kosztami, jak przewidziano w art. 125 ust. 1 rozporządzenia finansowego.

3. Poza przypadkami, o których mowa w art. 195 rozporządzenia finansowego, procedurę bezpośredniego udzielania dotacji można zastosować w odniesieniu do:
- a) dotacji o niskiej wartości dla obrońców praw człowieka w celu finansowania pilnych działań w zakresie ochrony, w stosownych przypadkach bez potrzeby współfinansowania;
 - b) dotacji, w stosownych przypadkach bez potrzeby współfinansowania, na finansowanie działań w skrajnie trudnych warunkach, w których opublikowanie zaproszenia do składania wniosków byłoby niestosowne, w tym w sytuacjach, w których występują poważne braki w zakresie praw podstawowych, w których bezpieczeństwo ludzkie jest najbardziej zagrożone lub w których organizacje praw człowieka i obrońcy praw człowieka działają w najtrudniejszych warunkach. Kwota tych dotacji nie może przekroczyć 1 000 000 EUR i jest udzielana na okres nieprzekraczający 18 miesięcy, który można przedłużyć o dodatkowe 12 miesięcy w razie wystąpienia obiektywnych i nieprzewidzianych przeszkód w wykorzystaniu dotacji;
 - c) dotacji na rzecz Biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka, Global Campus, Wspólnego Centrum Uniwersytetów Europejskich na rzecz Praw Człowieka i Demokracji, które oferuje europejski program studiów magisterskich w dziedzinie praw człowieka i demokracji, a także na rzecz powiązanej z nim sieci uczelni oferujących programy studiów podyplomowych w dziedzinie praw człowieka, w tym stypendia dla studentów i obrońców praw człowieka z państw trzecich.

Podstawą wsparcia budżetowego, o którym mowa w ust. 1 lit. c), w tym udzielanego przy zastosowaniu umów o realizację reformy sektorowej, jest odpowiedzialność państwa, wzajemna rozliczalność i wspólne zobowiązanie się do przestrzegania powszechnych wartości, demokracji, praw człowieka i rządów prawa, a jego celem jest wzmocnienie partnerstwa między Unią a krajami partnerskimi. Wsparcie budżetowe obejmuje wzmocniony dialog polityczny, budowanie zdolności i lepsze zarządzanie, a także stanowi uzupełnienie wysiłków podejmowanych przez partnerów na rzecz gromadzenia większej ilości środków i lepszego ich wydawania w celu wsparcia zrównoważonego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu oraz tworzenia miejsc pracy i eliminacji ubóstwa.

Każda decyzja o zapewnieniu wsparcia budżetowego opiera się na strategiach wsparcia budżetowego ustalonych przez Unię, jasnym zestawie kryteriów kwalifikowalności oraz dokładnej ocenie ryzyka i korzyści.

4. Wsparcie budżetowe musi być zróżnicowane, tak aby lepiej odpowiadało sytuacji politycznej, gospodarczej i społecznej danego kraju partnerskiego, z uwzględnieniem sytuacji niestabilności.

Udzielając wsparcia budżetowego zgodnie z art. 236 rozporządzenia finansowego, Komisja jasno określa i monitoruje kryteria warunkowości w zakresie wsparcia budżetowego, w tym postępy w reformach i przejrzystość, a także wspiera rozwój parlamentarnej zdolności w dziedzinie kontroli i audytu krajowego oraz zwiększonej przejrzystości i publicznego dostępu do informacji.

5. Wyplata środków pochodzących ze wsparcia budżetowego odbywa się w oparciu o wskaźniki wykazujące dokonanie zadowalających postępów w osiągnięciu celów uzgodnionych z krajem partnerskim.

6. Instrumenty finansowe w ramach niniejszego rozporządzenia mogą przyjmować formy takie jak pożyczki, gwarancje, inwestycje kapitałowe lub quasi-kapitałowe, udziały, a także instrumenty podziału ryzyka, w miarę możliwości i zgodnie z zasadami określonymi w art. 209 ust. 1 rozporządzenia finansowego, pod kierownictwem EBI, wielostronnej europejskiej instytucji finansowej takiej jak Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, lub dwustronnej europejskiej instytucji finansowej, np. dwustronnych banków rozwoju, ewentualnie w połączeniu z dodatkowymi innymi formami wsparcia finansowego, zarówno ze strony państw członkowskich, jak i stron trzecich.

Wkłady na rzecz instrumentów finansowych Unii w ramach niniejszego rozporządzenia mogą być dokonywane przez państwa członkowskie oraz wszelkie podmioty, o których mowa w art. 62 ust. 1 lit. c) rozporządzenia finansowego.

7. Do celów wdrażania i celów sprawozdawczych te instrumenty finansowe mogą zostać połączone w grupy instrumentów finansowych.
8. Unijne finansowanie nie generuje szczególnych podatków, ceł ani opłat i nie stwarza obowiązku ich pobierania.
9. Podatki, cła i opłaty nałożone przez kraje partnerskie mogą spełniać kryteria kwalifikowalności do finansowania w ramach niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 24

Kwalifikujące się osoby i podmioty

1. Udział w procedurach udzielania zamówień, udzielania dotacji i przyznawania nagród w związku z działaniami finansowanymi w ramach programów geograficznych jest otwarty dla organizacji międzynarodowych i wszystkich innych podmiotów prawnych będących obywatelami następujących krajów lub terytoriów, a w przypadku osób prawnych – także podmiotów mających faktyczną siedzibę w jednym z tych państw lub na jednym z tych terytoriów:
 - a) państwa członkowskie, beneficjenci rozporządzenia (UE) .../... (IPA III) oraz umawiające się strony Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym;
 - b) kraje partnerskie objęte polityką sąsiedztwa, a także Federacja Rosyjska, pod warunkiem zastosowania właściwej procedury przewidzianej w wymienionych w załączniku I programach, w których ona uczestniczy;
 - c) kraje i terytoria rozwijające się, uwzględnione w wykazie państw odbiorców oficjalnej pomocy rozwojowej opublikowanym przez Komitet Pomocy Rozwojowej Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, które nie są członkami grupy G-20, a także kraje i terytoria zamorskie objęte decyzją Rady .../... (UE);
 - d) kraje rozwijające się uwzględnione w wykazie państw odbiorców oficjalnej pomocy rozwojowej, które są członkami grupy G-20, oraz inne kraje i terytoria, jeżeli ma miejsce odpowiednia procedura w kontekście działania finansowanego przez Unię w ramach niniejszego rozporządzenia, w którym to działaniu kraje rozwijające się biorą udział;

- e) kraje, którym Komisja przyznaje dostęp do finansowania zewnętrznego na zasadzie wzajemności; dostęp na zasadzie wzajemności można przyznać na ograniczony okres przynajmniej jednego roku, pod warunkiem że dane państwo uzna, na równych warunkach, kwalifikowalność podmiotów z Unii i krajów kwalifikujących się w ramach rozporządzenia; Komisja decyduje o przyznaniu dostępu na zasadzie wzajemności i czasie jego trwania po konsultacjach z zainteresowanym krajem będącym odbiorcą pomocy / krajami będącymi odbiorcami pomocy;
 - f) kraje członkowskie Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, w przypadku zamówień realizowanych w krajach najsłabiej rozwiniętych lub w głęboko zadłużonych krajach ubogich, uwzględnionych w wykazie państw odbiorców oficjalnej pomocy rozwojowej.
2. Bez uszczerbku dla ograniczeń wynikających z charakteru i celów działań, udział w procedurach udzielania zamówień, udzielania dotacji i przyznawania nagród w związku z działaniami finansowanymi w ramach programów dotyczących praw człowieka i demokracji, stabilności i pokoju, jak również działań szybkiego reagowania, jest otwarty bez ograniczeń.
 3. Wszystkie dostawy i materiały finansowane na podstawie niniejszego rozporządzenia mogą pochodzić z dowolnego państwa.
 4. Przepisy niniejszego artykułu nie mają zastosowania – ani nie stwarzają ograniczeń pod względem obywatelstwa – w odniesieniu do osób fizycznych zatrudnionych na podstawie umowy o pracę lub innego rodzaju legalnych umów przez kwalifikującego się wykonawcę lub, w stosownych przypadkach, podwykonawcę.
 5. W przypadku działań współfinansowanych wspólnie przez podmiot lub wdrażanych w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego z podmiotami, o których mowa w art. 62 ust. 1 lit. c) pkt (ii) do (viii) rozporządzenia finansowego, mają zastosowanie także zasady kwalifikowalności tych podmiotów.
 6. Jeżeli darczyńcy zapewniają finansowanie na rzecz funduszu powierniczego utworzonego przez Komisję lub z wykorzystaniem zewnętrznych dochodów przeznaczonych na określony cel, zastosowanie mają zasady kwalifikowalności zawarte w akcie założycielskim funduszu powierniczego lub w umowie z danym darczyńcą w przypadku zewnętrznych dochodów przeznaczonych na określony cel.
 7. W przypadku działań finansowanych na podstawie niniejszego rozporządzenia oraz w ramach innego programu Unii podmioty kwalifikujące się do któregokolwiek z tych programów są uznawane za spełniające kryteria kwalifikowalności.
 8. W przypadku działań obejmujących wiele krajów podmioty prawne będące obywatelami danego kraju oraz podmioty prawne mające również faktyczną siedzibę w danym kraju lub na danym terytorium objętym działaniem mogą zostać uznane za spełniające kryteria kwalifikowalności.
 9. Zakres kwalifikowalności niniejszego artykułu można ograniczyć pod względem przynależności państwowej, lokalizacji geograficznej lub charakteru wnioskodawców, jeżeli ograniczenia takie są wymagane ze względu na szczególny charakter i cele działania i jeżeli są one uzasadnione koniecznością jego skutecznej realizacji.
 10. Oferenci, wnioskodawcy i kandydaci z niekwalifikujących się krajów mogą być uznani za spełniających kryteria kwalifikowalności w przypadkach wystąpienia

nagłej konieczności lub niedostępności usług na rynkach danych krajów lub terytoriów, lub też w innych należycie uzasadnionych przypadkach, w których zastosowanie zasad kwalifikowalności uniemożliwiłoby lub nadmiernie utrudniłoby realizację działania.

11. Aby wspierać lokalny potencjał, rynki i zakupy, priorytetowo traktuje się wykonawców lokalnych i regionalnych, gdy rozporządzenie finansowe przewiduje udzielenie zamówienia na podstawie jednej oferty. We wszystkich pozostałych przypadkach udział wykonawców lokalnych i regionalnych wspiera się zgodnie ze stosownymi przepisami tego rozporządzenia.
12. W ramach programu na rzecz demokracji i praw człowieka wszelkie podmioty nieobjęte definicją podmiotu prawnego w art. 2 ust. 6 spełniają kryteria kwalifikowalności, jeżeli jest to konieczne do realizacji obszarów interwencji niniejszego programu.

Artykuł 25

Przeniesienia, roczne raty, środki na zobowiązania i przychody wygenerowane przez instrumenty finansowe

1. Oprócz zastosowania przepisów art. 12 ust. 2 rozporządzenia finansowego środki na zobowiązania i płatności w ramach niniejszego rozporządzenia zostają automatycznie przeniesione i można z nich korzystać do dnia 31 grudnia w kolejnym roku budżetowym. Przeniesione kwoty wykorzystuje się w kolejnym roku budżetowym w pierwszej kolejności.

Komisja informuje Parlament Europejski i Radę o przeniesieniu środków na zobowiązania zgodnie z art. 12 ust. 6 rozporządzenia finansowego.

2. Poza przepisami przewidzianymi w art. 15 rozporządzenia finansowego, dotyczącymi ponownego udostępniania środków, środki na zobowiązania i płatności odpowiadające kwocie umorzeń dokonanych w wyniku całkowitego lub częściowego niewykonania działania na podstawie niniejszego rozporządzenia są ponownie udostępnione na rzecz pierwotnej linii budżetowej.

Odesłania do art. 15 rozporządzenia finansowego w art. 12 ust. 1 lit. b) rozporządzenia ustanawiającego wieloletnie ramy finansowe należy rozumieć jako uwzględniające odesłanie do niniejszego ustępu do celów niniejszego rozporządzenia.

3. Zobowiązania budżetowe z tytułu działań trwających dłużej niż jeden rok budżetowy można rozłożyć na okres kilku lat na roczne raty, zgodnie z art. 112 ust. 2 rozporządzenia finansowego.

Do tych wieloletnich działań nie ma zastosowania art. 114 ust. 2 akapit trzeci rozporządzenia finansowego. Komisja automatycznie umarza każdą część zobowiązania budżetowego dla danego działania, która do dnia 31 grudnia piątego roku następującego po roku, w którym zaciągnięto zobowiązanie budżetowe, nie została wykorzystana do celów płatności zaliczkowych lub płatności okresowych lub w odniesieniu do której nie przedstawiono żadnej poświadczonej deklaracji wydatków ani żadnego wniosku o płatność.

Ust. 2 niniejszego artykułu ma również zastosowanie do rocznych rat.

4. W drodze odstępstwa od art. 209 ust. 3 rozporządzenia finansowego spłaty należności i przychody generowane przez instrumenty finansowe zostają przeznaczone na cele pierwotnej linii budżetowej jako wewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel po odliczeniu kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie. Co pięć lat Komisja przeprowadza analizę wkładu, jaki istniejące instrumenty finansowe wniosły w osiągnięcie unijnych celów, oraz skuteczności tych instrumentów finansowych.

Rozdział IV

EFZR+, gwarancje budżetowe i pomoc finansowa dla państw trzecich

Artykuł 26

Zakres stosowania i finansowanie

1. Pula środków finansowych, o której mowa w art. 6 ust. 2 lit. a), zostaje przeznaczona na finansowanie Europejskiego Funduszu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Plus (EFZR+) i gwarancji na działania zewnętrzne.

Celem EFZR+ jako zintegrowanej koperty finansowej, zapewniającej zdolności finansowania w oparciu o metody wykonywania określone w art. 23 ust. 1 lit. a), e), f) i g), jest wspieranie inwestycji oraz zwiększenie dostępu do finansowania w celu wspierania trwałego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju gospodarczego i społecznego oraz promowania społeczno-gospodarczej odporności krajów partnerskich, ze szczególnym naciskiem na eliminację ubóstwa, zrównoważony wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, tworzenie godnych miejsc pracy, możliwości gospodarczych, rozwijanie umiejętności i przedsiębiorczości, sektory społeczno-gospodarcze oraz mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa, a także eliminowanie określonych podstawowych, społeczno-ekonomicznych przyczyn migracji, zgodnie z właściwymi indykatywnymi dokumentami programowymi. Zwraca się szczególną uwagę na państwa wskazane jako doświadczające niestabilności lub konfliktu, kraje najslabiej rozwinięte i głęboko zadłużone kraje ubogie.

2. Gwarancja na działania zewnętrzne wspiera operacje w ramach EFZR+ objęte gwarancjami budżetowymi zgodnie z art. 27, 28 i 29 niniejszego rozporządzenia, a także pomoc makrofinansową i pożyczki dla państw trzecich w oparciu o decyzję Rady 10/2/Euratom.
3. W ramach gwarancji na działania zewnętrzne Unia może udzielać gwarancji na operacje zatwierdzone między dniem 1 stycznia 2021 r. a 31 grudnia 2027 r. w wysokości do 60 mld EUR.
4. Wskaźnik tworzenia rezerw wynosi od 9 % do 50 % w zależności od rodzaju operacji.

Wskaźnik tworzenia rezerw na gwarancje na działania zewnętrzne wynosi 9 % w przypadku makrofinansowej pomocy unijnej oraz gwarancji budżetowych obejmujących ryzyko związane z niewypłacalnością państwa w związku z operacjami w dziedzinie udzielania pożyczek.

Wskaźniki tworzenia rezerw są poddawane przeglądowi co trzy lata, począwszy od daty rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia określonej w art. 40. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 34 w celu uzupełnienia lub zmiany tych stawek.

5. Gwarancję na działania zewnętrzne uznaje się za jedną gwarancję w ramach wspólnego funduszu rezerw utworzonego na podstawie art. 212 rozporządzenia finansowego.
6. EFZR+ i gwarancja na działania zewnętrzne mogą stanowić wsparcie dla operacji finansowania i inwestowania prowadzonych w krajach partnerskich na obszarach geograficznych, o których mowa w art. 4 ust. 2. Tworzenie rezerw dotyczących gwarancji na działania zewnętrzne finansowane jest z budżetu przeznaczanego na właściwe programy geograficzne, ustanowionego w art. 6 ust. 2 lit. a), i jest przekazywane do wspólnego funduszu rezerw. EFZR+ i gwarancja dla działań zewnętrznych mogą również stanowić wsparcie dla operacji prowadzonych w krajach będących beneficjentami, wymienionych w załączniku I do rozporządzenia IPA III. Pula środków finansowych przeznaczonych na te operacje w ramach EFZR+ oraz na tworzenie rezerw dotyczących gwarancji dla działań zewnętrznych finansowana jest na podstawie rozporządzenia IPA. Tworzenie rezerw dotyczących gwarancji na działania zewnętrzne w odniesieniu do pożyczek dla państw trzecich, o którym mowa w art. 10 ust. 2 rozporządzenia w sprawie Europejskiego Instrumentu na rzecz Bezpieczeństwa Jądrowego, finansowane jest na podstawie rozporządzenia w sprawie Europejskiego Instrumentu na rzecz Bezpieczeństwa Jądrowego.
7. Tworzenie rezerw, o którym mowa w art. 211 ust. 2 rozporządzenia finansowego, odbywa się w oparciu o całkowite nieuregulowane zobowiązania Unii wynikające z każdej operacji, w tym operacji zatwierdzonych przed 2021 r. oraz gwarantowanych przez Unię. Roczna kwota wymaganych rezerw może zostać utworzona w okresie nie dłuższym niż siedem lat.
8. Saldo aktywów do 31 grudnia 2020 r. funduszu gwarancyjnego EFZR i Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych, ustanowionych odpowiednio w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1601 oraz rozporządzeniu Rady (WE, Euratom) nr 480/2009, zostaje przeniesione do wspólnego funduszu rezerw w celu utworzenia rezerw przeznaczonych na jego odpowiednie operacje w ramach tej samej, jednej gwarancji przewidzianej w ust. 4 niniejszego artykułu.

Artykuł 27

Kwalifikowalność oraz wybór operacji i partnerów

1. Operacje w zakresie finansowania i inwestycji kwalifikujące się do wsparcia w ramach gwarancji na działania zewnętrzne są spójne z politykami Unii oraz ze strategiami i politykami krajów partnerskich i są do tych polityk i strategii dostosowane. Służą one w szczególności wspieraniu celów, ogólnych zasad i ram politycznych niniejszego rozporządzenia oraz właściwych indykatorywnych dokumentów programowych, z należyтым uwzględnieniem obszarów priorytetowych określonych w załączniku V.

2. Gwarancja na działania zewnętrzne wspiera operacje w zakresie finansowania i inwestycji, które spełniają warunki określone w art. 209 ust. 2 lit. a) do c) rozporządzenia finansowego oraz takie, które:
 - a) zapewniają komplementarność z innymi inicjatywami;
 - b) są wykonalne pod względem gospodarczym i finansowym, z należywym uwzględnieniem możliwości wsparcia i współfinansowania danego projektu przez prywatnych i publicznych partnerów, z jednoczesnym uwzględnieniem konkretnego środowiska działania i zdolności krajów wskazanych jako kraje doświadczające niestabilności lub konfliktu, kraje najslabiej rozwinięte i głęboko zadłużone kraje ubogie, które mogą czerpać korzyści z preferencyjnych warunków;
 - c) są wykonalne pod względem technicznym i zrównoważone z perspektywy środowiskowej i społecznej.
3. Z gwarancji na działania zewnętrzne korzysta się w celu pokrycia ryzyka z tytułu następujących instrumentów:
 - a) pożyczek, w tym pożyczek w walucie lokalnej i pożyczek w ramach pomocy makrofinansowej;
 - b) gwarancji;
 - c) kontrgwarancji;
 - d) instrumentów rynków kapitałowego;
 - e) wszelkich innych form finansowania lub wsparcia jakości kredytowej, ubezpieczeń oraz udziałów kapitałowych lub quasi-kapitałowych.
4. Do celów gwarancji na działania zewnętrzne partnerami kwalifikującymi się są partnerzy wymienieni w art. 208 ust. 4 rozporządzenia finansowego, w tym pochodzący z państw trzecich wnoszących wkład na rzecz gwarancji na działania zewnętrzne, pod warunkiem zatwierdzenia przez Komisję zgodnie z art. 28 niniejszego rozporządzenia. Ponadto, w drodze odstępstwa od art. 62 ust. 2 lit. c) rozporządzenia finansowego, podmioty podlegające prawu prywatnemu państwa członkowskiego lub państwa trzeciego, które wniosło wkład w gwarancję na działania zewnętrzne zgodnie z art. 28, zapewniające odpowiednie zabezpieczenie swoich zdolności finansowych, uznaje się za spełniające kryteria kwalifikowalności do celów gwarancji.
5. Kwalifikujący się partnerzy przestrzegają zasad i warunków określonych w art. 62 ust. 2 lit. c) rozporządzenia finansowego. W przypadku podmiotów prawa prywatnego w państwie członkowskim lub w państwie trzecim, które wniosło wkład w gwarancję na działania zewnętrzne zgodnie z art. 28 niniejszego rozporządzenia, pierwszeństwo mają podmioty, które ujawniają informacje dotyczące kryteriów z zakresu ochrony środowiska, polityki społecznej i ładu korporacyjnego.

Komisja zapewnia skuteczne, wydajne i sprawiedliwe wykorzystanie dostępnych zasobów wśród kwalifikujących się kontrahentów, przy jednoczesnym wspieraniu współpracy między nimi.

Komisja zapewnia sprawiedliwe traktowanie wszystkich kwalifikujących się kontrahentów i zapewnia, aby unikano konfliktów interesów w okresie wdrażania EFZR+. W celu zapewnienia komplementarności Komisja może zwrócić się do

kwalifikujących się kontrahentów o dostarczenie stosownych informacji na temat ich działań innych niż działania w ramach EFZR+.

6. Komisja dokonuje wyboru kwalifikujących się partnerów zgodnie z art. 154 rozporządzenia finansowego, należycie uwzględniając:
 - a) doradztwo i wskazówki, udzielone przez strategiczne i regionalne rady operacyjne zgodnie z załącznikiem VI;
 - b) cele okna inwestycyjnego;
 - c) doświadczenie kwalifikującego się partnera oraz jego zdolności w zakresie zarządzania ryzykiem;
 - d) ilość zasobów własnych oraz wielkość współfinansowania przez sektor prywatny, które kwalifikujący się kontrahent jest gotów uruchomić na potrzeby okna inwestycyjnego.
7. Komisja określa okna inwestycyjne dla regionów, konkretnych krajów partnerskich lub dla jednych i drugich, dla konkretnych sektorów lub konkretnych projektów, konkretnych kategorii beneficjentów końcowych, lub dla jednych i drugich, które mają być finansowane na podstawie niniejszego rozporządzenia i objęte gwarancją na działania zewnętrzne do określonej kwoty. Komisja informuje Parlament Europejski i Radę o tym, w jaki sposób okna inwestycyjne są zgodne z niniejszym artykułem oraz wyszczególnia ich priorytety w zakresie finansowania. Wszystkie wnioski o wsparcie finansowe w ramach okien finansowych przedkładane są Komisji.

Wybór okien inwestycyjnych musi być należycie uzasadniony za pomocą analizy niedoskonałości rynku lub nieoptymalnych sytuacji w zakresie inwestycji. Taką analizę przeprowadza Komisja we współpracy z potencjalnie kwalifikującymi się partnerami i zainteresowanymi stronami.

Kwalifikujący się partnerzy mogą zapewniać instrumenty wyszczególnione w ust. 3 w ramach okna inwestycyjnego lub projektu indywidualnego zarządzanego przez kwalifikującego się partnera. Mogą one być zapewniane na rzecz krajów partnerskich, w tym krajów doświadczających niestabilności lub konfliktu lub krajów stojących w obliczu wyzwań w zakresie odbudowy i odnowy pokonfliktowej, na rzecz instytucji tych krajów partnerskich, w tym ich publicznych banków krajowych oraz prywatnych banków lokalnych, a także na rzecz instytucji finansowych oraz podmiotów sektora prywatnego tych krajów partnerskich.
8. Komisja dokonuje oceny operacji wspieranych w ramach gwarancji na działania zewnętrzne na podstawie kryteriów kwalifikowalności określonych w ust. 2 i 3, w miarę możliwości opierając się na istniejących systemach pomiaru rezultatów kwalifikujących się partnerów. Komisja podaje do publicznej wiadomości wyniki swojej oceny w odniesieniu do każdego okna inwestycyjnego w ujęciu rocznym.
9. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 34 w celu uzupełnienia lub zmiany obszarów priorytetowych w załączniku V oraz zarządzania EFZR+ określonego w załączniku VI.

Artykuł 28

Wkłady finansowe od innych darczyńców na rzecz gwarancji na działania zewnętrzne

1. Państwa członkowskie, państwa trzecie i inne strony trzecie mogą wnieść wkład na rzecz gwarancji na działania zewnętrzne.

W drodze odstępstwa od art. 218 ust. 2 akapit drugi rozporządzenia finansowego umawiające się strony Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym mogą wnieść wkład w formie gwarancji lub środków pieniężnych.

Państwa trzecie niebędące umawiającymi się stronami Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym i inne strony trzecie wnoszą wkład w formie środków pieniężnych; wkład ten podlega zatwierdzeniu przez Komisję.

Komisja niezwłocznie informuje Parlament Europejski i Radę o zatwierdzonych wkładach.

Na wniosek państw członkowskich ich wkład może zostać przeznaczony na rozpoczęcie działań w konkretnych regionach, państwach, sektorach lub istniejących oknach inwestycyjnych.

2. Wkład w formie gwarancji nie może przekraczać 50 % kwoty, o której mowa w art. 26 ust. 2 niniejszego rozporządzenia.

W przypadku wkładu wnoszonego w formie gwarancji przez państwa członkowskie i umawiające się strony Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym uruchomienie gwarancji jest możliwe jedynie po tym, jak pula środków finansowych z budżetu ogólnego Unii zwiększona w wyniku jakichkolwiek innych wkładów w formie środków pieniężnych zostanie wykorzystana na płatności z tytułu uruchomienia gwarancji.

Każdy wkład może zostać wykorzystany do pokrycia uruchomienia gwarancji niezależnie od przeznaczenia.

Porozumienie w sprawie wkładu zawierane jest między Komisją, działającą w imieniu Unii, a wnoszącym wkład, i zawiera w szczególności postanowienia dotyczące warunków płatności.

Artykuł 29

Wdrożenie umów gwarancji na działania zewnętrzne

1. Komisja, działając w imieniu Unii, zawiera z kwalifikującymi się partnerami wybranymi zgodnie z art. 27 umowy gwarancji na działania zewnętrzne. Umowy mogą być zawierane z konsorcjum składającym się z co najmniej dwóch kwalifikujących się kontrahentów.
2. Dla każdego okna inwestycyjnego zawierana jest co najmniej jedna umowa gwarancji na działania zewnętrzne między Komisją a wybranym kwalifikującym się partnerem lub wybranymi kwalifikującymi się partnerami. Ponadto w celu uwzględnienia szczególnych potrzeb gwarancja na działania zewnętrzne może być przyznana na indywidualne działania w zakresie finansowania lub inwestycji.

Wszystkie umowy gwarancji na działania zewnętrzne są udostępniane Parlamentowi Europejskiemu i Radzie na ich wniosek, z uwzględnieniem ochrony informacji poufnych i szczególnie chronionych informacji handlowych.

3. Umowy gwarancji na działania zewnętrzne zawierają w szczególności:
 - a) szczegółowe zasady dotyczące zakresu, wymogów, kwalifikowalności, kwalifikujących się partnerów oraz procedur;
 - b) szczegółowe zasady udzielania gwarancji na działania zewnętrzne, w tym metody objęcia gwarancją i zdefiniowane w niej limity dla portfeli i projektów poszczególnych rodzajów instrumentów, a także analizy ryzyka w odniesieniu do projektów i portfeli projektów, w tym na szczeblu sektorowym, regionalnym i krajowym;
 - c) wzmiankę o celach niniejszego rozporządzenia, oszacowanie potrzeb i wskazanie oczekiwanych rezultatów, z uwzględnieniem promowania społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw i odpowiedzialnego prowadzenia działalności;
 - d) wynagrodzenie z tytułu gwarancji, które ma odzwierciedlać poziom ryzyka, oraz możliwość częściowego dotowania wynagrodzenia w celu przyznania bardziej preferencyjnych warunków, w należycie uzasadnionych przypadkach;
 - e) wymagania dotyczące korzystania z gwarancji na działania zewnętrzne, w tym warunki płatności, takie jak konkretne ramy czasowe, odsetki należne z tytułu wymagalnych kwot, wydatki i koszty odzyskiwania środków, a także ewentualne niezbędne ustalenia dotyczące płynności;
 - f) procedury dotyczące roszczeń, w tym – choć nie tylko – zdarzenia inicjujące i okresy oczekiwania; oraz procedury dotyczące dochodzenia roszczeń;
 - g) zobowiązania dotyczące monitorowania, sprawozdawczości i oceny;
 - h) jasne i dostępne procedury rozpatrywania skarg osób trzecich poszkodowanych wskutek wdrażania projektów wspieranych gwarancją na działania zewnętrzne.
4. Kwalifikujący się partner zatwierdza działania w zakresie finansowania i inwestycji według własnych zasad i procedur oraz zgodnie z warunkami umowy gwarancji na działania zewnętrzne.
5. Gwarancja na działania zewnętrzne może obejmować:
 - a) w przypadku instrumentów dłużnych – kwotę główną i wszystkie odsetki oraz kwoty należne względem wybranego kwalifikującego się kontrahenta, lecz nieotrzymane przez niego zgodnie z warunkami finansowania w wyniku niewykonania zobowiązania;
 - b) w przypadku inwestycji kapitałowych – środki zainwestowane i związane z nimi koszty finansowania;
 - c) w przypadku innych działań w zakresie finansowania i inwestycji, o których mowa w art. 27 ust. 2 – kwoty wykorzystane i związane z nimi koszty finansowania;
 - d) wszystkie stosowne wydatki i koszty odzyskiwania środków związane z niewykonaniem zobowiązania, o ile nie zostały one odliczone od wpływów z odzyskania środków.
6. Do celów rachunkowości Komisji i jej sprawozdawczości w zakresie rodzajów ryzyka objętych gwarancją na działania zewnętrzne oraz zgodnie z art. 209 ust. 4 rozporządzenia finansowego, kwalifikujący się partnerzy, z którymi zawarto umowę w sprawie gwarancji, co roku przekazują Komisji i Trybunałowi Obrachunkowemu

sprawozdania finansowe z działań w zakresie finansowania i inwestycji objętych zakresem niniejszego rozporządzenia, skontrolowane przez niezależnego audytora zewnętrznego i zawierające, między innymi, informacje dotyczące:

- a) oceny ryzyka działań w zakresie finansowania i inwestycji kwalifikujących się partnerów, w tym informacje dotyczące zobowiązań Unii wycenianych zgodnie z unijnymi regułami rachunkowości, o których mowa w art. 80 rozporządzenia finansowego i IPSAS;
 - b) pozostałych do uregulowania zobowiązań finansowych Unii wynikających z działań EFZR+ udzielonych kwalifikującym się partnerom na potrzeby prowadzonych przez nich działań w zakresie finansowania i inwestycji, w rozbiciu na poszczególne działania.
7. Na wniosek Komisji kwalifikujący się partnerzy przekazują wszelkie dodatkowe informacje niezbędne Komisji do wypełniania jej obowiązków wynikających z niniejszego rozporządzenia.
8. Komisja składa sprawozdanie na temat instrumentów finansowych, gwarancji budżetowych i pomocy finansowej zgodnie z art. 241 i 250 rozporządzenia finansowego. W tym celu kwalifikujący się partnerzy co roku przekazują informacje niezbędne Komisji do wypełnienia obowiązków sprawozdawczych.

Artykuł 30

Udział kapitałowy w banku rozwoju

Pula środków przeznaczona na programy geograficzne, o której mowa w art. 6 ust. 2 lit. a), może zostać wykorzystana w celu wniesienia wkładu na poczet zasobów finansowych europejskich i innych instytucji finansowania rozwoju.

Rozdział V

Monitorowanie, sprawozdawczość i ocena

Artykuł 31

Monitorowanie i sprawozdawczość

1. Wskaźniki odzwierciedlające postępy w wykonaniu niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do celów szczegółowych określonych w art. 3 przedstawiono w załączniku VII, zgodnie z celami zrównoważonego rozwoju. Podstawą oceny stopnia realizacji celów są wartości wskaźników z dnia 1 stycznia 2021 r.
2. Komisja regularnie monitoruje podejmowane działania i dokonuje przeglądu postępów w realizacji założonych celów, obejmujących efekty i wyniki.

Monitorowanie postępów w odniesieniu do oczekiwanych rezultatów powinno opierać się na jasnych, przejrzystych, a w stosownych przypadkach także mierzalnych wskaźnikach. W celu ułatwienia terminowej sprawozdawczości utrzymuje się ograniczoną liczbę wskaźników.
3. Wspólne ramy wyników zawarte we wspólnych dokumentach programowych, które spełniają kryteria określone w art. 12 ust. 4, zapewniają podstawę prowadzonego

wspólnie przez Unię i państwa członkowskie monitorowania wdrażania zbiorowego wsparcia na rzecz kraju partnerskiego.

System sprawozdawczości dotyczącej realizacji celów zapewnia wydajne, skuteczne i terminowe gromadzenie danych na potrzeby monitorowania realizacji programu i jego rezultatów. W tym celu na odbiorców środków unijnych nakłada się proporcjonalne wymogi dotyczące sprawozdawczości.

4. Komisja ocenia postępy w realizacji niniejszego rozporządzenia. Począwszy od 2022 r. Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie roczne sprawozdanie z realizacji celów niniejszego rozporządzenia, z wykorzystaniem wskaźników pozwalających zmierzyć osiągnięte rezultaty i skuteczność rozporządzenia. Sprawozdanie to jest również przekazywane Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów.
5. Sprawozdanie roczne zawiera informacje za rok poprzedni dotyczące finansowanych działań, wyników monitorowania i oceny, zaangażowania właściwych partnerów oraz wykonania zobowiązań i płatności budżetowych w podziale na kraje, regiony i sektory współpracy. Ocenia się w nim rezultaty zewnętrznego finansowania Unii, w miarę możliwości z wykorzystaniem dokładnych i mierzalnych wskaźników ilustrujących rolę pomocy w osiąganiu celów niniejszego rozporządzenia. Jeśli chodzi o współpracę na rzecz rozwoju, w sprawozdaniu ocenia się także, w miarę możliwości i w stosownych przypadkach, przestrzeganie zasad skuteczności pomocy rozwojowej, w tym w odniesieniu do innowacyjnych instrumentów finansowych.
6. Sprawozdanie roczne, które zostanie przygotowane w 2021 r., musi zawierać skonsolidowane informacje ze sprawozdań rocznych odnoszących się do okresu 2014–2020 dotyczące wszelkiego finansowania na podstawie rozporządzeń, o których mowa w art. 40 ust. 2, w tym informacje o zewnętrznych dochodach przeznaczonych na określony cel oraz wkładach na rzecz funduszy powierniczych; musi również zawierać podział wydatków według państwa, wykorzystania instrumentów finansowych, zobowiązań i płatności. Sprawozdanie to odzwierciedla najważniejsze wnioski i działania podjęte w następstwie zaleceń zawartych w zewnętrznych ocenach przeprowadzanych w poprzednich latach.
7. Roczne kwoty ogólnych wydatków związanych z działaniami w dziedzinie klimatu i różnorodności biologicznej są szacowane w oparciu o przyjęte indykatywne dokumenty programowe. Środki finansowe przyznane na mocy niniejszego rozporządzenia są objęte rocznym systemem identyfikacji opartym na metodyce Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju („wskaźniki z Rio”) – co nie wyklucza zastosowania dokładniejszych metod, o ile są one dostępne – włączonym do obowiązującej metodyki zarządzania realizacją celów programów Unii; system ten służy określaniu wysokości wydatków związanych z działaniami w dziedzinie klimatu i różnorodności biologicznej na poziomie planów działania i środków, o których mowa w art. 19, a także ujmowaniu ich w ocenach i sprawozdaniu rocznym.
8. Komisja podaje do wiadomości publicznej informacje na temat współpracy na rzecz rozwoju zgodnie z uznanymi normami międzynarodowymi.
9. Aby zapewnić skuteczną ocenę niniejszego rozporządzenia pod względem realizacji jego celów, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 34 w celu zmiany lub uzupełnienia wskaźników w załączniku VII, jeżeli uznaje

się to za konieczne, oraz w celu uzupełnienia niniejszego rozporządzenia przepisami dotyczącymi ustanowienia ram monitorowania i oceny.

Artykuł 32 **Ocena**

1. Ocena okresowa niniejszego rozporządzenia przeprowadzana jest z chwilą, gdy dostępne są wystarczające informacje na temat jego wdrażania, ale nie później niż cztery lata od początku wdrażania instrumentu.

W stosownych przypadkach w ocenach korzysta się z zasad dobrych praktyk Komitetu Pomocy Rozwojowej Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, i mają służyć ustaleniu, czy osiągnięte zostały cele, oraz sformułowaniu zaleceń mających usprawnić przyszłe działania.

2. Po zakończeniu wykonywania rozporządzenia, lecz nie później niż cztery lata po upływie okresu określonego w art. 1, Komisja przeprowadza ocenę końcową rozporządzenia. Ocena ta dotyczy wkładu Unii w osiągnięcie celów niniejszego rozporządzenia, z uwzględnieniem wskaźników pozwalających zmierzyć osiągnięte rezultaty, a także wszelkich ustaleń i wniosków dotyczących wpływu niniejszego rozporządzenia.

W sprawozdaniu z oceny końcowej uwzględnia się także efektywność, wartość dodaną, możliwości uproszczenia, wewnętrzną i zewnętrzną spójność oraz dalszą zasadność wszystkich celów niniejszego rozporządzenia.

Sprawozdanie z oceny końcowej jest przygotowywane w konkretnym celu, jakim jest usprawnienie wdrażania pomocy Unii. Stanowi ono podstawę decyzji w zakresie przedłużania, zmiany lub zawieszania różnych rodzajów działań realizowanych na podstawie niniejszego rozporządzenia.

Sprawozdanie z oceny końcowej zawiera również skonsolidowane informacje ze stosownych sprawozdań rocznych dotyczące wszelkiego finansowania regulowanego niniejszym rozporządzeniem, w tym informacje o zewnętrznych dochodach przeznaczonych na określony cel oraz wkładach na rzecz funduszy powierniczych; zawiera również podział wydatków według kraju beneficjenta, wykorzystania instrumentów finansowych, zobowiązań i płatności.

Za pośrednictwem właściwego komitetu, o którym mowa w art. 35, Komisja przesyła swoje wnioski z ocen opatrzone uwagami Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i państwom członkowskim. Poszczególne oceny mogą być omawiane w tym Komitecie na wniosek państw członkowskich. Rezultaty uwzględnia się w projektowaniu programu i przydziale zasobów.

W proces oceny unijnego finansowania udzielanego na mocy niniejszego rozporządzenia Komisja włącza w odpowiednim stopniu wszystkie właściwe zainteresowane strony, a w stosownych przypadkach może dążyć do przeprowadzenia wspólnych ocen z państwami członkowskimi i partnerami w działaniach na rzecz rozwoju przy bliskiej współpracy z krajami partnerskimi.

3. Zgodnie z przepisami szczegółowymi rozporządzenia finansowego dotyczącymi sprawozdawczości do dnia 31 grudnia 2025 r., a następnie co trzy lata, Komisja przeprowadza ocenę korzystania z gwarancji na działania zewnętrzne i jej funkcjonowania. Komisja przedkłada swoje sprawozdanie oceniające Parlamentowi

Europejskiemu i Radzie. Do tego sprawozdania oceniającego dołączana jest opinia Trybunału Obrachunkowego.

TYTUŁ III **PRZEPISY KOŃCOWE**

Artykuł 33

Uczestnictwo państwa lub terytorium nieobjętego przepisami niniejszego rozporządzenia

1. W należycie uzasadnionych przypadkach i jeżeli działania przewidziane do realizacji mają charakter ogólnoświatowy, transregionalny lub regionalny, Komisja może – w ramach odpowiednich wieloletnich programów indykatywnych lub odpowiednich planów działania lub środków – podjąć decyzję o rozszerzeniu zakresu działań na państwa i terytoria nieobjęte przepisami niniejszego rozporządzenia zgodnie z art. 4, w celu zapewnienia spójności i skuteczności unijnego finansowania lub wspierania współpracy regionalnej lub transregionalnej.
2. Komisja może przewidzieć konkretną alokację środków finansowych przeznaczoną na udzielenie krajom i regionom partnerskim pomocy w zacieśnianiu współpracy z sąsiadującymi najbardziej oddalonymi regionami Unii oraz z krajami i terytoriami zamorskimi objętymi decyzją Rady w sprawie krajów i terytoriów zamorskich. W tym celu środki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu mogą, w stosownych przypadkach i w oparciu o zasadę wzajemności i proporcjonalności w odniesieniu do poziomu finansowania w ramach decyzji w sprawie krajów i terytoriów zamorskich lub przyszłego rozporządzenia w sprawie Europejskiej współpracy terytorialnej/Interreg, stanowić uzupełnienie działań realizowanych przez kraj lub region partnerski lub przez każdy inny podmiot określony w niniejszym rozporządzeniu, a także przez kraj, terytorium lub każdy inny podmiot określony w decyzji w sprawie krajów i terytoriów zamorskich, lub też przez dowolny najbardziej oddalony region Unii w ramach wspólnych programów operacyjnych lub programów współpracy międzyregionalnej, lub środków ustanowionych i wdrożonych na podstawie rozporządzenia w sprawie Europejskiej współpracy terytorialnej/Interreg.

Artykuł 34

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 4 ust. 6, art. 26 ust. 3, art. 27 ust. 9 oraz art. 31 ust. 9, powierza się Komisji na okres obowiązywania niniejszego rozporządzenia.
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 4 ust. 6, art. 26 ust. 3, art. 27 ust. 9 oraz art. 31 ust. 9, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej lub w określonym w tej

decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.

4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym w sprawie lepszego stanowienia prawa z dnia 13 kwietnia 2016 r.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 4 ust. 6, art. 26 ust. 3, art. 27 ust. 9 i art. 31 ust. 9 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 35

Komitet

1. Komisję wspiera Komitet ds. Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej . Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
3. W przypadku gdy opinia komitetu ma zostać uzyskana w drodze procedury pisemnej, procedura ta kończy się bez rezultatu, jeżeli przed upływem terminu na wydanie opinii zdecyduje o tym przewodniczący komitetu lub wniosą o to zwykłą większością głosów jego członkowie.
4. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 8 rozporządzenia (UE) nr 182/2011 w związku z jego art. 5.
5. Przyjęta decyzja pozostaje w mocy w okresie obowiązywania przyjętego lub zmienionego dokumentu, programu działania lub środka.
6. W obradach komitetu uczestniczy obserwator będący przedstawicielem Europejskiego Banku Inwestycyjnego, w zakresie, w jakim omawiane są zagadnienia dotyczące Europejskiego Banku Inwestycyjnego.

Artykuł 36

Informacja, komunikacja i promocja

1. Odbiorcy finansowania unijnego uznają pochodzenie i zapewniają eksponowanie finansowania unijnego, w szczególności podczas promowania działań i ich rezultatów, poprzez dostarczanie spójnych, skutecznych i proporcjonalnych informacji skierowanych do różnych grup odbiorców, w tym do mediów i opinii publicznej.

2. Komisja prowadzi działania informacyjne i komunikacyjne związane z niniejszym rozporządzeniem, jego działaniami i rezultatami. Zasoby finansowe przydzielone na niniejsze rozporządzenie przyczyniają się również do komunikacji instytucjonalnej w zakresie priorytetów politycznych Unii, o ile priorytety te są bezpośrednio związane z celami, o których mowa w art. 3.

Artykuł 37

Odstępstwo od wymogów eksponowania

Kwestie bezpieczeństwa lub delikatne lokalne kwestie polityczne mogą sprawić, że rozwiązaniem preferowanym lub koniecznym będzie ograniczenie komunikacji w zakresie działań i eksponowania ich w pewnych krajach lub na pewnych obszarach, lub w pewnych okresach. W takich przypadkach ustala się odbiorców docelowych oraz narzędzia, produkty i kanały eksponowania, które mają być wykorzystane w odniesieniu do danego działania, w poszczególnych przypadkach, po konsultacji z Unią i uzyskaniu zatwierdzenia z jej strony. W przypadku gdy niezbędna jest szybka interwencja w odpowiedzi na nagły kryzys, nie ma konieczności natychmiastowego zapewnienia pełnego planu komunikacji i eksponowania. W takich sytuacjach wsparcie Unii jest jednak od początku odpowiednio wskazane.

Artykuł 38

Klauzula ESDZ

Niniejsze rozporządzenie stosuje się zgodnie z decyzją 2010/427/UE.

Artykuł 39

Uchylenie i przepisy przejściowe

1. Decyzja nr 466/2014/UE, rozporządzenie (WE, Euratom) nr 480/2009, rozporządzenie (UE) 2017/1601 tracą moc ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2021 r.
2. Z puli środków finansowych przeznaczonych na niniejsze rozporządzenie można również pokrywać wydatki na wsparcie techniczne i administracyjne na potrzeby przejścia między niniejszym rozporządzeniem a środkami przyjętymi w ramach rozporządzeń je poprzedzających: rozporządzenie (UE) nr 233/2014, rozporządzenie (UE) nr 232/2014, rozporządzenie (UE) nr 230/2014, rozporządzenie (UE) nr 235/2014, rozporządzenie (UE) nr 234/2014, rozporządzenie (Euratom) nr 237/2014, rozporządzenie (UE) nr 236/2014, decyzja nr 466/2014/UE, rozporządzenie (WE, Euratom) nr 480/2009 oraz rozporządzenie (UE) 2017/1601.
3. Pula środków finansowych przeznaczonych na niniejsze rozporządzenie może pokrywać wydatki związane z przygotowaniem każdej kolejnej wersji niniejszego rozporządzenia.
4. W razie potrzeby w budżecie obejmującym okres po 2027 r. mogą zostać zapisane środki na pokrycie wydatków przewidzianych w art. 20 ust. 1, aby umożliwić zarządzanie działaniami, które nie zostaną zakończone do dnia 31 grudnia 2027 r.

Artykuł 40
Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie [...] dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2021 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący

W imieniu Rady
Przewodniczący

OCENA SKUTKÓW FINANSOWYCH REGULACJI

1. STRUKTURA WNIOSKU/INICJATYWY

- 1.1. Tytuł wniosku/inicjatywy
- 1.2. Obszary polityki, których dotyczy wnioski/inicjatywa (*klaster programów*)
- 1.3. Charakter wniosku/inicjatywy
- 1.4. Uzasadnienie wniosku/inicjatywy
- 1.5. Okres trwania wniosku/inicjatywy i jego wpływ finansowy
- 1.6. Planowane tryby zarządzania

2. ŚRODKI ZARZĄDZANIA

- 2.1. Zasady nadzoru i sprawozdawczości
- 2.2. System zarządzania i kontroli
- 2.3. Środki zapobiegania nadużyciom finansowym i nieprawidłowościom

3. SZACUNKOWY WPŁYW FINANSOWY WNIOSKU/INICJATYWY

- 3.1. Działy wieloletnich ram finansowych i linie budżetowe po stronie wydatków, na które wniosek/inicjatywa ma wpływ
- 3.2. Szacunkowy wpływ na wydatki
 - 3.2.1. *Synteza szacunkowego wpływu na wydatki*
 - 3.2.2. *Szacunkowy wpływ na środki administracyjne*
 - 3.2.3. *Udział osób trzecich w finansowaniu*
- 3.3. Szacunkowy wpływ na dochody

OCENA SKUTKÓW FINANSOWYCH REGULACJI

1. STRUKTURA WNIOSKU/INICJATYWY

1.1. Tytuł wniosku/inicjatywy

Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej

1.2. Obszary polityki, których dotyczy wniosek/inicjatywa (*klaster programów*)

Działania zewnętrzne

Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej

1.3. Wniosek/inicjatywa dotyczy:

nowego działania

nowego działania, będącego następstwem projektu pilotażowego/działania przygotowawczego⁸⁴

przedłużenia bieżącego działania

połączenia lub przekształcenia co najmniej jednego działania pod kątem innego/nowego działania

1.4. Uzasadnienie wniosku/inicjatywy

1.4.1. *Potrzeby, które należy zaspokoić w perspektywie krótko- lub długoterminowej, w tym szczególony terminarz przebiegu realizacji inicjatywy*

W perspektywie długoterminowej celem ogólnym proponowanego instrumentu jest umacnianie i propagowanie wartości oraz interesów unijnych na całym świecie.

Zgodnie z art. 3 ust. 5, art. 8 i 21 Traktatu o Unii Europejskiej cele szczególone obejmują:

a) wsparcie dialogu i współpracy z państwami trzecimi i regionami objętymi polityką sąsiedztwa, krajami w Afryce Subsaharyjskiej, w Azji i na Pacyfiku oraz w obu Amerykach i na Karaibach;

b) promowanie na poziomie globalnym praw człowieka i demokracji, wsparcie organizacji społeczeństwa obywatelskiego, dalsze zapewnianie stabilności i pokoju oraz rozwiązywanie innych globalnych problemów;

c) szybkie reagowanie na sytuacje kryzysowe, niestabilność i konflikty; z myślą o wzmocnieniu odporności i łączeniu operacji humanitarnych z działaniami na rzecz rozwoju; oraz potrzeby i priorytety polityki zagranicznej.

Przynajmniej 90 % wydatków w ramach instrumentu powinno spełniać kryteria oficjalnej pomocy rozwojowej ustanowionej przez Komitet Pomocy Rozwojowej Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju.

1.4.2. *Wartość dodana z tytułu zaangażowania Unii Europejskiej (może wynikać z różnych czynników, na przykład korzyści koordynacyjnych, pewności prawa, większej efektywności lub komplementarności). Na potrzeby tego punktu „wartość dodaną z tytułu zaangażowania Unii” należy rozumieć jako wartość wynikającą z unijnej*

⁸⁴ O którym mowa w art. 58 ust. 2 lit. a) lub b) rozporządzenia finansowego.

interwencji, wykraczającą poza wartość, która zostałaby wytworzona przez same państwa członkowskie.

Przyczyny działania na poziomie europejskim (*ex ante*)

W ostatnich latach można było zaobserwować konflikty regionalne, terroryzm, presję migracyjną, niezrównoważone wykorzystanie zasobów i zwiększony protekcjonizm. Poszczególne państwa członkowskie nie byłyby w stanie skutecznie reagować na tę globalną dynamikę, ale UE ma wyjątkowe możliwości odpowiadania na takie wyzwania, tworzenia szans dla szybko zmieniającego się świata i udzielania pomocy zewnętrznej ze względu na swoje podstawowe kompetencje wynikające z Traktatów, swoje wartości i wiarygodność jako podmiot działający na rzecz pokoju i obrońca demokracji oraz praw człowieka, a także lider w walce ze zmianą klimatu i w ochronie środowiska, swoje wpływy polityczne i ponadnarodowy charakter, zakres, spójność i kombinację instrumentów oraz szeroki wachlarz narzędzi, którymi dysponuje i które może wdrożyć.

UE ma możliwość podjęcia dialogu z innymi organizacjami regionalnymi, takimi jak Unia Afrykańska, jako pełnowartościowy partner.

W niektórych obszarach, w których państwa członkowskie nie podejmują aktywnych działań, UE pozostaje głównym lub czasem jedynym podmiotem podejmującym interwencję. Jest tak na przykład w przypadku delikatnych kwestii takich jak obrona praw człowieka i unijne misje obserwacji wyborów.

UE może wnieść wartość dodaną, która wynika z wielkości środków przekazywanych w ramach jej instrumentów, z jej stosunkowo elastycznych trybów zarządzania oraz z przewidywalności zasobów w okresie objętym wieloletnimi ramami finansowymi.

UE dysponuje znaczną wiedzą fachową w niektórych dziedzinach wynikającą z samej historii Europy (np. integracja regionalna i przemiany demokratyczne) oraz ze skutecznej polityki (np. wiedza fachowa w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego uzyskana dzięki wspólnej polityce rolnej i wspólnej polityce rybołówstwa oraz normom technicznym jednolitego rynku). UE cieszy się uznaną reputacją międzynarodową jako podmiot działający na rzecz pokoju i zapobiegania konfliktom oraz aktywny orędownik wolnych wyborów i praw człowieka.

Unia jest obecna na arenie międzynarodowej przez swoje delegatury, dzięki czemu posiada szeroką sieć informacyjną co do sytuacji w krajach na całym świecie. UE jest również stroną większości procesów wielostronnych mających na celu sprostanie globalnym wyzwaniom. Zapewnia jej to stały dostęp do informacji dotyczących nowych potrzeb i problemów, a co za tym idzie możliwość odpowiedniej realokacji zasobów. Komplementarność działań UE i działań prowadzonych przez państwa członkowskie jest coraz większa. Powoduje to wzmocnienie dialogu politycznego i współpracy, która jest coraz częściej realizowana przez wspólne programowanie z państwami członkowskimi.

UE ma również możliwość uzupełnienia działań prowadzonych przez państwa członkowskie w ramach radzenia sobie z potencjalnie niebezpiecznymi sytuacjami lub w przypadku szczególnie kosztownych interwencji.

Oczekiwana wygenerowana unijna wartość dodana (*ex post*)

Oczekiwana wartość dodana generowana przez Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej powinna wynikać z ustaleń przeglądu

śródkresowego instrumentów finansowania zewnętrznego. Przeprowadzona podczas przeglądu śródkresowego analiza wskaźników poziomu oddziaływania zawartych w obowiązujących przepisach (np. cele zrównoważonego rozwoju) wykazała, że pojawiają się pozytywne tendencje. Oczekuje się, że takie tendencje utrzymają się po 2020 r. dzięki wyznaczonym celom międzynarodowym na 2030 r.

1.4.3. Główne wnioski wyciągnięte z podobnych działań

W przyjętym przez Komisję sprawozdaniu z przeglądu śródkresowego⁸⁵ dotyczącym dziesięciu spośród instrumentów finansowania zewnętrznego⁸⁶, a także w sprawozdaniu z oceny *ex post* dotyczącym pomocy makrofinansowej oraz w przeglądzie śródkresowym dotyczącym upoważnienia EBI do udzielania pożyczek na rzecz państw trzecich⁸⁷ stwierdzono, że te instrumenty finansowania zewnętrznego zasadniczo spełniają swoje zadanie oraz że pojawiają się pozytywne tendencje w odniesieniu do osiągania celów. Jak wynika ze sprawozdań, należy przeznaczyć więcej środków na instrumenty finansowania zewnętrznego, ponieważ te zostały już wykorzystane do finansowych granic możliwości.

Instrumenty określają zakres, cele i procedury umożliwiające wdrożenie polityki. W sprawozdaniu z przeglądu śródkresowego wykazano, że w związku z ich prorozwojowym charakterem instrumenty te obejmują większość potrzeb i celów działań zewnętrznych UE. Skorzystałyby one na lepszym odzwierciedleniu wielu zmian, takich jak: nowe ramy polityki, w tym powszechny zakres agendy 2030, kryzys migracyjny/uchodźczy oraz zewnętrzne oddziaływanie polityki wewnętrznej. Ponadto należy poświęcić większą uwagę powiązaniom między rozwojem a bezpieczeństwem oraz rozważyć, jaki powinien być ogólny poziom ambicji w odniesieniu do działań zewnętrznych dotyczących pokoju i bezpieczeństwa.

Wprowadzenie zasady zniesienia preferencji⁸⁸ zawartej w pewnych instrumentach (tj. Instrumencie Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju) pozostawiło lukę w zdolności UE do współpracy z krajami o wyższym średnim dochodzie w ramach dwustronnej współpracy. Ponieważ niektóre sytuacje w tych krajach mogą wymagać takiego wsparcia (np. sytuacja pokryzysowa), uznano, że UE powinna, zgodnie z nowym Europejskim konsensusem w sprawie rozwoju⁸⁹, znaleźć innowacyjne sposoby współpracy z bardziej zaawansowanymi gospodarczo krajami rozwijającymi się i partnerami strategicznymi, zgodnie z powszechnym zakresem agendy 2030.

Promowanie wartości podstawowych i praw człowieka stanowi kluczowy element omawianych instrumentów. W niektórych krajach wystąpiły jednak trudności

⁸⁵ Sprawozdanie z przeglądu śródkresowego COM(2017) 720 final zostało opracowane na podstawie dziesięciu dokumentów roboczych służb Komisji, z których każdy jest poświęcony innemu instrumentowi (zob. lista poniżej); dokumenty te oparte są z kolei na dziesięciu niezależnych ocenach instrumentów. Przegląd śródkresowy, dokumenty robocze służb Komisji i niezależne oceny można znaleźć tutaj: https://ec.europa.eu/europeaid/public-consultation-external-financing-instruments-european-union_en

⁸⁶ Wśród tych 10 instrumentów znalazły się: Instrument finansowania współpracy na rzecz rozwoju (DCI); Europejski Fundusz Rozwoju (EFR); Europejski Instrument Sąsiedztwa (ENI); Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II); Instrument na rzecz Przyczyniania się do Stabilności i Pokoju (IcSP); Europejski Instrument na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka (EIDHR); Instrument Partnerstwa (IP); Instrument Współpracy w dziedzinie Bezpieczeństwa Jądrowego; Decyzja w sprawie Grenlandii (GD); oraz wspólne rozporządzenie wykonawcze (CIR).

⁸⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52016DC0584>

⁸⁸ Przy obecnej współpracy UE zniesienie preferencji oznacza, że kraje o wyższym średnim dochodzie nie kwalifikują się już do współpracy dwustronnej z UE.

⁸⁹ Punkty 91–93.

w promowaniu i dalszej realizacji tej agendy, a w wielu krajach organizacje społeczeństwa obywatelskiego mają coraz mniejsze pole działania. Sytuacja ta utrudnia prowadzenie prac w tych dziedzinach i zwraca uwagę na napięcia pomiędzy promowaniem programu praw człowieka a priorytetowymi interesami partnerów.

W obecnym kontekście licznych kryzysów i konfliktów UE musi być w stanie szybko reagować na zmieniające się warunki. W przypadku niektórych instrumentów możliwość reakcji została jednak utrudniona przez brak elastyczności finansowej. Kiedy pojawiły się nowe kwestie priorytetowe, takie jak kryzys migracyjny/uchodźczy, napotkano problemy związane z realokacją środków w ramach instrumentów finansowanych z budżetu, ponieważ duże kwoty były zamrożone w długoterminowych programach, co nie pozwalało na zapewnienie wystarczającego nieprzydzielonego marginesu. Jak to zostało stwierdzone w sprawozdaniu z przeglądu śródkresowego, należy zwiększyć elastyczność.

Potrzebna jest spójność między częściami składowymi instrumentu, spójność między różnymi instrumentami oraz spójność z darczyńcami. Ogólnie w sprawozdaniu z przeglądu śródkresowego odnotowano różne ustalenia dotyczące spójności. W odniesieniu do spójności w ramach instrumentów ustalenia były zadowalające. Odnotowano pewien poziom spójności między instrumentami, ale wielość programów prowadziła czasem do nakładania się na siebie działań, w szczególności w przypadku kompleksowej współpracy z bardziej zaawansowanymi państwami rozwijającymi się. Dodatkowo zależność między podejściem geograficznym a tematycznym skutkowała czasem brakiem konsekwencji na poziomie krajowym. Zgodnie z informacjami zwrotnymi przekazanymi przez delegatury UE, napotkały one utrudnienia w zarządzaniu i wykorzystaniu komplementarności między instrumentami i tworzeniu synergii między nimi. Ogólnie uznano, że UE nie wykorzystuje możliwości w zakresie skoordynowanych strategii dla danego państwa/regionu.

W odniesieniu do spójności z państwami członkowskimi przegląd wykazał, że istnieje potencjał do dalszego wzmocnienia wspólnego programowania. W pewnych przypadkach wymagałoby to jednak większego zaangażowania zarówno ze strony rządów krajów partnerskich, jak i państw członkowskich.

W sprawozdaniu z przeglądu śródkresowego wskazano pojawiające się pozytywne tendencje w odniesieniu do realizacji celów. Odnotowano jednak trudności w ocenie stopnia realizacji tych ostatnich. Często informacje o systemach monitorowania wymienionych w instrumentach były ograniczone. Brakowało danych (w tym dotyczących wartości bazowej) umożliwiających dokonanie oceny, czy instrumenty są na dobrej drodze do osiągnięcia części celów (w szczególności tych najbardziej ogólnych). Brakowało również zrozumienia, że wiele czynników zewnętrznych (np. polityka kraju partnerskiego i innych darczyńców) ma wpływ na realizację celów.

Pod względem włączania priorytetów UE w główny nurt działań odnotowano znaczne postępy w ramach istniejących instrumentów związanych ze zmianą klimatu⁹⁰, jednak należy podjąć dalsze działania, aby stawić czoła pozostałym wyzwaniom środowiskowym, takim jak utrata różnorodności biologicznej

⁹⁰ Przykładowo wkład na rzecz łagodzenia zmiany klimatu w ramach 11. EFR wzrósł z 3,3 % w 2014 r. do 23,3 % w 2016 r., a wkład na rzecz łagodzenia zmiany klimatu w ramach DCI wzrósł z 17,7 % w 2014 r. do 24,9 % w 2016 r. Źródło: wskaźnik 12b, unijne ramy wyników w zakresie rozwoju i współpracy międzynarodowej oraz informacje z systemu sprawozdawczości wierzycieli OECD DAC.

i wyczerpywanie się zasobów naturalnych. Prace nad uwzględnieniem kwestii związanych z prawami człowieka, w tym równouprawnienia płci i wzmocnienia pozycji kobiet, uznano w większości przypadków za niezakończone, wobec wykazywania niekiedy przez rządy krajów partnerskich braku zainteresowania lub oporu w tych obszarach.

Chociaż ogólną wydajność organizacyjną oceniono jako odpowiednią, niektóre strony uznały, że wdrażanie niektórych instrumentów było uciążliwe z administracyjnego punktu widzenia. W pewnych przypadkach uznano, że Komisja jest bardziej skoncentrowana na procesie niż na celach i wynikach strategii.

1.4.4. Spójność z innymi właściwymi instrumentami oraz możliwa synergia

Podczas wdrażania niniejszego rozporządzenia zapewniona zostanie zgodność z innymi obszarami działań zewnętrznych Unii i jej innymi odnośnymi politykami, a także spójność polityk na rzecz rozwoju⁹¹. Zgodnie z agendą 2030 oznacza to uwzględnienie oddziaływania wszystkich polityk na zrównoważony rozwój na wszystkich szczeblach – na szczeblu krajowym, w obrębie UE, w innych krajach i na szczeblu globalnym.

Ponadto należy dążyć do synergii z działaniami prowadzonymi w ramach innych programów UE, aby zmaksymalizować wpływ połączonych działań. Wśród takich programów znajdują się między innymi europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne oraz „Horyzont Europa”.

Działania finansowane w ramach niniejszego wniosku powinny być spójne z działaniami prowadzonymi w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej III, decyzji w sprawie krajów i terytoriów zamorskich, wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz nowo zaproponowanego Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju, który nie jest objęty budżetem UE. Pomoc humanitarna określona w art. 214 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej nie będzie finansowana na podstawie niniejszego wniosku, ponieważ będzie dalej finansowana na podstawie rozporządzenia dotyczącego pomocy humanitarnej.

Środki z rozporządzenia powinny być również wykorzystywane do finansowania działań związanych z mobilnością edukacyjną do państw trzecich, z nich lub między nimi poza ramami programu Erasmus, jak również do współpracy i dialogu politycznego z tymi państwami w sposób zgodny z rozporządzeniem w sprawie programu Erasmus.

⁹¹ https://ec.europa.eu/europeaid/policies/policy-coherence-development_en

1.5. Okres trwania wniosku/inicjatywy i jego wpływ finansowy

Ograniczony czas trwania

- Okres trwania wniosku/inicjatywy: od [DD/MM]RRRR r. do [DD/MM]RRRR r.
- Okres trwania wpływu finansowego: od RRRR r. do RRRR r. w odniesieniu do środków na zobowiązania oraz od RRRR r. do RRRR r. w odniesieniu do środków na płatności.

Nieograniczony czas trwania

- wprowadzenie w życie z okresem rozruchu od 2021 r.

1.6. Planowane tryby zarządzania⁹²

Bezpośrednie zarządzanie przez Komisję

- w ramach jej służb, w tym za pośrednictwem jej pracowników w delegaturach Unii;
- przez agencje wykonawcze;

Zarządzanie dzielone z państwami członkowskimi

Zarządzanie pośrednie poprzez przekazanie zadań związanych z wykonaniem budżetu:

- państwom trzecim lub organom przez nie wyznaczonym;
- organizacjom międzynarodowym i ich agencjom (należy wyszczególnić);
- EBI oraz Europejskiemu Funduszowi Inwestycyjnemu;
- organom, o których mowa w art. 70 i 71 rozporządzenia finansowego;
- organom prawa publicznego;
- podmiotom podlegającym prawu prywatnemu, które świadczą usługi użyteczności publicznej, o ile zapewniają one odpowiednie gwarancje finansowe;
- podmiotom podlegającym prawu prywatnemu państwa członkowskiego, którym powierzono realizację partnerstwa publiczno-prywatnego oraz które zapewniają odpowiednie gwarancje finansowe;
- osobom odpowiedzialnym za wykonanie określonych działań w dziedzinie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa na mocy tytułu V Traktatu o Unii Europejskiej oraz określonym we właściwym podstawowym akcie prawnym.
- *W przypadku wskazania więcej niż jednego trybu należy podać dodatkowe informacje w części „Uwagi”.*

Uwagi

Wydatki zewnętrzne wymagają umiejętności korzystania ze wszystkich przewidzianych trybów zarządzania, które są adekwatne i zostały ustalone w trakcie realizacji.

⁹² Wyjaśnienia dotyczące trybów zarządzania oraz odniesienia do rozporządzenia finansowego znajdują się na następującej stronie:
<https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

2. ŚRODKI ZARZĄDZANIA

2.1. Zasady nadzoru i sprawozdawczości

Określić częstotliwość i warunki

Systemy monitorowania i oceny Komisji w coraz większym stopniu koncentrują się na wynikach. Zadania w ramach obu tych systemów wykonują zarówno pracownicy wewnętrzni, jak i partnerzy wykonawczy oraz eksperci zewnętrzni.

Osoby zarządzające realizacją poszczególnych zadań w delegaturach i siedzibie głównej monitorują na bieżąco realizację projektów i programów, korzystając z informacji przekazanych przez partnerów wykonawczych w ramach składanych przez nich regularnie sprawozdań, oraz w miarę możliwości poprzez wizyty w terenie. Wewnętrzny monitoring dostarcza cennych informacji na temat postępów; pomaga osobom zarządzającym w identyfikacji rzeczywistych i potencjalnych trudności oraz podejmowaniu działań naprawczych.

Ponadto zawierane są umowy z niezależnymi ekspertami zewnętrznymi, którzy oceniają wyniki działań zewnętrznych UE, stosując w tym celu trzy systemy. Takie oceny pomagają zapewnić rozliczalność i udoskonalić trwające interwencje; są także podstawą do wyciągania wniosków z dotychczasowych doświadczeń, które będzie można wykorzystać w przyszłej polityce w różnych dziedzinach i w kolejnych działaniach. Systemy takie wykorzystują zasadniczo uznane na arenie międzynarodowej kryteria oceny Komitetu Pomocy Rozwojowej Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, w tym (potencjalne) skutki. Na przykład w przypadku współpracy na rzecz rozwoju na poziomie projektu system monitorowania zorientowanego na rezultaty (ROM) zarządzany z siedziby głównej zapewnia zwięzłą, ukierunkowaną analizę jakości próby interwencji. Korzystając z bardzo ustrukturyzowanej i znormalizowanej metody, niezależni eksperci ds. monitorowania zorientowanego na rezultaty oceniają realizację projektu pod kątem kryteriów oceny Komitetu Pomocy Rozwojowej przy Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju oraz wydają zalecenia dotyczące sposobów ulepszenia realizacji w przyszłości.

Oceny na poziomie projektu, którymi zarządza głównie delegatura UE odpowiedzialna za projekt, dostarczają bardziej dogłębnych szczegółowych analiz i pomagają kierownikom projektu w ulepszaniu bieżących i przygotowywaniu przyszłych interwencji. Przeprowadzanie analiz oraz gromadzenie informacji zwrotnych i dowodów od wszystkich zainteresowanych stron, w szczególności od beneficjentów końcowych, powierza się niezależnym ekspertom zewnętrznym dysponującym tematywną i geograficzną wiedzą fachową. Komisja przeprowadza również strategiczne oceny swojej polityki, począwszy od programowania i strategii po realizację interwencji w określonym sektorze (np. ochrony zdrowia lub kształcenia), kraju lub regionie bądź w ramach konkretnego instrumentu. Oceny te wnoszą istotny wkład w kształtowanie polityki oraz opracowywanie instrumentów i projektów. Wszystkie te oceny są publikowane na stronie internetowej Komisji, a podsumowanie ustaleń jest zawarte w sprawozdaniu rocznym dla Rady i Parlamentu Europejskiego.

2.2. System zarządzania i kontroli

2.2.1. Uzasadnienie dla systemu zarządzania, mechanizmów finansowania wykonania, warunków płatności i proponowanej strategii kontroli

Tryby zarządzania

W odniesieniu do trybów zarządzania nie przewiduje się fundamentalnych zmian, a doświadczenie zdobyte przez służby Komisji i podmioty wdrażające zgodnie z poprzednimi programami przyczyni się do osiągnięcia lepszych rezultatów w przyszłości.

Działania, które mają być finansowane na mocy niniejszego rozporządzenia, będą realizowane w ramach zarządzania bezpośredniego przez Komisję z siedziby głównej lub za pośrednictwem delegatur Unii oraz w ramach zarządzania pośredniego przez którykolwiek z podmiotów wymienionych w art. 62 ust. 1 lit. c) nowego rozporządzenia finansowego, aby lepiej osiągnąć cele rozporządzenia.

W odniesieniu do zarządzania pośredniego, o którym mowa w art. 154 nowego rozporządzenia finansowego, podmioty takie muszą zapewnić poziom ochrony interesów finansowych UE, który będzie równoważny poziomowi zapewnianemu w ramach zarządzania bezpośredniego. Przeprowadzona zostanie ocena *ex ante* spełnienia wymogów dotyczących filarów przez systemy i procedury podmiotu, zgodnie z zasadą proporcjonalności oraz z należytym uwzględnieniem charakteru działania i związanego z nim ryzyka finansowego. W przypadku gdy wymaga tego wdrożenie lub gdy wyrażono zastrzeżenia w sprawozdaniu rocznym dotyczącym działalności, zostaną określone i wdrożone plany działania oraz specyficzne środki zaradcze. Ponadto wdrożeniu mogą towarzyszyć odpowiednie środki nadzoru nałożone przez Komisję.

W ramach Instrumentu przewiduje się, że zarządzanie pośrednie może również zostać powierzone krajom partnerskim lub wyznaczonym przez nie organom. Takie zarządzanie pośrednie realizowane przez kraj partnerski może przyjąć formę przekazania uprawnień w różnym stopniu: częściowe przekazanie uprawnień, w ramach którego Komisja zachowuje kontrolę *ex ante* nad decyzjami kraju partnerskiego i dokonuje płatności w imieniu tego kraju, co na podstawie art. 154 ust. 6 lit. b) nowego rozporządzenia finansowego nie pociąga za sobą obowiązku przeprowadzania oceny *ex ante* spełnienia wymogów dotyczących filarów. Może to być również pełne przekazanie uprawnień, w ramach którego po dokonaniu oceny *ex ante* spełnienia wymogów dotyczących filarów kraj partnerski może realizować działanie, korzystając z własnych, poddanych ocenie systemów i procedur, a Komisja nie przeprowadza kontroli *ex ante* realizacji działania przez ten kraj partnerski.

Wykorzystane zostanie również wsparcie budżetowe.

Do celów łączenia działalności wykorzystywane będą innowacyjne instrumenty finansowe, również we współpracy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym (EBI), instytucjami finansowymi państw członkowskich i innymi międzynarodowymi instytucjami finansowymi. Przewiduje się również wykorzystanie funduszy powierniczych.

Struktura kontroli wewnętrznej

Proces kontroli wewnętrznej/zarządzania został zaprojektowany w sposób zapewniający wystarczającą pewność co do osiągnięcia celów w zakresie

skuteczności i efektywności prowadzonych działań, rzetelności sprawozdań finansowych oraz zgodności z odpowiednimi ramami prawnymi i proceduralnymi.

Skuteczność i efektywność

Aby zapewnić skuteczność i efektywność działań (oraz ograniczyć wysoki poziom ryzyka występujący w ramach struktur pomocy zewnętrznej), oprócz wszystkich elementów szeroko zakrojonego strategicznego procesu polityki i planowania Komisji, warunków audytu wewnętrznego i innych wymogów wynikających z ram kontroli wewnętrznej Komisji, służby odpowiedzialne za wdrażanie będą nadal dysponowały dostosowanymi do potrzeb ramami zarządzania pomocą w ramach wszystkich stosowanych instrumentów i ramy te będą obejmowały:

- zdecentralizowane zarządzanie większością pomocy zewnętrznej przez delegatury Unii w terenie;
- jasno określone i sformalizowane ścieżki rozliczalności finansowej (począwszy od delegowanego urzędnika zatwierdzającego »dyrektora generalnego«) w drodze subdelegowania uprawnień subdelegowanego urzędnika zatwierdzającego (dyrektora) w siedzibie głównej na rzecz szefa delegatury;
- regularne sprawozdania przekazywane przez delegatury Unii do siedziby głównej (sprawozdania na temat zarządzania pomocą zewnętrzną), w tym roczne poświadczenie wiarygodności przez szefa delegatury;
- zapewnienie konkretnego programu szkoleń dla pracowników zarówno w siedzibie głównej, jak i w delegaturach;
- znaczne wsparcie i doradztwo na poziomie siedziby głównej/delegatur (również przez internet);
- regularne wizyty kontrolne w delegaturach co 3–6 lat;
- metody zarządzania cyklem projektu i programu, obejmujące: narzędzia zapewnienia jakości na potrzeby opracowywania interwencji, metodę jej przeprowadzania, mechanizm finansowy, system zarządzania, ocenę i dobór partnerów wykonawczych itd.; zarządzanie programem i projektem, narzędzia monitorowania i sprawozdawczości na potrzeby skutecznej realizacji działań, w tym regularne zewnętrzne monitorowanie projektów na miejscu; oraz ważne elementy składowe oceny i audytu. Dążyć się będzie do ułatwień przez szersze stosowanie uproszczonych opcji kosztowych i wzajemne poleganie na pracy audytowej organizacji partnerskich. Kontynuowane będzie podejście polegające na kontrolach zróżnicowanych ze względu na ryzyko w zależności od podstawowego ryzyka.

Sprawozdawczość finansowa i rachunkowość

Służby odpowiedzialne za wdrażanie nadal będą stosowały najwyższe standardy rachunkowości i sprawozdawczości finansowej, korzystając z systemu rachunkowości memoriałowej Komisji oraz ze specjalnych narzędzi na potrzeby pomocy zewnętrznej, takich jak wspólny system informacyjny RELEX (CRIS) oraz system będący jego następcą (OPSYS).

W odniesieniu do zgodności z odpowiednimi ramami prawnymi i proceduralnymi metody kontrolowania zgodności określono w sekcji 2.3 (środki zapobiegania nadużyciom finansowym i nieprawidłowościom).

2.2.2. *Informacje dotyczące zidentyfikowanego ryzyka i systemów kontroli wewnętrznej ustanowionych w celu jego ograniczenia*

Środowisko operacyjne współpracy przewidzianej w ramach niniejszego instrumentu charakteryzują opisane poniżej rodzaje ryzyka związane z niezrealizowaniem celów instrumentu, nieoptymalnym zarządzaniem finansowym lub nieprzestrzeganiem obowiązujących zasad (brak zgodności z prawem i nieprawidłowości):

- niestabilność gospodarcza/polityczna lub klęska żywiołowa mogące prowadzić do trudności i opóźnień w odniesieniu do opracowywania i realizacji interwencji, szczególnie w państwach niestabilnych;
- brak potencjału instytucjonalnego i administracyjnego w krajach partnerskich mogący prowadzić do trudności i opóźnień w odniesieniu do opracowywania i realizacji interwencji;
- rozproszenie geograficzne projektów i programów (obejmujących wiele państw/terytoriów/regionów) mogące stwarzać wyzwania związane z logistyką lub zasobami pod względem monitorowania, szczególnie wszelkich działań kontrolnych w terenie;
- różnorodność potencjalnych partnerów/beneficjentów i ich zróżnicowane struktury kontroli wewnętrznej oraz zdolności kontrolne mogące prowadzić do rozproszenia zasobów Komisji przeznaczonych do wspierania i monitorowania realizacji projektów, a co za tym idzie – zmniejszać ich skuteczność i efektywność;
- niska jakość i niewielka ilość dostępnych danych dotyczących wyników i wpływu wdrażania pomocy zewnętrznej w krajach partnerskich mogąca osłabić zdolności sprawozdawcze Komisji i możliwość ponoszenia odpowiedzialności za wyniki.

2.2.3. *Oszacowanie i uzasadnienie efektywności kosztowej kontroli (relacja kosztów kontroli do wartości zarządzanych funduszy powiązanych) oraz ocena prawdopodobnego ryzyka błędu (przy płatności i przy zamykaniu)*

Koszty kontroli wewnętrznej/zarządzania stanowią około 4 % szacunkowej średniej rocznej kwoty wynoszącej 12,78 mld EUR przewidzianej na ogólne (operacyjne i administracyjne) zobowiązania dotyczące portfela wydatków finansowanego z budżetu ogólnego UE i Europejskiego Funduszu Rozwoju na lata 2021–2027. To wyliczenie kosztów kontroli odnosi się jedynie do kosztów Komisji, z wyłączeniem państw członkowskich lub podmiotów, którym powierzono wykonanie zadań. Podmioty, którym powierzono zadania, mogą zatrzymać do 7 % kwoty na potrzeby zarządzania funduszami, co można częściowo wykorzystać do celów kontroli.

Te koszty zarządzania obejmują cały personel w siedzibie głównej i w delegaturach, infrastrukturę, podróże, szkolenia, monitorowanie, zamówienia na ocenę i audyt (w tym zamówienia udzielane na podstawie procedur wszczynanych przez beneficjentów).

Proporcja działań w zakresie zarządzania do działań operacyjnych mogłaby z czasem zostać zmniejszona dzięki ulepszeniom i uproszczonym uzgodnieniom w ramach nowego instrumentu, w oparciu o zmiany, które mają zostać wprowadzone nowym rozporządzeniem finansowym. Podstawowe korzyści tych kosztów zarządzania rozpatruje się w kategoriach realizacji celów polityki, efektywnego i skutecznego wykorzystania zasobów oraz stosowania rzetelnych i oszczędnych środków

zapobiegawczych i przeprowadzania innych kontroli mających na celu zapewnienie zgodnego z prawem i zasadami wykorzystania funduszy.

Chociaż nadal będzie się dążyć do poprawy charakteru i ukierunkowania działań w zakresie zarządzania i kontroli zgodności w odniesieniu do portfela, to w ogólnym rozrachunku ponoszenie tych kosztów jest niezbędne do skutecznej i efektywnej realizacji celów instrumentów przy zachowaniu minimalnego ryzyka braku zgodności (poniżej 2 % błędów resztowych). Są one znacznie mniejsze niż koszty ryzyka związanego z wyeliminowaniem lub ograniczeniem kontroli wewnętrznej w tym obszarze obciążonym wysokim ryzykiem.

Przewidywany poziom ryzyka nieprzestrzegania obowiązujących zasad

Celem w zakresie zgodności dla Instrumentu jest utrzymanie historycznego poziomu ryzyka niezgodności (poziomu błędu), tj. ogólnego poziomu „netto” błędów resztowych (w perspektywie wieloletniej, po przeprowadzeniu wszystkich planowanych kontroli i korekt w odniesieniu do zamkniętych zamówień) poniżej 2 %. Tradycyjnie wiązało się to z zakresem błędu szacowanym na 2–5 % w odniesieniu do rocznej losowej próbki transakcji kontrolowanych przez Europejski Trybunał Obrachunkowy do celów rocznego poświadczenia wiarygodności (DAS). Komisja uważa, że jest to najniższy wskaźnik ryzyka niezgodności, jaki można osiągnąć w otoczeniu obciążonym tak wysokim ryzykiem, biorąc pod uwagę obciążenia administracyjne i konieczną opłacalność kontroli zgodności z zasadami. W przypadku stwierdzenia problemów wdrożone zostaną ukierunkowane środki naprawcze w celu zapewnienia minimalnego poziomu błędów.

2.3. Środki zapobiegania nadużyciom finansowym i nieprawidłowościom

Określić istniejące lub przewidywane środki zapobiegania i ochrony, np. ze strategii zwalczania nadużyć finansowych.

Ze względu na otoczenie obciążone wysokim ryzykiem w systemach należy uwzględnić występowanie znacznej ilości potencjalnych błędów zgodności (nieprawidłowości) w transakcjach i przewidzieć wysoki poziom kontroli mających na celu zapobieganie takim błędom oraz ich wykrywanie i korygowanie na możliwie najwcześniejszym etapie procesu płatności. W praktyce oznacza to, że kontrola zgodności będzie zasadniczo opierała się na dokonywaniu, znacznie wykraczających poza finansowe środki ochrony wymagane rozporządzeniem finansowym i obejmujących kilka lat, kompleksowych kontroli *ex ante*, zarówno przez audytorów zewnętrznych, jak i pracowników Komisji specjalizujących się w danej dziedzinie, przed dokonaniem końcowej wypłaty środków na rzecz projektu (co nie wyklucza wykonywania niektórych audytów *ex post*). Ramy kontroli obejmują między innymi następujące istotne elementy:

Środki zapobiegawcze

- obowiązkowe podstawowe szkolenia dotyczące kwestii nadużyć finansowych dla kadry zarządzającej pomocą i audytorów;
- wytyczne (również przez internet) obejmujące istniejące przewodniki po procedurach, takie jak Przewodnik DEVCO oraz Zestaw narzędzi do zarządzania finansowego (dla partnerów wykonawczych);
- ocena *ex ante* w celu sprawdzenia, czy właściwe środki zwalczania nadużyć finansowych, służące zapobieganiu nadużyciom w procesie zarządzania funduszami

UE i wykrywaniu tych nadużyć, są stosowane w organach zarządzających odpowiednimi funduszami w ramach zarządzania wspólnego i zdecentralizowanego;

- kontrola *ex ante* dostępnych w krajach partnerskich mechanizmów zwalczania nadużyć finansowych, przeprowadzana w ramach oceny kryterium kwalifikowalności w odniesieniu do zarządzania finansami publicznymi w celu otrzymania wsparcia budżetowego (tj. aktywne zaangażowanie w walkę z nadużyciami finansowymi i korupcją, odpowiednie organy kontroli, dostateczny potencjał wymiaru sprawiedliwości oraz skuteczne mechanizmy reagowania i sankcji).

Środki służące wykrywaniu i środki naprawcze

- kontrole transakcji *ex ante* przeprowadzane przez personel Komisji;
- audyty i kontrole (zarówno obowiązkowe, jak i oparte na analizie ryzyka), również ze strony Europejskiego Trybunału Obrachunkowego;
- kontrole z mocą wsteczną (oparte na analizie ryzyka) i odzyskiwanie należności;
- zawieszenie finansowania UE w przypadku poważnego nadużycia finansowego, w tym korupcji na dużą skalę, do czasu podjęcia przez władze właściwych działań naprawczych i działań zapobiegających takim nadużyciom na przyszłość;
- EDES (system wczesnego wykrywania i wykluczania);
- zawieszenie lub rozwiązanie umowy;
- procedura wykluczenia.

Regularnie zmieniane strategie odpowiednich służb w zakresie zwalczania nadużyć finansowych będą w razie konieczności dostosowywane po opublikowaniu przez Komisję nowej wersji strategii w zakresie zwalczania nadużyć finansowych (CAFS), między innymi w celu zapewnienia, by:

- systemy stosowane do celów wydatkowania funduszy UE w państwach trzecich umożliwiały odzyskiwanie istotnych danych w celu uwzględnienia ich w zarządzaniu ryzykiem nadużyć (np. podwójne finansowanie);
- w razie konieczności mogły zostać utworzone sieci kontaktów oraz odpowiednie narzędzia informatyczne służące analizie przypadków nadużyć finansowych związanych z sektorem pomocy zewnętrznej.

3. SZACUNKOWY WPLYW FINANSOWY WNIOSKU/INICJATYWY

3.1. Dział wieloletnich ram finansowych i proponowane nowe linie budżetowe po stronie wydatków

Dział wieloletnich ram finansowych	Linia budżetowa	Rodzaj środków	Wkład			
			państw EFTA ⁹⁴	krajów kandydujących ⁹⁵	państw trzecich	w rozumieniu art. [21 ust. 2 lit. b)] rozporządzenia finansowego
	Dział VI. Sąsiedztwo i świat	Zrózn. / niezrózn. ⁹³				
VI	15 01 01 Wydatki na wsparcie Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej	Środki niezróżnicowane	NIE	NIE	NIE	NIE
VI	15 02 01 Współpraca geograficzna z państwami trzecimi i regionami	Zrózn.	TAK	TAK	TAK	TAK
VI	15 02 02 Interwencje tematyczne	Zrózn.	NIE	NIE	NIE	NIE
VI	15 02 03 Działania szybkiego reagowania	Zrózn.	NIE	NIE	NIE	NIE
VI	15 02 04 Rezerwa na nowe wyzwania i priorytety	Zrózn.	NIE	NIE	NIE	NIE

⁹³ Środki zróżnicowane / środki niezróżnicowane

⁹⁴ EFTA: Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu

⁹⁵ Kraje kandydujące oraz w stosownych przypadkach potencjalne kraje kandydujące Bałkanów Zachodnich.

3.2. Szacunkowy wpływ na wydatki

3.2.1. Synteza szacunkowego wpływu na wydatki

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Dział wieloletnich ram finansowych	<VI>	Dział VI. Sąsiedztwo i świat
---	-------------------	------------------------------

			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	po 2027 r.	OGÓLEM
Środki operacyjne (w podziale na linie budżetowe wymienione w pkt 3.1) ⁹⁶	Środki na zobowiązania (1)		10 735,497	11 013,405	11 408,197	11 938,063	12 630,804	13 527,578	14 619,798		85 873,342
	Środki na płatności (2)		1 460,701	3 419,496	5 288,668	7 159,359	8 903,375	10 178,560	11 279,598	38 183,585	85 873,342
Środki administracyjne finansowane ze środków przydzielonych na program ⁹⁷	Środki na zobowiązania = środki na płatności (3)		447,475	456,425	465,553	474,864	484,362	494,049	503,930		3 326,658
OGÓLEM środki przydzielone na program	Środki na zobowiązania =1+3		11 182,972	11 469,830	11 873,750	12 412,927	13 115,166	14 021,627	15 123,728		89 200,000
	Środki na płatności =2+3		1 908,176	3 875,921	5 754,221	7 634,223	9 387,737	10 672,609	11 783,528	38 183,585	89 200,000

⁹⁶ Te środki operacyjne, wraz ze środkami w ramach IPA III i Europejskiego Instrumentu na rzecz Bezpieczeństwa Jądrowego, obejmą również gwarancję na działania zewnętrzne, która będzie wspierać operacje w ramach EFZR+, pomoc makrofinansową i pożyczki dla państw trzecich na podstawie decyzji Rady 77/270/Euratom na proponowaną kwotę do 60 mld EUR, z czego 14 mld EUR przewidziano na pokrycie pożyczek w ramach pomocy makrofinansowej.

⁹⁷ Wsparcie techniczne lub administracyjne oraz wydatki na wsparcie realizacji programów lub działań UE (dawne linie „BA”), pośrednie badania naukowe, bezpośrednie badania naukowe.

Dział wieloletnich ram finansowych	VII	„Wydatki administracyjne”
---	-----	---------------------------

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	po 2027 r.	OGÓLEM
Zasoby ludzkie	266,098	266,098	266,098	266,098	266,098	266,098	266,098		1 862,688
Pozostałe wydatki administracyjne	34,958	34,958	34,958	34,958	34,958	34,958	34,958		244,703
OGÓLEM środki na DZIAŁ 7 wieloletnich ram finansowych	301,056	301,056	301,056	301,056	301,056	301,056	301,056		2 107,391

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	po 2027 r.	OGÓLEM
OGÓLEM środki z wszystkich DZIAŁÓW wieloletnich ram finansowych	Środki na zobowiązania	11 484,028	11 770,886	12 174,806	12 713,983	13 416,222	14 322,683	15 424,784	91 307,391
	Środki na płatności	2 209,232	4 176,977	6 055,277	7 935,279	9 688,793	10 973,665	12 084,584	38 183,584

3.2.2. Podsumowanie szacunkowego wpływu na środki administracyjne

- Wniosek/inicjatywa nie wiąże się z koniecznością wykorzystania środków administracyjnych
- Wniosek/inicjatywa wiąże się z koniecznością wykorzystania środków administracyjnych, jak określono poniżej:

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Rok	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	OGÓLEM
-----	------	------	------	------	------	------	------	--------

DZIAŁ 7 wieloletnich ram finansowych								
Zasoby ludzkie	266,098	266,098	266,098	266,098	266,098	266,098	266,098	1 862,688
Pozostałe wydatki administracyjne	34,958	34,958	34,958	34,958	34,958	34,958	34,958	244,703
Suma cząstkowa DZIAŁU 7 wieloletnich ram finansowych	301,056	301,056	301,056	301,056	301,056	301,056	301,056	2 107,391

Poza DZIAŁEM 7⁹⁸ wieloletnich ram finansowych								
Zasoby ludzkie	353,505	353,505	353,505	353,505	353,505	353,505	353,505	2 474,538
Pozostałe wydatki administracyjne ⁹⁹	93,970	102,919	112,048	121,359	130,856	140,543	150,424	852,120
Suma cząstkowa poza DZIAŁEM 7 wieloletnich ram finansowych	447,475	456,425	465,553	474,864	484,362	494,049	503,930	3 326,658

OGÓLEM	748,531	757,481	766,609	775,920	785,417	795,105	804,986	5 434,049
---------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	------------------

Potrzeby w zakresie środków na zasoby ludzkie i inne wydatki o charakterze administracyjnym zostaną pokryte z zasobów dyrekcji generalnej już przydzielonych na zarządzanie tym działaniem lub przesuniętych w ramach dyrekcji generalnej, uzupełnionych w razie potrzeby wszelkimi dodatkowymi zasobami, które mogą zostać przydzielone zarządzającej dyrekcji generalnej w ramach procedury rocznego przydziału środków oraz w świetle istniejących ograniczeń budżetowych.

⁹⁸ Wsparcie techniczne lub administracyjne oraz wydatki na wsparcie realizacji programów lub działań UE (dawne linie „BA”), pośrednie badania naukowe, bezpośrednie badania naukowe.

⁹⁹ Na obecnym etapie nie przewidziano dotacji na rzecz EACEA.

3.2.2.1. Szacowane zapotrzebowanie na zasoby ludzkie¹⁰⁰

- Wniosek/inicjatywa nie wiąże się z koniecznością wykorzystania zasobów ludzkich.
- Wniosek/inicjatywa wiąże się z koniecznością wykorzystania zasobów ludzkich, jak określono poniżej:

Wartości szacunkowe należy wyrazić w ekwiwalentach pełnego czasu pracy

Rok		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
• Stanowiska przewidziane w planie zatrudnienia (stanowiska urzędników i pracowników zatrudnionych na czas określony)								
W centrali i w biurach przedstawicielstw Komisji		1 019	1 019	1 019	1 019	1 019	1 019	1 019
W delegaturach		536	536	536	536	536	536	536
Badania naukowe								
• Personel zewnętrzny (w ekwiwalentach pełnego czasu pracy: EPC) – CA, LA, SNE, INT i JED¹⁰¹								
Dział 7								
Finansowanie z DZIAŁU 7 wieloletnich ram finansowych	- w centrali	107	107	107	107	107	107	107
	- w delegaturach	39	39	39	39	39	39	39
Finansowanie ze środków przydzielonych na program ¹⁰²	- w centrali	515	515	515	515	515	515	515
	- w delegaturach	3 237	3 237	3 237	3 237	3 237	3 237	3 237
Badania naukowe								
Inne (określić)								
OGÓLEM		5 453	5 453	5 453	5 453	5 453	5 453	5 453

Potrzeby w zakresie zasobów ludzkich zostaną pokryte z zasobów dyrekcji generalnej już przydzielonych na zarządzanie tym działaniem lub przesuniętych w ramach dyrekcji generalnej, uzupełnionych w razie potrzeby wszelkimi dodatkowymi zasobami, które mogą zostać przydzielone zarządzającej dyrekcji generalnej w ramach procedury rocznego przydziału środków oraz w świetle istniejących ograniczeń budżetowych.

Opis zadań do wykonania:

Urzędnicy i pracownicy zatrudnieni na czas określony	Zadania będą takie same jak obecnie (polityka, programowanie, finanse i zamówienia, inne zadania horyzontalne)
Personel zewnętrzny	Zadania będą takie same jak obecnie (polityka, programowanie, finanse i zamówienia, inne zadania horyzontalne)

¹⁰⁰ Rozdysponowanie zasobów w delegaturach UE zostanie przeprowadzone zgodnie z przepisami umowy o gwarantowanym poziomie usług zawartej między Komisją a ESDZ w dniu 20 grudnia 2010 r.

¹⁰¹ CA = personel kontraktowy; LA = personel miejscowy; SNE = oddelegowany ekspert krajowy; INT = personel tymczasowy; JED = młodszy oddelegowany ekspert.

¹⁰² W ramach podpułapu na personel zewnętrzny ze środków operacyjnych (dawne linie „BA”).

3.2.3. *Udział osób trzecich w finansowaniu*

Wniosek/inicjatywa:

- nie przewiduje współfinansowania ze strony osób trzecich
- przewiduje współfinansowanie ze strony osób trzecich szacowane zgodnie z poniższymi szacunkami:

środki w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Rok	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	OGÓŁEM
Określić organ współfinansujący								
OGÓŁEM środki objęte współfinansowaniem								

3.3. **Szacunkowy wpływ na dochody**

- Wniosek/inicjatywa nie ma wpływu finansowego na dochody
- Wniosek/inicjatywa ma wpływ finansowy określony poniżej:
 - wpływ na zasoby własne
 - wpływ na dochody inne

Wskazać, czy dochody są przypisane do linii budżetowej po stronie wydatków

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Linia budżetowa po stronie dochodów	Wpływ wniosku/inicjatywy ¹⁰³						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Artykuł ...							

¹⁰³ W przypadku tradycyjnych zasobów własnych (opłaty celne, opłaty wyrównawcze od cukru) należy wskazać kwoty netto, tzn. kwoty brutto po odliczeniu 20 % na poczet kosztów poboru.